

PREFACE.

In introducing the following selections to the general public and the students especially interested in the Māgadhi literature I deem it necessary to add that my endeavours have been guided by two principal motives, viz. to present a readable volume of interesting and instructive series of Māgadhi texts to the public and to meet the requirements of the Matric candidates of the Indian Universities.

The principal sources of the selections mentioned above are *Jātaka*, *Rasavāhinī*, *Suttanipāta* and *Dīpavamsa*. It may be mentioned here that the selections prescribed by the Calcutta University from Andersen's, Pali Reader as well as from *Dīpavamsa* hardly suit the purposes for which they are intended. The reason being that in the first place the stories selected from *Jātaka* are not written in chaste Māgadhi and in the second place they are rather too monotonous to interest the young minds. With the object of removing this defect I have made the present selections which represent a number of choicest tales from *Rasavāhinī* and *Jātaka* besides a series of sublime and beautiful verses from other Māgadhi literatures.

The poetical portion contain four pieces from *Suttanipāta*, five chapters from *Dīpavamsa* and a number of other selections from *Dhammapada*. I am fully confident that the selections from *Rasavāhinī*, *Dhammapada*

and *Suttanipōta* will more than counteract the dullness and monotony of those from *Jataka* and *Dīpavamsa*

It may also be pointed out that *Rasavūhinī* is a very popular primer which is extensively used in all the monastic schools of Ceylon. It is divided into two parts. The first part deals with Indian tales and the second part is replete with Ceylonese tales. The book was originally written in the Singhalese language and was subsequently translated by Venerable Ratthapāla Thera. It is very desirable that the young students of the Indian Universities should not go without an acquaintance with this interesting and instructive book.

I should also note here that in compiling these selections I have generally followed the Ceylonese printed texts and consulted all available texts printed in Roman character. Regarding the difference of text here and there I have to say that I have inserted only the correct readings where there are different readings in different texts.

In conclusion, I shall deem my labour amply rewarded if these selections go to serve even partially the purposes for which they have been made.

6, NURSINGH LANE }
CALCUTTA }
6th December, 1916 }

Samana Punnānanda

CONTENTS

	PAGE
<i>Ratanattayavandanā</i>	1
<i>Prose.</i>	
* Kataññu Sunakho	3
* Yakkhavañcita Vatthu	5
* Sabāyassa Jivita-pariccāgaṃ	7
•/Sumasumāra Jātaka	10
•/Vānarinda Jātaka	12
•/Baka Jātaka	14
Nigrodhamiga Jātaka	17
•/Sihacamma Jātaka	22
•/Ulūka Jātaka	24
Kuruṅgamiga Jātaka	26
Javasakupa Jātaka	29
Sasa Jātaka	31
•/Mata-kabhatta Jātaka	35
Bāveru Jātaka	38
Valāhassa Jātaka	40
Catudvāra Jātaka	43
Suppāraka Jātaka	46
Sīlānisaṃsa Jātaka	52
Camma-sāṭaka Jātaka	55
Vedabbha Jātaka	57
Dadhivāhana Jātaka	61

		PAGE.
* Mahāsenarāñño Vattu	...	67
* Kapapassa Vatthu	...	70
* Migapotakassa Vattu	...	72
* Māluta Jātaka	...	73
Mahāsīlva Jātaka	...	74
Ucchaṅga Jātaka	...	81
	<i>Poetry</i>	
* Kasi bhāradvājasutta	...	83
* Parābhavāsutta	...	84
* Vasaḷāsutta	...	85
* Ālavakasutta	...	86
Dīpavaṁsa	...	88
* Selections from Dhammapada

* Intended for students taking up Additional Pali in the Matriculation Examination.

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀSAMBUDDHASSA.

Ratanattayavandanā.

Jitamārūrisamarāṇi,
ñeyyasāgarapāraguṇi,
lokekalocanaṇi Buddhāṇi,
vandehaṇi vandanārahaṇi.

Bhavaṇṇavatarantānaṇi
tarīva saraṇaṇi sadā,
sirasū paṇame saṇimā .
Dhammaṇi mohavidhaṇisakaṇi.

Karaṇīyaṇi kataṇi sabbaṇi,
puṇṇakkhettamanuttaraṇi,
aṭṭhāriyagaṇaṇi suddhaṇi,
vandehaṇi sugatorasaṇi.

Samāṇi Sammābhisaṇibuddhaṇi,
Dhammaṇi dhammappakāsaṇaṇi,
Saṅghaṇi saṅghuttaṇaṇi loke,
vandehaṇi vandanārahaṇi.

KATAÑÑU SUNAKHO.

Jambudīpe Candabhāgā nāma gaṅgātīre homagāmanā nāma atthi. Tasmiṃ eko Marutto nāma Brāhmaṇo paṭivasati. Tadā so vohāratthāya Takkasilaṃ gantvā gehaṃ āgacchanto antarāmagge ekāya sālāya kuṭṭharoga-turaṃ sunakhaṃ disvā tasmiṃ kāruṇṇheṇa nīlavallīṃ takkambīlena madditvā pāyesi.

Sunakho vūpasantarogo pākātiko hutvā Brāhmaṇeṇa attano katūpakāraṃ sallakkhento teneva saddhim agamāsi. Aparabhāge Brāhmaṇassa bhariyā gabbhaṃ paṭilabhi. Paripuṇṇagabbhāya tāya vijāyanakāle dārako tiriyaṃ patitvā antogabbheva mato. Tadā taṃ satthēna khaṇḍakhaṇḍikaṃ chinditvā nībariṃsu. Atha Brāhmaṇo taṃ disvā nibbīṇṇahadayo gharāvāsāṃ pahāya isipabbajjaṃ pabbajitvā araṇṇhe viharatī.

Athassa bhariyā aṇṇeṇa saddhim saṃvasantī "ayaṃ maṃ pahāya pabbajito'ti Brāhmaṇe paduṭṭhacittā 'bho, Brāhmaṇaṃ mārehi'ti sāmikena saddhim mantesi. Teṇa mantanaṃ sunakho sutvā Brāhmaṇeṇa saddhim caratī. Athekadivasāṃ tassā sāmiko tāpasāṃ māressāmīti dhanukalāpaṃ gabetvā nikkhami.

Tadā Tāpaso phalāphalatthāya araṇṇaṃ gato. Sunakho assameva ohīyi. Puriso Tāpasassa āgamanamaggaṃ olokento gacchantara nīlino acchi. Sunakho tassa pamaṇaṃ oloketvā dhanuno guṇaṃ khādītva chindi. So puna guṇaṃ pākātikaṃ katvā āropesi. Evaṃ so āropitaṃ āropitaṃ khādatera.

Atha so pāpa puriso tāpasassa āgamaṇaṃ natvā taṃ

māressāmiti dhanunā saddhim agamāsi Athassa sunakho
pāde dasitvā pīetvā tassa mukham khādītva dubbalam
katvā bhunkāram akāsi

Evamhi sappurisa attano upākārakānam paccupākāram
karonti Vuttamhi

Upākāram karonto so sunakho katavediko
sattūpagbhātakam katva isinō dāsi jivitam
tiracchanapi jananti gunamattani katam sādā
iti hātva na medhavi kataññū hontu pāunoti

Tato tapaso sunakhassa saddena āgantvā tassa tam
vipakaram disva kāruṇīyena pati jaggitvā vupasantavanam
balappattam posetvā tattheva vasanto jhanabhiññam
nibbattetva ayupariyosane, Brahmalo kaparāyano ahoṣiti

Sutvana sadhu sunakhena katūpakāram
mettā disassa pakatam isinā ca sutvā
sammā karoṭha karuṇā ca parūpakāram
tam sabbadā bhavatu vo bhavabhogahetūti

YAKKHAVANĀCITA VATTHU.

Bhagavati parinibbutamhi Kosalarāñño kira janapade tuṇḍagāmo nāma abosi. Tattheke Buddhadāso nāma manusso yāvajīvaṃ Buddham saraṇaṃ gacchāmi, Buddho me saraṇaṃ, tanaṃ, leṇaṃ, parāyaṇanti evaṃ jīvitapariyantaṃ Buddham saraṇaṃ gato paṭivasati.

Tasmiṃ samaye eko Janapadavāsiko tattha tattha āhiṇḍanto taṃ tuṇḍagāmaṃ patvā tasseva ghare nivāsaṃ kappesi. Tassa pana Jānapadikassa sarire eko yakkho āvisitvā piḷeti. Tadā tassa gāmassa pavisanakāle yakkho Buddhadāso paṇakassa gūṇatejena tassa gehaṃ pavisitumaṃ sakkonto taṃ moṇcitvā bahigāme sattāhaṃ aṭṭhāsi tassāgamaṇaṃ olokento. Tato so Jānapadiko satta divasaṃ tattha vasitvā sattame divase sakaraṭṭhaṃ gantukāmo gāmaṃ nikkhami.

Atha taṃ tathā nikkhantaṃ disvā yakkho aggahesi. Atha so taṃ "ettakaṃ kālāṃ kuhiṃ gatosi" ti pucchi.

Yakkho "bho taratthāya ettha vasantassa me entāhaṃ atikkantaṃ" ti.

Tato so "ko te mayā attho, kiṃ te dammi" ti ?

Atha yakkhena "so abhaṃ khudāya piḷito, bhattena me attho" ti vutto so evaṃ sati "kasmā maṃ onto gehe vasantaṃ na gaṇhī" ti āha.

Yakkhena "tasmiṃ ghare Buddham saraṇaṃ gato eko upāsako atthi. Tassa sīlātejena gehaṃ pavisitumaṃ sakkonto aṭṭhāsin'ti vutto Jānapadiko saraṇaṃ nāma kinti ajānanto'kiṃ vatvā so saraṇaṃ aggahesi" ti yakkhaṃ pucchi.

Yakkho Buddham saranam gacchāmi ti vatvā saranam
aggahesitī āha

Tam sutva Janapadiko idani imam vañcessāmi ti
tenahi yakkha anampi Buddham saranam gacchāmi ti
aha

Evam vuttamatteyeva yakkho maha saddam karonto
bhayena bhamanto palāyi

Evam Sammā Sambuddhassa saranam idha loke bhayo
paddavanivāranattham hoti paraloke saggamokkhavāsam

Tathāhi ✱

Buddhoti vacanam etam amanussanam bhayavaham
Buddhabhattakajantunam sabbadā mudamataham
sabbopaddavanasāya paccakkham dībbamosadham
dībbamantaṃ mahatejaṃ mahayantam mahabbhutam
Tasma so daruno yakkho disvā tam sarane thitam
ubbiggo ca bhayappatto lomahattho ca chambbhito
bhāmanto dhavi tam disva timirova suriyuggate
simbalitula bhattam va candavatena khanditam
Yam dukkham rājacorari yakkhapetadisambhavam
nicchantena manuṣsena gantabbam saranattayam ti

Tato Janapadiko saranāgamane mahāgunam maha
nisamsam oloketvā Buddhhe sagāravo sappemo jivitapa
riyantam Buddham saranam gacchāmi ti saranam gantvā
teneva saranagamananubhavana jivitapariyosane sutta
ppabuddho viya devaloke nibbatiti

Disvāna evam saranam gatam tam
apenti yakkha^{pi} mahabbhayena
pāletha sīlam saranam ca tasma
jahatha duritam sugatim bhajavhoti

SAHĀYASSA JĪVITAPARICCĀGAṂ.

Bhagavati parinibbute Sāvattthiyaṃ Soma-brāhmaṇo, Somadatta-brāhmaṇo'ti dve Brāhmaṇā vasanti. Tattha Somadatta-brāhmaṇena saddhiṃ Soma-brāhmaṇo jebhuyyena dūtaṃ kīḷati. Athekadivasam Somadatto Soma-brāhmaṇaṃ dūtena parājetvā tassa uttarāsangaṃ ca lañchanamuddikaṃ ca gahetvā attano gehaṃ gacchanto Soma-brāhmaṇassāpi gehaṃ gacchāmāti āha.

Tato Somo "nāhaṃ samma ekasāṭako hutvā antaravithiṃ oṭarituṃ sakkomi, gamanato ettheva me tñānaṃ varataran" ti āha.

Somadattena "evaṃ sati samma imaṃ uttarāsangaṃ gapbā" ti, tassa taṃ datvā idāni samma ebhīti vuttopi na āgacchati.

Puna tena so kasmā nāgacchasīti puṭṭho samma mama hatthe muddikaṃ apassantā me puttadārādayo mayā saddhiṃ kalahaṃ karontīti āha.

Atha 'so evaṃ sante yadā te pahoti tadā mayhaṃ dehi'ti muddikampi datvā taṃ gahetvā gehaṃ agamāsi.

Atha te ettakena sabhāyā abesunā. Aparabbhāge Somadatta-brāhmaṇaṃ ayaṃ paradārakammaṃ akāsi ti manussā gahetvā rañño dasseseunā. Rājā tassa rūpasampattiṃ disvā rājānaṃ akatvā mā bho puna evaṃ akāsi'ti ovaditvā vissajjesi. Rājā naṃ yāvatatīyavārāni ovadanto vissajjetvā catutthe vāre gacchathetaṃ āghātanaṃ netvā mārethāti apāpesi. Evaṃ pāpakammaṃ niratā anekakārena ovadantāpi na sakkā nivāretuṃ. Tatthāhi :—

Sonā ceva sigālā ca vāyasā nīlamakkhikā
 iccete kunape sattā na sakkā te niseddhitum,
 tathā pānatipātesu parādāre surāya ca
 musāvādesu theyyesu sattasattā navāriyāti

Tato rājapurisā tam bandhītvā pakkamimsu Tada
 Soma-brāhmano Somadattam tathānīyamānam disvā
 kampamānabādāyo rājapurisānam santikam gantvā'imam
 bho mubuttam mā māretha yāva rājānam jānapessāmi'ti
 vatvā rañño santikam gantvā vanditvā thito 'deva mama
 jivitam Somadattassa Brāhmanassa dassāmi Etam
 muñcatha, yadi māretukāmo mam mārethāti āha' Rājā
 tunhi aho Rājapurisā Somadattam muñcitvā Soma-
 brāhmanam āgbātanam netvā māresum. Aho kataññuno
 kataveditā !

Hoti cettha

Katūpakāramattānam sarantā keci mānusa,
 jivitam denti Somo va Somadattassa attano'ti.

So tena jivitadānena devaloke nibbattitvā mahante
 kanakavimāne devaccharā sabassa-parivuto dibbasampatti-
 manubbhonto pativasati Tada Somadatta-brāhmano 'eso
 mam maranappattam moce-iti vatvā tassatthāya dānam
 datvā pattim adisi Tivadevassa tato bahutaram
 devissariyam aho, devānubhāvam ca

Tato so Somadevo attano devissariyam olokento
 sahāyassa attano jivitadānam addasa Disvā attabhāvam
 vijahitvā mānavakavannena Somadatta-brāhmanam
 upasankamitvā paṭisanthāram katvā attānam devaloka-
 nibbattabhāvam pakāsetvā tam gahetvā attano ānubhāvena
 devalokam netvā 'yathākāmam sampattimanubhava'ti
 ratvā sattāham devissariyam datvā sattame divase netvā

tassa geheyeva paṭiṭṭhāpesi. Tathāhi dibbasampattimanubhūtaṣṣa manussasampatti paṭikkulā hoti.

Tato so dibbasampattimanussaranto kiso dubbalo uppanduppaṇḍukajāto abosi. Athekadivasaṃ devaputto taṃ olokento tathā dukkhappattaṃ disvā 'na sakkā manussena dibbasampattimanubhavītu'ti, icchiticcchitasampattidāyakaṃ ekaṃ cintāmaṇiṃ datvā tassa bhariyampi attano ānubhāvena rūpavantiṃ yasavantiṃ vaṇṇavantiṃ atikkantaṃ manussittbivappaṃ akāsi. Aparabhāge te jayampatikā paccakkhato diṭṭhadibbasampattivibhavā dānaṃ datvā silaṃ rakkhītvā sabhāya-devaputtassa santikeyeva nibbattiṃsūti.

Mandena nanditamanā upakārakena
pāṇampi denti evaṃ iticīratayitvā,
 mittaddu mā bhavatha bbo upakārakassa
 pāsamsiyā bhavatha sādhujaṇehi niccanti.

SUMSUMARA-JĀTAKA.

Attite Bārāṇasīyam Brahmadaṭṭe rājjam kārente Hima-
vantapadese Bodhisatto kapiyonīyam nibbattitvā nāgabalo
thāmasampanno mahāsariro sobhaggappatto hutvā Gaṅ-
gānīvattane araṇṇāyatane vāsam kappesi.

Tadā Gangaya eko sumsumāro vasi Athassa bhariyā
Bodhisattassa sarīram disvā tassa hadāyamamse dohalam
uppādetvā sumsumāram āha 'aham sāmi etassa kapirā-
jassa hadāyamamsam khādītukāmi' ti

'Bhadde, mayam jalagocarī, ēsa thalagocarō, kinti tam
ganhitum sakkhissāmi' ti ?

'Yena tena upāyena ganha, sace na labhissāmi maris-
sāmi ti

'Tena hi, mā bhīyi attheko upiyo' ti 'khādāpessāmi
tam tassa hadāyamamsan' ti sumsumāram samassāsetvā
Bodhisattassa Gangāya pāṇīyam pivitvā Gangātīre
nisinnakale santikam gantvā evam āha 'Vānarinda,
māsmim padese kasataphalāni khādanto kim tvam
cinnatthāne yeva carasi, paragangāya ambalabujādinam
madhuaphalānam anto natthi, kin te tattha gantvā
phalāphalam khādītum na vattatī' ti ?

'Kumbhilarāja, Gangā mahodikā vitthinnā, katham
tattha gamissāmi' ti ?

'Sace gacchasi aham tam' mama piṭṭhim āropetvā
nessami' ti

So tam sadāhitvā 'sādhū' ti sampaticchitvā 'tena hi,
ehi, piṭṭhim me abhirūhā' ti ca vutte tam abhirūhi
Sumsumāro thokam netvā udake osidāpesi. Bodhisatto

'samma, udake maṃ osīdāpesi, kin nu kṛho etan' ti āha.

'Nābantam dhamme sudhammatīya gahetvā gacchāmi, bhariyāya pana me tava hadayamañse dōhaḷo uppanno, tamahaṃ tava hadayam khādāpetukāmo' ti.

'Samma, kathentena te sundaram katam, sace hi ambakam udare hadayam bhaveyya sakhaggesu carantanam cunnavicunnam bhaveyya' ti.

'Kaham pana tumhe thapethā?' ti.

Bōdhisatto a vidūre ekāṃ udumbarāṃ pakkaphala-
piṇḍisaṃpannaṃ dassento 'passetāni ambhākāṃ badayāni
ekasmiṃ udumbare olambanti' ti.

'Sace me hadayam dassasi aban tam na māressāmi' ti.

'Tena hi mam ettba nehi, aban te rukkhe olamban-
tam dassami' ti.

- So tam adāya tattha agamāsi, (Bodhisatto tassa piṭṭhito uppativā udumbararukkhe nisiditvā 'samma bāla sumsumāra, imesaṃ sattānaṃ hādāyaṃ nāma rukkhagge hotīti saññī abosi, bālosi, ahantaṃ vañcesim, tava phalāphalaṃ tameva hotu, sarirameva pana te mahantaṃ, paññā pana natthī' ti vatvā imamatthaṃ pakāseṇa imā gāthā avoca :

Alam etehi ambēhi
 jambūhi panasehi ca
 yāni pāraṃ samuddassa,
 varaṃ mayhaṃ udumbaro.
 Mahatī vata te bondi,
 na ca pañña tadūpikā,
 Sumsumāra, vañcito si,
 gaccha dāni, yathāsukhanti.

Sumsumāro sahaṣṣam parājīto viya, dukkhī dummāno
pajjhāyanto attano nīvesanattānam eva gato.

VĀNARINDA JĀTAKA

Atīte Bārāṇasīyam Brahmādatte rajjam kārente
 Bodhisatto kapiyomiyam nibbattitvī vuddhim anvāya
 assapotappamāno thamasampanno ekacaro hutvā naditire
 viharatī . Tassā pana nadiyā vemajjhe eko dipako
 nānappakarehī ambapanasādihi phalarukkhehi simpanno
 Bodhisatto nagabalo thamasampanno nadiyī orimatirato
 uppatitvā—dipakassa oīato nadimajjhe eko pitthipāsano
 atthī,—tasmim nipatatī , tato uppatitvā tasmim dipake
 patatī . Tattha nānappakāraṇī phalaṇī khādītva sāyam-
 teneva upāyena paṇḍagantva itthino vasanattthāne vasitvā
 punadivaso pi tattheva karotī . Imina niyāmena tattha
 vasam kappatī

Tasmim pana kāle eko kumbhilo sapajāpatiko tassa
 nadiyā vasatī . Tassā sā bhariya Bodhisattam āparāparam
 gacchantam disvā Bodhisattassa hadayamamse dohaṇim
 uppādetvā kumbhilam āha ‘mayham kho ayya imassa
 vānarindassa hadayamamse dohalo uppāno ti

Kumbhilo siddhu bhadde lacchasi ti vatva ajja tam
 sāyam dipakato āgacchantameva gāhissāmi ti gantvā
 pitthipāsane nipajji

Bodhisatto divasam caritvā sāyanhasamaye dipake
 tthito va piśīnam oloketvī ‘ayam piśīno idāni uccataro
 khāyatī, kin nu kho kāraṇaṇ ti cintesi

Tassa kira udakappamānañca piśīnappamānañca
 suvavatthāpitameva hotī . Tenassa etadahosi ‘ajja imissa
 nadiyā udakam neva hīyatī, na vaddhatī , athaca paññāyam
 piśīno mahī hutvī paññāyatī kacci nu kho ettha
 mayham gahanattthāya kumbhilo nīpanno’ ti so vimam

sāmi tava nan' ti tattheva t̥atvā pāsāṇena saddhim
kathento viya 'bho pāsāṇā' ti vatvā paṭivacanam alabb-
anto yāvatatiyaṃ 'pāsāṇā' ti āha. 'Pāsāṇo kiṃ paṭivac-
anam nā dassati' ti? puna pi nam vānaro 'kiṃ bho pāsāṇa
ajja mayhaṃ paṭivacanam na desi' ti āha.

Kumbhīlo 'addhā aññesu divasesu ayaṃ pāsāṇo vāna-
rindassa paṭivacanam adāsi, dassāmi dāni tassa paṭivaca-
nan' ti cintetvā 'kiṃ bho Vānarinda' ti? āha.

'Ko si tvaṇ' ti? 'Ahaṃ kumbhīlo' ti. 'Kimattham
ettha nipannosi' ti? 'Tava hadayamaṃsaṃ patthaya-
māno' ti.

Bodhisatto cintesi: 'añño me gamanamaggo natthi,
ajja mayā esa kumbhīlo vañcetaḥ' ti. Atha nam evaṃ
āha: 'samma kumbhīla, ahaṃ attānaṃ tuyhaṃ paricca-
jjesāmi, tvaṃ mukhaṃ vivaritvā maṃ tava santikaṃ
āgatakalē gaṇbhāhi' ti.

Kumbhīlānaṃ hi mukhavivare akkhīni nimilanti. So
taṃ kārapaṇaṃ asallakkhetvā mukhaṃ vivari; athassa
akkhīni pithīyimsu. So mukhaṃ vivaritvā akkhīni
nimiletvā nipajji. (Bodhisatto tathābhāvaṃ ñatvā dīpaka
uppatito gantvā kumbhīlassa matthakaṃ akkamitvā-
tato uppatito vijjullatā viya vijjotamāno paratīre at̥thāsi.)

Kumbhīlo taṃ acchariyaṃ disvā 'imīnā Vānarindena
ati accheraḥkaṃ katanti cintetva 'bho Vānarinda! ima-
sīm loke catūhi dhammehi samannāgato puggalo paccā-
mitte abhibhavati; te sabbe pi tuyhaṃ abbhantare atthi
maññe' ti vatvā imaṃ gāthaṃ āha:

Yassete caturō dhammā
Vānarinda yathā tava,
Saccaṃ dhammo dhiti cāgo,
dīṭṭhaṃ so ativattatīti.

Evam kumbhīlo Bodhisattaṃ pasāmsitvā attano
vasanaṭṭhānaṃ gato.

BAKA-JĀTAKA.

Atte ekasmim araññāyatane Bodhisatto aññataram
padumasaram nissāya thite rukke rukkhadevatā hntvā
nibbatti. Tada aññātarasmim nātimahante sare nida
ghasamaye udakam mādam ahosi, bahū cettvā macchā
honti.

Atheke bako te macche disvā 'ekenupīyena ime
macche vañcetrā khādissemi' ti gantvā udakapariyante
cintento nīdi. Atha tam macchā disvā 'kimayya
cintento nisinnosi' ti? pucchimsu. Tumhākam cintento
nisinnomhi' ti. 'Amhākam kim cintesi ayyā ti?
'Imasmim sare udakam parittam, gocaro ca mando,
nidāgho ca mahanto, idinime macchā kim nāma karis-
santi' ti tumbikam cintento nisinnomhi ti.

'Atha kim karoma syyā' ti? 'Tumhe sace mayham
vacanam kareyyitha aham so ekekam mukhatupdakena
gahetvā ekam pañcavappapadumasañchannam mahāsaram
netvā vīrasajjeyya' ti.

'Ayya, paṭhamakappikato patthāya macchānam cin-
tanakabako nāma natthi. Tasmā amheva ekekam khādi-
tukāmosi' ti. 'Nātham tumhe mayham saddahante
khādissemi, sace pūjā saram atthibbhivam mayham na
saddahatha ekam maccham mayā saddham saram passitum
pesethi' ti.

Macchā tassa saddahitvā 'ayam jāle pi thāle pi samat-
tho' ti ekam kiyaṃvāhi maccham adāsi. 'Imam gahetvā
gacchathi' ti. So taṃ gahetvā netvā sare vīrasajjeyvā
sabbam saram dāsetvā puna ānetvā tesam macchānam

santiko vissajjesi. So tesam macchānam sarassa sampattiṃ vaṇṇesi.

Te tassa katham antvā gantukāma hutvā 'sādhu, ayya, amhe gaṇhitvā gacchāhi' ti āhamsu.

Bako paṭhaman tam kāṇamabāmacchameva gahetvā saratiram netvā saram dassetvā saratire jāte varaṇarukkhenilīyitvā tam viṭapantare pakkhipitvā tundeṇa vijjhanto jīvitakkhayaṃ pāpetvā maṃsaṃ khāditvā kaṇṭake rukkhemūle pāṭetvā puna gantvā 'vissatṭho me so maccho, añño āgacchatu' ti etenupāyena ekekaṃ gahetvā sabba-macchako khāditvā puna āgato ekamacchampi nāddasa. Ekopanettha kakkaṭako avasiṭṭho. Bako tampi khāditukāmo hutvā 'bho kakkaṭaka, mayā sabbe te macchā netvā padumasañchanne mahāsare vissajjitā; ehi, tampi nessāmi' ti. 'Maṃ gahetvā gacchanto kaṭham gaṇhissasi?' ti. Dasitvā gaṇhissāmi' ti. 'Tvaṃ evaṃ gahetvā gacchanto maṃ pāṭossasi, nāhaṇ tayā saddhiṃ gamissāmi' ti. 'Mā bhāyi, ahaṇ tam sugahitaṃ gahetvā gamissāmi' ti.

Kakkaṭako cintesi: 'imassa macche netvā sare vissajjanaṃ nāma natthi, sace pana maṃ sare vissajjessati iccetaṃ kusalaṃ, no ce vissajjessati gīvaṃ assa chinditvā jīvitaṃ hariassāmi' ti. Atha naṃ evaṃ āha: 'amma baka, na kho tvaṃ sugahitaṃ gahetum sakkhissasi. Ambhakaṃ pana gahaṇaṃ sugahaṇaṃ; sacāhaṃ aḷena tava gīvaṃ gahetum labhissāmi, tava gīvaṃ sugahitum katvā tayā saddhiṃ gamissāmi' ti.

So tam 'vañcetukāmo esa maṃ' ti ājananto 'sādhu' ti sampaṭicchī. Kakkaṭako attano aḷehi kammārasaṇḍāsena viya tassa gīvaṃ sugahitaṃ katvā 'idāni gaccha' ti āha. So tam netvā saram dassetvā varaṇarukkhabhimukho

payāsi Kakkatako āha 'mātula iyam saro ettha tvam
pana ito nesi ti

Bako piyamātulako atibhaginiputto si me tvan' ti
vatvā tvam esa mam ukkhipitvā vicaranto mayham dāso
ti saññam karosi maññe, passetam varanarukkhamūle
kantaharā'im yathā me te sabbamacchā khaditā tampi
tattheva khādissāmi ti āha

Kakkatiko ete macchā attano bālatāya tayā khādītā,
ahampana te mam khādītum na dassāmi Taññeva pana
vināsaṃ pāpessāmi, tvam hi bālatāya mayā vañcitabbhā-
vam na jānāsi, marantā ubho pi marissāma Esa te sisam
ebhuditvā bhūmiyam khīpissāmi' ti vatvā sandāssena viya
ajehi tassa givam nippījesi

So vattalatena mukheṇa akkhihi assunā paggharan-
tena maranabhayaṭṭajjito 'sāmi ahantam na khādissāmi,
jivitam me dehi ti āha. 'Yadi evaṃ, otaritvā sarasmiṃ
imam vissajjehi' ti

So nivattitvā sarameva otaritvā kakkatakaṃ sara-
pariyante paṇkapitṭhe tṭhapesi Kakkatako kattarikāya
kumudanā'īm kappento viya tassa givam kappetvā uda-
kaṃ pīvīsi

Tam acchariyam disvā varanarukkhe¹ adhivatthā devatā
adbhutarāṃ dadamīnā vaṇṇam unnidayamīnā madhu-
rassarena imam githam āha .

Nīccantanīkatippaṇṇo
nīkatyā sukhamedhati,
ārīdhe nīkatippaṇṇo
bako kakkatakaṃ mīvā ti

NIGRODHAMIGA-JĀTAKA.

Atite Bārāpasīyaṃ Brahmadaṭṭe raḍḍaṃ kārayamāne
 Bodhisatto migayonīyaṃ paṭisindhīṃ gaṇhi. So mātu-
 kucchito nikkhanto suvaṇṇavaṇṇo ahoṣi, akkhini cassa
 maṇigolaṣadisāni abhesuṃ, siṅgāni rajatavaṇṇāni, mukhaṃ
 rattakumbalapuñjivaṇṇaṃ, haṭṭhapādapariyaṇṭā laḥḥa-
 parikammakatā viya, vāladhi camarassa viya ahoṣi, sarīraṃ
 paṇassa mahantaṃ assapotaḥkappamāṇaṃ ahoṣi. So
 pañcasatamigaparivāro araṇṇe, vāsaṃ kappesi nāmena
 Nigrodhamigaraḍḍa nāma.

Avidūre paṇassa añño pi pañcasatamigaparivāro
 Sākhāmigo nāma vasati; so pi suvaṇṇavaṇṇo va ahoṣi.

Tena samayena Bārāpasirāḍḍa migavadhapasuto hoti,
 viṇā maṃsena na bhūñjati, manussānaṃ kammacchedaṃ
 katvā sabbe negamajānapade saṇṇipādetvā devasikaṃ
 migavaṃ gacchati.

Manussa cintesuṃ: 'ayaṃ rāḍḍa ambhakaṃ kammacche-
 daṃ karoti, yannūna mayaṃ uyyāne migānaṃ nivāpaṃ
 vapitvā pāṇīyaṃ sampādetvā bahumige uyyāne pavesetvā
 dvāraṃ bandhītvā raṇṇo niyyādemā' ti. Te sabbe uyyāne
 nivāpatiṇaṃ ropetvā udakaṃ sampādetvā dvāraṃ yojā-
 petvā nāgare ādāya muggarādinānāvudhahaṭṭhā araṇṇaṃ
 pavisitvā mige pariyesamaṇā 'majjhe ṭṭhite mige gaṇhi-
 sāmāti yojanamattaṃ ṭṭhānaṃ parikkhipitvā saṅkhipa-
 mānā Nigrodhamiga-Sākhāmīgānaṃ vasaṇaṭṭhānaṃ
 majjhe katvā parikkhipiṃsu.

Atha taṃ migagaṇaṃ disvā rakkhagumbhādayo ca bhū-
 miṃ ca muggarehi paharantaṃ migagaṇaṃ gabaṇaṭṭhānato

niharitva asisattidhanuādāni avudhani uggiritvā maha
 nādam nadanā tam migagānam uyyanam pavesetva
 dvāram pidhaya rājānam upasankāmitva deva nibad
 dham migavam gacchantā amhākam kammam nasettha,
 amhehi arañhato mige ānetva tumbhākam uyyanam
 pūritam, ito patthaya tesam mamsam khādathā ti
 rājānam āpucchitva pakkamimsu Raja tesam vacanam
 sutvā uyyanam gantvā mige olokento dve suvannamige
 disvā tesam abhayam adāsi Tato patthaya pana kadāci
 sāmam gantvā ekamigam vijjhitvā āneti, kadāciassa
 bhattakārako gantva vijjhitvā āharati

Migā dhanum disva va maranabbhayatajjitā palāyanti,
 dve tayo pahāre labhitva jālamananti pi gilānapi honti
 maranam pi pāpunanti Migagano tam pavattim Bodhi
 sattassa ārocesi

So Sikkham pakkosipetvā āha samma bahū migā
 nassanti Ekamsena maritabbe satī ito patthāya mā
 kaudena mige vijjhitu Dhammagandikāttāno migānam
 vāro hotu ekadivasam mama parisīya vīro pāpunitu,
 ekadivasam tava parisīya vīro pāpunitu vārappatto migo
 gantvā dhammagandikīya gīsam ihapetvā nipayatu
 Evam sante migā vanitā na bhavissanti ti So 'ādhū'
 ti sampaticchi

Tato patthīya vārappatto va mige gantvā dhamma
 gandikīya gīsam ihapetvā nipayati Bhattakārako
 āgantvā tattha nipannakamēva gabetvā gacchati Ath
 ekadivasam Sikkhamigassa parisīya ekavā gabbhinimigīya
 vīro pīpuṇi 'Si Sikkham upasankāmitvā 'āsi, ahim
 pi gabbhinī, puttakam vijjhitvā dve jūnā vīram
 gamissāma mahiyam vīram atikkamehi ti āha. So na

sakkā tava vāraṃ aññesaṃ pāpetum, tvameva tuyhaṃ pattam jānissasi, gacchāhi' ti āha. Sā tassa santikā anuggaḥam alabhamānā Bodhisattam upasaṅkamitvā tam atthaṃ ārocesi.

So tassā vacanaṃ sutvā 'hotu, gaccha tvaṃ, ahaṃ te vāraṃ atikkamessāmī' ti sayam gantvā dhammagandikāya sīmaṃ katvā nipajji. Bhattakāro tam disvā 'laddhābhayo migarāja, gandikāya nipanno, kinnukho kāraṇaṃ?' ti vegena gantvā rañño ārocesi.

Rājā tāvadeva rathaṃ āruya mahantēna parivārena, āgantvā Bodhisattam disvā āha: 'samma migarāja, nanu mayā tuyhaṃ abhayaṃ diṇṇaṃ, kasmā tvaṃ idha nipanno?' ti. 'Mahārāja, gabbhinī migā āgantvā mama vāraṃ aññassa pāpehi' ti āha. Na sakkā kho pana mayā ekassa maraṇadukkhāṃ aññassa uparī pakkhipitum, svāhaṃ attano jīvitaṃ tassā datvā tassā santakaṃ maraṇaṃ gaḥetvā idha nipanno, mā oññaṃ kiñci āssaṅkittha mahārāja' ti.

Rājā āha: 'sāmi Savanṇavanṇamigārāja, mayā tadiso khantimettanuddāyāsampanno manussesu pi na dīṭṭha-pubbo, tena te paśānnosmi; uttbehi, tuyhañ ca tassā ca abhayaṃ dammi' ti. 'Dvīhi abhaye laddhe avasesā kiṃ karissanti narindā?' ti. 'Avasesānampi abhayaṃ dammi sāmi' ti. 'Mahārāja, evampi uyyāne yeva migā abhayaṃ labhissanti, sesā kiṃ karissanti?' ti. 'Etesampi abhayaṃ dammi sāmi' ti. 'Mahārāja, migā tāva abhayaṃ labhantu, sesā catuppada kiṃ karissanti?' ti. 'Etesampi dammi sāmi' ti. 'Mahārāja, Catuppada tāva abhayaṃ labhantu, dvijaganā kiṃ karissanti?' ti. 'Etesampi dammi sāmi' ti. Mahārāja, dvijaganā tāva abhayaṃ labhissanti,

udake vasarita macchā kim karissanti? ti Etesampi
abhayam dammi sāmī' ti

Evam Mahāsatto rājānam sabbasittānam abhayam
yacitva utthaya rājānam pañcasu silesu patitthāpetvā
'dhammam cara maharāja mātāpituṇu puttadhitāsu brāhma
anagahapātikesu negamajanapādesu dhammam caranto
samam caranto kayassa bheda sugatim saggaṃ lokam
gāmissasi ti rañño Buddhalīlaya dhammam desetvā
katipaham uyyane vāsitva rañño ovādim datvā migagana
parivuto araññaṃ pavasi

Sapi kho migadhenu pupphakarukasādisam puttā
vijayi So kilāmano Sakhamigassa santikāṃ gacchātī
Atha nam mata tassa santikāṃ gacchantam disva 'putta,
ito patthāya ma etassa santikāṃ gaccha Nigrodhasseva
santikāṃ gaccheyyasi ti ovādeti imam gathamāha

Nigrodhameva seveyya

na Sakham upasamvase

Nigrodhasmim māma seyyo

yance Sakhasmim jivitanti

Tato patthaya ca pana abhayaladdhaka miga manussa
nam sassani bhadanti Manussā laddhabhaya ime migā
ti paharitum va palāpetum na viśahanti Te rājane
sannipatitvā rañño tam attham arocetum Rājā mayā
pasannena Nigrodhamigavārassa varo dinno abhāṃ rajjam
jaheyyam na ca tam patināṃ gacchatha na koci mama
vijite mige paharitum labhati ti

Nigrodhamigo tam pavattim sutvā migaganam sanni-
pātāpetva ito patthāya paresam sassam bhaditum na
labhatha' ti mige varetvā manussanam arocāpesi 'ito
patthāya sassakarakamanussā sassarakkhanattham vatim

mā karontu, khettaṃ pana āvijjhātvā paṇṇasaññaṃ bandhantū' ti.

Tato paṭṭhāya kira khettesu paṇṇabandhanasaññaṃ udapādi; tato paṭṭhāya paṇṇasaññaṃ atikkamanakamigo nāma natthi; ayaṃ kira nesaṃ Bodhisattato laddh-ovādo.

Evam migagāṇaṃ oraditvā Bodhisatto yāvatāyukaṃ t̥hatvā saddhiṃ migeḥi yathākammaṃ gato, Rājāpi Bodhisattassa ovāde t̥hatvā puññāṇi katvā yathākammaṃ gato.

SIHACAMMA JATAKA

Atite Baranasīyam Brahmadatte rajjam kārente
Bodhisatto kassal akule nibbattitva yayappatto lasikam
mena jivikam lappesi

Tasmim kāle eko vaniyo gadrabhabharakena voharam
karonto vicarati So gatagatatthāne gadrabhassa pitthito
bhandikam otaretva gadrabham sibucammena parupitvā
sāliyavakhettesu vissajjeti

Khettarakkhaka tam disva siho ti saññiya upasaṇ
kamitum na sakkonti

Athekadivasam so vaniyo ekasmim gamadvare
nivasam gahetvā patarāsam pacāpento tato gadrabham
sihacammam pārupitva yavakbettam vissajjesi

Khettarakkhaka siho ti saññaya tam upagantum
asakkontā geham gantvā arocesum Salalagamavāsino
avudhani gahetvā sankhe dhamenta bheriyo vādenta
khettasamipam gantva unnadimsu

Gadrabho maranabhīyabbhito gadrabharavam ravi
Athassa gadrabhabbhavam űatvā Bodhisatto pathamam
gāthamāha

Netam sihassa naditam
na vyagghassa na dipino
pāruto sihacammena
jammo nadati gadrabho ti

Gāmaavāsino pi tissa gadrabhabbhavam űatvā atthini
bhañjanta pothetvā sihacammam ādāya agamāmsu Atha

so vāṇijo āgantvā taṃ vyaśanappattaṃ gadraḥhaṃ disvā
dutiyaṃ gāthamāha

Ciraṃ pi kho taṃ khādeyya
gadraḥho haritaṃ yavaṃ
pāruto sīhacammaṇa,
ravamāno ca dūsayīti.

Tasmim evaṃ vadante yeva gadraḥho tathheva mārī;
vāṇijo pi taṃ pahaya pakkāmi.

ÚLUKA JĀTAKA

Atite pathamakappilā sannipatitvā ekam abhirupam
sobhaggappattam anasampannam sabbakaraparipunnam
purisam gahetva rajānam karimso catuppadāpi sannipatī
tvā ekam siham rajanam karimso, mahāsamudde macche
Ānandam nāma maccham rajānam ekamso

Tato sakunaganā Himavantappadese ekāsmim pitthi
pasāne sannipatitva manussesu rājī paññāyati tathā
catuppadesu ceva macchesu ca ambākam panantare rāja
nama natthi .

Appatissavāso nāma na vattati ambalam pi rājānam
laddham vattati Ekam rājatthāne t̥hapetabbayutirīkam
janāthā ti te tādīsam sakunam olokayamānā ekam ululam
rocetvā eyam no ruccati ti āhamsu

Atheho sakuno sabbesam vjhasayagahanattham
tikkhattum saṅgesi Tassa sīventassa dve sīvāna adhi
vasetvā tatīyasavanaya eko kāko utthāya tittha tav
etassa imasmim rajābhisekalāle evarupam mulham ludd
dhassa kiṇisam bhavissati ti 'imnā hi luddbena olokati
mayam tattaḥapāle pakkhittatūla viya tattha tattheva
bhijjissāma imam rajānam katum mayham na ruccati ti
imam attham pakāsetum pathamam gathamaha

Sabbehi kira nītihi
kosiyo issaro lato
sace nītihi anaññāto
bhaneyyāham ekavāciyan ti

Atha nam anujānantā sakunā datiyam, gātham
āhaṃsu :

Bhaya samma anuññāto
attam dhammañ ca kevalam,
santi hi daharā pakkhī
paññavanto jutindharā ti.

So evam anuññāto tatiyam gātham āha :—

Na me ruccati bhaddam
vo ulokassābbiseccanam,
akuddhassa mukham passa,
nattham kuddho karissatīti.

So evam vatvā "mayham na ruccati, mayham na ruccatīti"
viravanto akāse uppati. Ulukopi nam utthāya anubandhi.
Tato patthāya te aññamaññam veram bandhimsu.
Sakunā suvaṇṇahamsam rājanam katva pakkawimsu.

KURUNGAMIGA JĀṬAKA

Atite Bāraṇāsīyam Brahmadaṭṭe raḷḷam lārente
 Bodhisatto kurunga migo hutva araṇṇe ekassa surassa
 avidure ekasmim gumbhe vāsam kappesi Tasseva
 sarassa anidure ekasmim rukkhagge satapatto nīdi
 sarasmim pana kacchapo vasaṃ kappesi Evam te
 tayopi saḥayā aññamaññaṃ piyasamvāsaṃ vasiṃsu
 Athako migaluddako araṇṇe caranto pāṇiyatitthe
 Bodhisattassa padavalambiyam dīpā lobhaṇigalasadīsam
 vaddhamoyam paṣaṃ oddetva āgamaṃ Bodhisatto
 paṇiyam pātum āgato pathamayāme yeva paṣe bajjhivā
 baddharīyam tavi Tassa tena saddena rukkata satapatto
 udakato ca kacchapo agantva kinna lho katabban ti
 mantayimsu Atha satapatto kacchapam amantetva
 samma tava danta atthi tvaṃ imam paṣaṃ chinda,
 ahaṃ gantvā yathā so nāgacchati tathā karissāmi
 Evam amhehi dvīhi pi kataparakkhameṇa saḥāyo no
 Jīvitaṃ labhissatiṃ imam attham paḥasento pathamaṃ
 gatham āha

Ingaha vaddhamayam paṣaṃ

chinda dantehi kacchapa.

Ahaṃ tathā karissāmi

yatha uehiti luddakoti

Kacchapo sammavarattam khaditum arabhi Satapatto
 luddasva vasaṇagamam gato Luddo paccu^{ak}āle yeva
 sattum gahe^{va} nikkhami Sakuno tassa nikkhamanabhā
 vam natvā vassivā pakkhe pappothetvā tam puredvārena
 nikkhamantaṃ mukhe pahari

Luddo 'kālakappīsakuṇena ambhi pahaṭoti' nivattitvā thokaṃ sayitvā puna sattim gahetvā utthāsi. Sikuṇo 'ayaṃ paṭhamam puredvārena nikkhanto, idāni pacchi-magehe nisīdi.

Luddo pi 'puredvārena me nikkhamantena kālakappi-sakuṇo diṭṭho, idāni pacchimadvārena nikkhamissāmi' ti pacchimadvārena nikkhami. Sakuṇo puna vassitvā gantvā mukhe pahari.

Luddo puna pi kālakappīsakuṇena pahaṭo 'na me esa nikkhamitum deti' ti nivattitvā yāva aruṇuggamanā sayitvā aruṇavelāya sattim gahetvā nikkhami. Sakuṇo vegena gantvā 'luddo āggacchaṭi' ti Bodhisattassa kathesi.

Tasmim khape kacchapena ekameva vaddham ṭhapetvā sesavarattā khāditaṃ honti, dantaṃ panassa patanākārappattā jātaṃ, mukham lobitamakkhitam.

Bodhisatto luddaputtam sattim gahetvā asanivegena āgacchantam disvā tam vaddham chiuditvā vanam pāvisi. Sakuṇo rukkhagge nisīdi. Kacchapo pana dubbalattā tattveva nipajji. Luddo kacchapam pasibbake pakkhi-pitvā ekasmim khānuke laggesi.

Bodhisatto nivattitvā olokeno kacchapassa gahitabbhāvam ṇatvā 'sahāyassa jīvitadānam dassāmi' ti dubbalo viya hutvā luddassa attānam dassesi. So 'dubbalo esa bhavissati, māressāmi nan' ti sattim ādāya anubandhi.

Bodhisatto natidūre nāccāsanne gacchanto tam ādāya araṇṇam pāvisi; dūram gatabbhāvam ṇatvā padam vañ-cetvā aññena maggana vātavegena gantvā siṅgena pasib-bakam nikkhipitvā bhūmiam pātetvā phaletvā kacchapam nīhari. Satapatto pi rukkhā otari.

Bodhisatto dvinnam pi ovadam dadamāno 'aham
 tumhe nissāya jivitam labhām, tumhehi pi sahāyassa
 kattabbam mayham katam idāni luddo agentvā tumhe
 ganheyya tasma samma satapatta tvam attano puttābe
 gahetva aññattha yaḥi, tvam hi samma kacchapa udakam
 pavisā, ti āha Te tathā akamso

Kacchapo pavisi varim,

Kurungo pāvi-i vanam,

satapatto dumaggamhā

dure putte apānaya ti

Luddo tam thānam āgantvā lañci apassitvā chinnapasāb-
 , balam gahetvā domanaseappatto attano gebam agamāsi
 Te pi tayo sahāya jāṭayivam viśāsam acchinditvā yathā
 kammam gatā.

JAVASAKUṆA-JĀTAKA.

Atīte Bārāṇasīyaṃ Brahmadaṭṭe rajjaṃ kārente Bodhisatto Himavantaṭṭapadesa rukkhakoṭṭhakasakuno hutvā nibbatti. Athekassa sīhassa maṃsaṃ khādantassa aṭṭhi gale laggi, galo uddhumāyi, gacaraṃ gaṇhituṃ na sakkoti, kharā vedanā vattanti.

Atha naṃ so sakuno gocarapasuto disvā sākhāya nilīno 'kin te samma dukkhaṃ?' ti pucchī. So taṃ atthaṃ ācikkhi. 'Ahante samma etaṃ aṭṭhiṃ apaneyyaṃ, bhayena pana te mukhaṃ na pavisitūṃ visahāmi, khādeyyāsi pi maṃ' ti.

'Ma bhāyi samma, nūhantaṃ khādāmi, jīvitaṃ me dehi' ti. So 'sādhū' ti taṃ passena nipajjāpetvā 'ko jānāti kiṃ pesa karissati' ti cintetvā yathā mukhaṃ pidahituṃ na sakkoti tathā tassa adharoṭṭhe ca uttarōṭṭhe ca daṇḍakaṃ tṭhapetvā mukhaṃ pavisitvā aṭṭhikoṭṭhiṃ tuṇḍena pahari. Aṭṭhi patitvā gataṃ.

So aṭṭhiṃ pātetvā sīhassa mukhato nikkhamanto daṇḍakaṃ tuṇḍena pabaritvā pātento nikkhamitvā sākhagge niliyi. Siho nirogo hutvā ekadivasaṃ vana-mahisaṃ vadhitvā khādati. Sakuno 'vīmaṃsissāmi naṃ' ti tassa uparibhāge sākhāya niliyitvā tena saddhiṃ sallapanto paṭhamasā gāthamāha :

. Akaramhase te kiccaṃ
yaṃ balāṃ ahuvamhase,
migarāja namo tyatthu,
api kiñci labhāmase.

SASA-JĀTAKA.

Atīte Bārāṇasiyaṃ Brahmaḍatte rajjaṃ kārente Bodhisatto sasayoniyaṃ nibbattitvā araṇṇhe vaṇṇti. Tassa pana araṇṇassa ekato pabbatapādo, ekato nadi, ekato paccantagāmakko. Apare pi ssa tayo sabhāya ahesuṃ : makkato ca sigālo ca uddo ca ti. Te cattāro pi papphitā ekato vaṇṇā attano gocaraṭṭhāne gocaraṃ gahetvā sāyaṇhasamaye ekato sannipatanti.

Sasapaṇḍito 'dānaṃ dātabbhaṃ, sīlaṃ rakkhitaḥkkaṃ, uposathakammaṃ kātabbhaṃ' ti tippaṃ, jaṇānaṃ ovādasena dhammaṃ deseti. Te tassa ovādaṃ sampañcchitvā attano attano nivāsagumbaṃ pavisitvā vaṇṇanti. Evaṃ kāle gacchante ekadivasaṃ Bodhisatto akāsaṃ oloketvā candaṃ disvā 'sve uposathadivaso' ti bhātvā itare tayo āha : 'sve uposatho, tumhe tayo pi jaṇā sīlaṃ samādiyitvā uposathikā hottha, sīlo patitṭhāya dinnadānaṃ hi mahapphalaṃ hoti.' tasmā yācaka sampatte tumhehi khaditabbahārato datvā khādeyyātha' ti.

Te 'sādhū' ti sampañcchitvā attano vasaṇaṭṭhānesu vasitvā punadivase tesu uddo pāto va 'gocaraṃ pariyesisāmi' ti nikkhamitvā Gaṅgātīraṃ gato. Atheko bālī-siko satta rohitamacche uddharitvā valliyaṃ āvūṇitvā netvā Gaṅgātīre valikāya pañcchadetvā macche gaṇhanto adho Gaṅgaṃ bhassi.

Uddo macchagandhaṃ ghāyitvā valikāṃ viyūhitvā macche disvā nīharitvā 'abbiṃ nu kho imesaṃ sāmiko?' ti tikkhattuṃ ghesetvā sāmikaṃ apassanto valliyaṃ

disutvī attano vasanagumbo thapetvī 'veliyam eva
 khidissīmi ti attano silam āvajjanto nipaggi. Sigālo pi
 nikkhamitvī gocaram parijecanto okāsa khettagopikāsa
 kutisam die mamasūlīni ekam gotham ekāñ eva didhi
 vīrakam disvī atthi nu kho etassa sīmiko?' ti tik
 khattum ghesetvā sīmikam ahesvī didhivīrakassa ugga-
 hāsarayjukam āvīya pavesetvā mamasūle eva godhañ eva
 mukhenā disutvī netvī attano silam āvajjanto nipaggi.
 Vakkatvī vinayavāsam pavasitvī ambapipphim āharitvī
 vasanagumbo thapetvī veliyam eva khidissīmi ti attano
 silam āvajjanto nipaggi.

Bodhisatto parā veliyam eva nikkhamitvī dabbatim-
 ani khidissīmi ti attano gumbe jesa nipanno cintesi
 muma santikam āzatānam yācākinam tuṇṇi dītum na
 salī ti tūṭandujūḍaḍḍo pi mayham natthi sace me
 'antikam yācāko āgacchissati attano sarīramamasmā
 dassāmi' ti.

Tassa silatejasa Sikkassa prudukambalasilāyānam
 unbhakāram dassesi. So āvajjamāno imam kāraṇam disvā
 sasārājānam vimameissāmi ti pathamam uddāsa vasinat
 tñanam gantvī brāhmanavesena atthasi. Brāhmaṇa,
 kimaṭṭham thutōsi ti eva vatte pāṇḍita sace kinñci āhā-
 ram labheyyāmi uposathiko hutvā samanadhammam karey-
 yanti.

So 'sādhu dassami te āharanti tenā saddhim
 sallapanto pathamam gāthamāha

Satta me rohitā macchā
 udaka thalamubbhatā,
 idam brāhmaṇa me atthi,
 etam bhutva vane vasā ti

Brāhmaṇo 'pāto va tāva hotu, pacchā jānissāmi' ti
 sigālo santikaṃ gato : tenāpi kimatthaṃ t̥hitosi ?' ti
 vutte tatthevāha. Sigālo 'sādhū dassāmi' ti tena saddhiṃ
 sallapanto dutiyaṃ gāthamāha :

Dussa me khettapālassa
 rattibhattaṃ apābhataṃ,
 maṃsasulā ca dve godhā
 ekañca dadhivārakaṃ,
 idaṃ brāhmaṇa me atthi,
 etaṃ bhutvā vane vasā ti.

Brāhmaṇo 'pāto va tāva hotu, pacchā jānissāmi' ti
 makkaṭassa santikaṃ gato ; tenāpi 'kimatthaṃ t̥hito si ?' ti
 vutte tatthevāha. Makkaṭo 'sādhū dammi' ti tena sad-
 dhiṃ sallapanto tatiyaṃ gāthamāha :

Ambapakkodakaṃ sītaṃ,
 sītacchāyaṃ manoramaṃ,
 idaṃ brāhmaṇa me atthi,
 etaṃ bhutvā vane vasā ti.

Brāhmaṇo 'pāto va tāva hotu, pacchā jānissāmi' ti
 sasapaṇḍitassa santikaṃ gato ; tenāpi 'kimatthaṃ t̥hito
 si ?' ti vutte tattheva āha.

Taṃ sutvā Bodhisatto somanassappatto hatvā 'brāh-
 maṇa, suṭṭhu te kataṃ āhāratthāya, mama santikaṃ
 āgacchantena, ajjāhaṃ mayā adinnapubbaṃ dānaṃ
 dassāmi. Tvaṃ pana sīlavā, pāpātipātānaṃ na karissasi,
 gaccha tāta dārūni saṅkaddhitvā aṅgāre katvā mayhaṃ
 ārocehi. Ahaṃ attānaṃ pariccajitvā aṅgaragabbhe
 patissāmi, mama sarīre. pakke tvaṃ maṃsaṃ khādītva
 samaṇadhammaṃ kareyyāsi' ti tena saddhiṃ sallapanto
 catutthaṃ gāthamāha :

Na sasassa tilā atthi,
 na muggā nāpi tandulā,
 immā agginā palham
 mumm bhutvī vane vasā ti

Sikkho tassa katham sūtrā attano tsubbhāvenā ekam
 angararāsim māpetvī Bodhisattassa ārocesu. So dabbā-
 tinissivanato utthāya tūthi gantvā 'vace me lomintareva
 pāpaka itthi te mā marissū' ti vatvā tikkhattum sūtram
 vidhūnitvā 'akāsa-icam dānamukhe datvī linghitvā
 padmapuñje rājahamso viya pamuditacit'o angārāsim-
 hi pati

So pava agga Bodhisattassa saire lomakūpamatta-
 mpi unham katum nāvikkhi, himagibbham pivitto viya
 abosi. Atha Sikkham amantetvā 'brāhmaṇa, tayā kato
 agga atī sitalo, mama saire lomakūpamattampi unham
 katum na sikkoti, kim nīmetan?' ti āha.

'Paṇḍita, nāham brāhmaṇo, Sikkho ahamaṃsi, tava
 vimamāsanatthāya āgato' ti 'Sakka, tvaṃ tīva titttha,
 'akālo pi ce lokasaṃnirāso' nam dāpene vimamseyya
 neva me adatukāmitam pass'ya' ti Bodhisatto 'ihanā-
 daṃ nadi

Atha nam Sikkho 'asapaṇḍita, tava guṇo sakalīkap-
 pam pākato hotū'ti pabbatam pāletvā pabbatarasam
 ādāya candaṃdāle sikkhānāṃ ālikhitvā Bodhisattam
 amantetvī tasmim vinasande tasmim jeva vanagumbe
 tarunadabbatiniṇṭhe nipajjāpetvā attano devatthānam-
 eva gāto. Te pi cattāro paṇḍitā sammōdamānā silam
 pūretvā uposathakammam katvā yatthākammam gatā.

MATAKABHATTA-JĀTAKA.

Atīte Bārāṇasīyaṃ Brahmadaṭṭe rajjaṃ kārente eko
 'tinnaraṃ vedānaṃ pāragū disāpāṃmokkho ācariyo brāhmaṇo
 'matakabhattam dassāmi' ti ekaṃ eḷakaṃ gāhāpetvā ante-
 vāsike āha, 'tāta, imaṃ eḷakaṃ nadiṃ netvā nahāpetvā
 kaṇṭhe mālaṃ parikkhipitvā pañcaṅgulikaṃ datvā maṇḍe-
 tvā anethā' ti.

Te 'sādhū' ti paṭissuṇṇitvā taṃ ādāya nadiṃ gantvā
 nahāpetvā maṇḍetvā nuditvā tthapesuṃ. So eḷako attano
 pubbakammaṃ disvā 'eva rūpā nāma dukkhā ajja muñcis-
 sāmi' ti somanassejāto ghaṭaṃ bhindanto 'viya mahāhasi-
 taṃ hasitvā puna 'ayaṃ brāhmaṇo maṃ ghāhetvā mayā
 laddhaṃ dukkhaṃ labhissati' ti brāhmaṇe kāruṇṇiaṃ
 appādetvā mahantena saddena parodi.

Atha naṃ te māpavakā pucchimsu: 'samma eḷaka,
 tvaṃ mahāsaḍḍena hasi ceva rodī ca, kena nū kāraṇena
 hasi, kena kāraṇena rodī?' ti. 'Tumhe maṃ imaṃ
 kāraṇaṃ attano ācariyassa santike yeva puccheyyāthā'
 ti. Te taṃ ādāya gantvā idaṃ kāraṇaṃ ācariyassa
 ārocesuṃ.

Ācariyo tesuṃ vacanaṃ sutvā eḷakaṃ pucchi: 'kasmā
 tvaṃ eḷaka hasi, kasmā rodī?' ti. Eḷako attanā katakam-
 maṃ jātissaraṇāgena anussaritvā brāhmaṇassa kathesi:
 'ahaṃ brāhmaṇa pubbe tādiso va mantaṃ bhāyaka brāhmaṇo
 hutvā 'matakabhattam dassāmi' ti eḷakaṃ maretvā
 ādāsiṃ, svāhaṃ ekassa eḷakassa ghātītattā ekena unesa
 pañcasu attabhāvasatesu sisacchedaṃ pāpuṇiṃ' ayaṃ
 me koṭṭiyaṃ tthito pañcasatimo attabhāvo, svāhaṃ 'ajja

evārūpa dukkhā muccissāmi' ti somanassajāto, iminā, kāranena hasim, rodanto pana 'abham tva ekam elikam māretva pañcujātisatāni sisacchedudukkhani patvā ayya tasmā dukka muccissāmi, ayyam pana brāhmano mam māretvā aham aya pañcujātisatāni sisacchedudukkhani labbissati' ti tva karuṇhena rodanti

'Elaka, mī bhāyi, nāhantam māressāmi' ti 'Brāhmaṇa, kim vadesi, tva mīrente pi amārente pi na sikkā ayya mayi maraṇā muccitunti 'Elaka, mā bhāyi, ahan te ārakkham gahetva tva saddhimi yeva vicarissāmi' ti 'Brāhmaṇa, appamattiko tva ārakkho, mayā katapāpam pana mabantam balivanti

Brāhmaṇo elikam muccitvā 'imam elikam kassaci pi māretum na dassāmi' ti antevāsike ādīya' elikeneva saddhimi vicari Elako vissatthamatto va ekam pāsān-pitthim nissīya jātigumbe givam ukkhipitvā panuṇi khāditum āradhho Tam khauam yeva tismim pāsāna pitthe asani patiti Eka pāsānasakalāhi chijjiti elakassa pāsāritigivaya patiti sisam ohindi Mahājano sannipati

Tadā Bodhisatto tasmim thāne rukkhadevatā hutvā nibbatto So pūjantassaiva tassa mahājanassa devatā nubhāvena ikāse pallankena nisīditvā 'ime sattā evam pāpassa phalam jānamānā appeva nāma pānātipātāna na kareyyun' ti madhurena saena dhammam desento imam gātham āha

Evāñ ce sattā jāneyyunt
'dukkhāyam jātisumbhavo'
na pāno pāninaṃ haññe,
pānaghātī hi socatīti'

Evaṃ Mahāsatto nirayabbhayaṇa tajjettvā dhammaṃ desesi.
 Manussā taṃ dhammadesanaṃ sutvā nirayabbhayaḥhitā
 paṇātipātā viraminṇsu. Bodhisatto pi dhammaṃ desettvā
 mahājanaṃ sīle patitṭhāpetvā yathākammaṃ gato. Ma-
 hājano pi Bodhisattassa ovāde ṭhatvā dānādini puññāni
 katvā devanagaraṃ pūresi.

BAVERU JĀTAKA

Atite Baranasiyam Brahmadatte rajjam k'irente Bodhi
satto mrayoniyam nibbattitvā vuddhim anvaya sobhag
gappati aranne v'cari fadā elacce vānija disākakam
gah tva navaya B verurattam agamamsu

Tasmim kira kile Bāveruratthe sakunī nama natthi
Agatahata ratthavāsi o tam kupagge nisinam disvā
passathi nassa chativannam galapāyosanamukhatun
dakim mānūhulasadisāni akkhiṇi ti kālameva pasamsit
vā te vanja e āhamsu imam ayyo salunam ambākam
detha ambākam hi iminā attho tumhe attano ritthe
annim labhissatha ti Tena hi mulena gaṇhatha ti
K hapane a no detha ti vutte ambākam esa bahupa
kāro ti nehi pana saddhim metti hotu ti bahapassatam
gahetva alamsu

Te t m gahetva suvannapānjare pakkhipitva nanap
palāreṇa v'cchamamsena ceva phalāphalena ca pat jag
gimsu Anñesam sakunanam avijjamānatthane dasahi
asadhi a u chi sūmannagato kāko lābhaggayasaggappatto
ahosi

Pu vāre te vānija ekam mayurarājānam gahetva
yathā accharisaddena vissati pānippaharasaddena naccati
evam sikkhapetvā Bāverurattham agamamsu So maha
jane sunipati e navaya dhure thatvā pakkhe vidhūnitvā
ma bhurasarim nicchāretvā nacci

Minussu tam hisvā so nanassujāta etam ayyo sobhag
gappati m sikkhitasakunārājanam ambakam detha
ti āhamsu Amhehi pathamam kāko into tam gahit-

tha, idāni etaṃ morarājānaṃ ānayaṃha, etaṃ pi jācatha,
tumbākaṃ raṭṭhe saṇṇaṃ nāma gaheṭvā āgantuṃ na
saṅkā' ti. 'Hotu ayyo, attano raṭṭhe aññāṃ labbissatha,
imaṃ no dethā' ti mūlaṃ vaddheṭvā saḥassena gaṇhiṃ-
su.

Atha naṃ sattaratanaṇṇaṃ pañjare śhapetvā maccha-
maṃsaphaḥāphalehi ceva madhulājasakkharāpāyakaḥālihi
ca paṭijaggiṃsu. Mayūrarājā lābhaggayasaggaṃ ppatto
jāto. Tassāgatakalato paṭṭhāya kākassa lābhasakkāro
parihāyi; koci naṃ olokeṇupī na icchi. Kāko khāda-
niyabhojanīyaṃ alabhamāno 'kā kā' ti vassantō gantvā
ukkārabhūmiyaṃ otari.

Adassanena morassa
sikkhino mañjulaḥāṇiṇo
kākaṃ tattha apūjesuṃ
maṃsena ca phalena ca

Yadā ca sarasampanno
moro Bāverumāganā
atha lābho ca sakkāro
vāyasaṃsa ahāyatha.

Yāva nuppaṇṇati Buddho
dhammaṇṇāṇā pabhaṇkaro
tāva aññe apūjesuṃ
puṭhū samayabrāhmaṇe.

Yadā ca sarasampanno
Buddho dhammaṇṇaṃ adāy
atha lābho ca sakkāro
tittiyānaṃ ahāyathā ti.

VALAHASSA-JĀTAKA

Atite Tambapannidipe Sirīvatthunnāma yakkhina
garam ahoṣi Tattha yakkhiniyo vassimsu Tā bhinnā
nāvānāṃ āgatakāle alankatapatiyattā khādaniyam bhoja
niyaṃ gāhāpetvā dāṣṅganipirivutā dārake ankenālayā
vānīye upasankamanā. Tesam 'manussavāsāṃ āgata-
mhā' ti sañjānanattham tattha titttha kaṣṇagorakkhādini
karonte iṇanusso gogane sunāke ti evamādinā dāssenti,
vānyānaṃ santikam gantvā 'imam yāgum pivatha, bhat-
tam bhūñjatha, khādaniyam khādatha' ti vadanti.

Vānyā njananti tāhi dānaṃ piribhūñjanti Atha
tesam khādinvā bhūñjinvā vissamitakāle patisanthāraṃ
karonti 'Tumhe kattavāsikā, kuto āgatā, kham
gacchissatha, kena kammena idhāgatvāthā?' ti pucchā-
nti, 'bhinnanāvā hutvā idhāgatamhāti vutte ca 'sādhu
ayyā, amhākampi vāsikānaṃ nāvāṃ abhirūhinvā gatānaṃ
tini samavaccharāṃ atikkantāsi, te matā bhavissanti, tumhe
pi vānyā yeva mayā tumbhākam pādaparicārīkā
bhavissamā' ti vatvā te vānīye itthikuttahāvabbhāvavilāsehi
palobhetvā yakkha nagaram netvā sace pīthamagabā
manussā atthi te devasankhalikāya bandhinvā kāraṇighare
pakkipanti Attano vasanatthāne bhinnanāvāmanusse
alabhantiyo paṇa parato Kalyāṇaṃ orato Nāgadipanti
evam samuddatiram anuvicaranti, ayaṃ tāsāṃ
dhammatā

Athekadivassam piñcasatā bhinnanāvā vānyā tāsāṃ
nagarasamipe uttarimsu Ta tesam santikam gantvā pilo-

bhetvā yakkhanagaram ānetvā paṭhamagahitamanusse devasaṅkhalikāya bandhitvā kāraṇaghare pakkhipitvā jetṭhayakkhini jetṭhavāṇijam sesā sese ti tā pañcasatā yakkhiniyo te pañcasate vāṇije attano sāmike akāmsu. Atha sā jetṭhayakkhinī rattibhāge vāṇije niddam gate utṭhāya gantvā kāraṇaghare manusse māretvā māmsam khāditvā agacchati. Sesāpi tatheva karonti. Jetṭhayakkhiniyā manussamāmsam khāditvā āgutakāle sarīram sitalam hoti.

Jetṭhavāṇijo parigaṇhanto tassā yakkhinibhavam ātvā 'imā pañcasatāpi yakkhiniyo bhavissanti, amhehi palāyitum vaṭṭati' ti punadivase pāto va mukhadhovanatthāya gantvā sesavāṇijānam ārocesi: 'imā yakkhiniyo na mānusiyo, aññesaṃ bhinnanāvānaṃ āgutakāle te sāmike katvā amhe khādissanti, etha ambe palāyāmā' ti. Tesu aḍḍhatteyyasatā 'mayam etā vijahitum na sakkhissāma, tumhe gacchatha, mayam na palāyissāmā' ti āhaṃsu. Jetṭhavāṇijo attano vacanakare aḍḍhatteyyasate gahetvā tāsam bhīto palāyi.

Tasmiṃ pana kāle Bodhisatto valāhassayoniyam nibbatti, sabbasēto kākasiso muñjakeso iddhimā vehāsah-gamo āhosi. So Himavantato akāse uppatitvā Tambapaṇṇisare pallale sayañjātasalim khāditvā gacchati, evam gacchanto va 'janapadam gantukāmā atthi, janapadam gantukāmā atthi?' ti tiikkhattum karuṇāya paribhāvitaṃ mānusiṇācam bhāsatī.

Te tassā vacanam sutvā upasaṅkamitvā añjalim paggayha 'sāmi, mayam janapadam gamissāmā' ti āhaṃsu. 'Tena hi mayham piṭṭhim abhirūhatha' ti. Athekacce abhiruhimsu, ekacce vāladhim gaṇhimsu, ekacce añjalim

paggahetvā tūte sabbe pi te adbhateyyasate vānī-
 attano ānubhāvena janapadū netvī sikkasikkatthānesu
 patitthāpetvā attano vīśanattthānam agamīsī. Tāpi kho
 yakkhinīyo aññesam āgatatāle te tūtha ohinake adbhateyyasate manusse vadhitvā khādīmsu

CATUDVĀRA JĀTAKA.

Atiṭṭe Kassapa-dasabalassa kāle Bārāṇasīyaṃ asibiko-
ṭṭivibhavaṃsa seṭṭhino putto . Mittavindako nāma ahosi.
Tassa mātāpitare sotāpannā ahesuṃ, so pana dussilo hoti
assaddho. Atha nuṃ aparabhāge pitari kālake māta
kuṭumbaṃ vicārenti āha 'tāta, tayaṃ dullaḃhamanusāttam
laddham, dānaṃ dehi, sīlaṃ rakkhā, uposathakammaṃ
kara, dhammaṃ suṇāhi' ti.

'Amma, na mayhaṃ dānādīhi attho, mā maṃ kiñci
avaca, ahaṃ yathākammaṃ gamissāmi' ti evaṃ vadan-
tampi naṃ ekadivasaṃ paṇṇanuposathadivase mātā
āha 'tāta, ajja abhilakkhito mahāuposathadivaso, ajja
uposathaṃ samādiyitvā vihāraṃ gantvā sabbarattim
dhammaṃ sutvā ehi, ahaṃ te sahaṃsaṃ dassāmi' ti.
So 'sādhū' ti dhanālobhena uposathaṃ samādiyitvā
bhuttapātarāso vihāraṃ gantvā divasaṃ vitināmetvā
rattim yathā ekampi dhammapadaṃ kaṇṇaṃ na paharati
tathā ekasminṃ padese nipajjitvā niddaṃ okkamitvā
punadivase pāto va mukhaṃ dhovitvā gehaṃ gantvā
nisīdi. Mātā panassa 'ajja me putto dhammaṃ sutvā
pāto va dhammakathikatheraṃ ādāya āgamissami' ti
yāgum khādaniyaṃ bhojaniyaṃ paṭiyāletvā āsanaṃ pañ-
ñāpetvā tassāgamaṇaṃ patimānenti tāṃ ekakaṃ āgataṃ
disvā 'tāta, dhammakathiko kena nānito?' ti vatvā 'na
mayhaṃ dhammakathikenattho' ti vutte 'tena hi yāgum
pivā' ti āha.

So 'tunhehi mayhaṃ sahaṃsaṃ paṭisutaṃ, taṃ tava
me dettha, pacchā pivissāmi' ti āha. 'Piva tatra, pacchā

ganhissasi ti Cahetvī va pivissāmi ti Athassa mā i
sahassabhaṇḍikam purato thapesi So yagum pivitvā sa
hassibhaṇḍikam gihetvā vohāram Iaronto nacirasseva
vissam sitasahassam uppadesi

Athassa etidāhosi nīvam upatthapetvī vohāram
Iansāni ti So nīvam upatthapetvā amāsa abhā-
vīvāya vohāram karissāni ti ita Atha nam mātā
tvam ita ekapittako imasānim ghare dhanam pi bahum
samuddo anekadinavo mā gami ti varesi So ahim
ganhissameva na sakki mam vacetunti vatvā aham
tata varessāmi ti matarā hitthe gahito hattham
vissajjapetvā mitāram paharitvā patetvā antaram latvā
gantvā nāvāya samuddam pakkhandi

Nāva sattame divase Mittavindikam nissāya samud-
dapittho niccala atibasi Kālikānūsalāka variyamāna
Mittavindakiss eva hitthe tukkhattum pi Athassa
ulampam datvā imam ekam nissaya babu mā vinassantu
ti tam samuddo khipinti, tāvadeva nava javena samud-
dam pakkhandi

So pi ulimpe nipajjitvā ekam dipam pāpuni Puna
samiddapitthēva gacchanto ekam pi kāraparikkhittam
catudvāram agaram addasa Ussadanirayo kira so bahum
nam nerayikasattānam kamakassānīnubhavanatthānam
Mittavindikassā puna alankatapattiyattam nagaram viya
hutvā uppatthāsi

So imam nagaram pivisitva rājā bhavissāmi ti cinet-
vī pavisitvā khuracikkam ukkhipitvā paccamanam
nerayikasattānam addasa Athassa tam tissa sise khura-
cikkam padumam hutvā upatthāsi ite pñicangikābhi
dhanam umacchāpasaḍḍhānam hutvā, sarirato galantam

lohitaṃ lohitaṇḍanaṇḍilepanaṃ hutvā paridevanasaddo madhuragītasaddo hutvā upaṭṭhāsī.

So tassa santikaṃ gantvā 'bho purisa, ciraṃ tayā padumaṃ dhāritaṃ, dehi me etaṇṭi āha. 'Samma, na yidaṃ padumaṃ, khuracakkam etaṇṭi. 'Tvaṃ mayhaṃ adātukāmatāya evaṃ vadasi' ti.

Nerayikasatto cintesi 'mayhaṃ kammaṃ khīpaṃ bhavissati, imināpi mayā viya mātaraṃ pabaritvā āgatena bhavitabbaṃ, dassāmiṣsa khuracakkanti. Atha naṃ 'ehi bho, gaṇha imaṃ padumanti vatvā khuracakkam tassa sise khiṇi, taṃ tassa matthakaṃ piṇṇasaṇṇaṃ bhassī. Tasmīṃ khaye Mittavindako tassa khuracakka-bhāvaṃ ñatva 'tava khuracakkam gaṇha, tava khuracakkam gaṇhā' ti vedanāmatto paridevi. Itaro antaradhāyi.

SUPPĀRAKA-JĀTAKA.

Assite Bhāruatthe Bhāruajā nāma rājam kīresi
 Bhārukaccham nāma puttāgāmo ahosi Tada Bodhi-
 satto Bhārukacche niyama-kajjethāsa putto hutvā
 nibbatti, pīṭhiko sūrasavānaṃ Sippirīka-kāmaṇṇotiassa
 rāmaṃ kaṃṃsu So mihantena pavārena viddhanto
 sakkāssaṃkile yeṃa niyama-kajjethāsa hutvā niyyāma-
 kakāmmam akāsa, paṇḍito ānāsaṃpinnā ahosi Tena
 arūhānāvīya vājīpatī nāma natthi Tassa aparabhāge
 loṇyāpīhatīni dve pi cakkhūni na-ssamsu

So tato pūthāya niyyāma-kajjethāsa hutvāpi niyyāma-
 kakāmmam akāsa rājanam āsāya jivissamī ti rājānam
 upasankāmi Atha nam rājā agghāpīyākāmmame thā-
 pesi Tato pūthāya raṇṇo battūatanam āsāratanam
 muttasāramānisāridini agghāpeti

Athakādivasam 'raṇṇo mangalāhatthi bhavissati'
 ti kīṭṭhīpīṭṭhā-kūṭavannam ekam varānam ānesum Tāni
 disvī rājā 'paṇḍitassa dissethī' ti āha Atha nam tassā
 santikāni niyyāma So hatthena tassā sārīram parimā-
 dīvā 'niyyāma mangalāhatthi bhavitum anacchaviko,
 pucchāvāmanakādhātuko esa, etam hi mātā vijāyamānā
 āmāsa pūcchitum nīrakkhī Tasmā bhūmīyam patitvī
 pucchāmapīdehi vāmanakādhātuko jīto' ti āha Hatthim
 gābetvā āgate pucchāmaṃ Te 'accam paṇḍito kathetī'
 ti vadāmaṃ Tam kīraṇam vijā sutvī tūtho tassā attā
 kāhāpāne dīpest

Punekādivasam 'raṇṇo mangala-ssā bhavissati' ti
 ekam āsāma ānāyāmaṃ Tam pi rājā paṇḍitassa santikāni

pesesi. So hatthena paramasitvā ayaṃ mangalasso bhavitum na yutto, etassa hi jātaḍivase yeva mātā mari, tasmā mātu khīraṃ alabbhanto na sammā vadḍhito ti āha. Sāpissa kathā saccā va ahosi. Tampi sutvā rājā tussitvā atṭheva kahāpape dāpesi. Athekadivasam 'maṅgalaratho bhaviṣṣati' ti ratham āharimsu, tampi rājā taṃ santikaṃ pesesi. So taṃ hatthena parāmasitvā 'ayaṃ ratho susirarakkhena kato, tasmā rañño mānu-cchaviko' ti āha. Sāpissa kathā saccā va ahosi. Rājā tam pi sutvā atṭheva kahāpape dāpesi. Athassa kambalaratanam mahaggham ānayimsu. Tampi tassova pesesi. So hatthena parāmasitvā 'imassa musikacchin-nam ekam thānam atthi' ti āha. Sodhentā taṃ diṣvā rañño āroccsu. Rājā tussievā atṭheva kahā-pape dāpesi.

So cinttesi 'ayaṃ rājā evarūpāni pi acchariyāni diṣvā atṭheva kahāpape dāpesi, imassa dāyo nahāpi-tadāyo, nahāpitassa jātako bhaviṣṣati, kiṃ me evarūpena rājupatṭhānena, attano vasanaṭṭhānameva gamissāmi' ti so Bharukacchapaṭṭanam eva paccāgami.

Tasmiṃ tattha vasante vāṇijā nāraṃ sajjetvā 'kaṃ niyyāmakam karissāma?' ti mantentā 'Supāraka-paṇḍitena āroḷhanāvā na vyūpajjati, esa paṇḍito upāyakusalo, andho samāno pi Suppāraka-paṇḍito va uttamo' ti taṃ upa-sāṅkamitvā 'niyyāmakō no hobitī' ti vatvā 'tata ahaṃ andho, katham niyyāmakakammam karissāmi?' ti vutte 'sāmi, andhāpi tumhe yeva amhākam uttamo' ti puna-puna yaciyamāno 'sādhu tatā, tumhehi ārocitasāhāya niyyāmakō bhaviṣṣāmi' ti tesuṃ nāvaṃ abhinūhi.

Te nāvāya mahāsamuddam pakkhandimsu. Nava

satta divasani nirupaddivā agamāsi tato akālavātam up
 paṇi navā cattaro māse pīkatissamuddapitthe vicarivā
 Khuramalasamuddam nama pattā

Tattha macchā manussasīmānācarita | hurinasā udake
 umujjanimujjam karonti Vanja te disva Mithāsattam
 tassa samuddassa nānam pucchanta pathamam gatham
 ahamu

Ummujjanti nimujjanti
 manussa khuranāṅkā
 Suppārakantam pucchanta
 samuddo kotamo ayaṇ ? ti

Evam tehi puttho Mahasatto attano niyyamal asuttena
 vamsandetvā dutiyam gatham aha

Bharukacca payatanam
 vānijaṇam dbinesinam
 nataya vippanatthāya
 Khuramaliti vuccatiti

Tasmim pīna sī mud le vajiram uppayati Mah satto
 'sacāham ayaṇ vajirasamuddo ti evam etesim kathe
 ssamī lobhena bahum vajiram ganhitvā navam oṣḍapes
 santi' ti tesam anacikkhīva va nāvam laggīpetva upaye
 nekam yottam gahetvī macchagahananīyāmena jīlam
 khipāpetvā vajirasīram uddharitvā nāvīya pakkhīpitva
 aññam appaggabhaṇḍam chaddāpesi Navā tīm samud
 dam attikkamitva pīrato Aggimālam nama gatā So
 payalita-aggīkkhandho viya mayhantikasuriyo viya ca
 obhāsam muñcanto atthasi Vānija

Yathā aggīva suriyo va
 samuddo patidissati
 Suppārakantam pucchāma
 samuddo katamo ayaṇti ?

gāthāya taṃ pucchimāsu. Mahāsatto pi tesaṃ anantara-
gāthāya kathesi :

Bhārukacchā payātānaṃ

—pe—

Aggimālīti vuccatīti.

Tasmīṃ pana samudde suvaṇṇaṃ ussannaṃ ahosi.
Mahāsatto purīmanayeneva tatopi suvaṇṇaṃ gāhāpe-
tvā nāvāya pakkhipi. Nāvā tampi samuddaṃ atikkamitvā
khirāṃ viya dadhim viya ca obhāsantaṃ Dadhimālāṃ
nāma samuddaṃ pāpuṇi. Vāṇijā :

Yathā dadhim va khirāṃ va

Samuddo patidissati

—pe—

gāthāya tassa nāmaṃ pucchimāsu. Mahāsatto anantaragā-
thāya ācikkhi :

Bhārukacchā payātānaṃ

—pe—

Dadhimālīti vuccatīti.

Tasmīṃ pana samudde rajataṃ ussannaṃ. So tampi
upāyena gāhāpetvā nāvāya pakkhipāpesi. Nāvā tampi
samuddaṃ atikkamitvā nilakosatīpaṃ viya sampannasas-
samiva ca obhāsamānaṃ nilavaṇṇaṃ Kusamālāṃ nāma
samuddaṃ pāpuṇi. Vāṇijā :

Yathā kuso va sasso va

Samuddo patidissati

—pe—

gāthāya tassa pi nāmaṃ pucchimāsu. So anantaragāthāya
ācikkhi :

Bhārukacchā payātānaṃ

—pe—

Kusamālīti vuccatīti.

Tasmim pana samudde nilamaniratanam ussannam
 ahosi So tampi upāyena gāhāpetvā nāvaya pakkhipā
 pesi Nāva tampi samuddam atikkamitvā nalavanam
 viya ca veluvanam viya ca khāyamānam Nalamālam nāma
 samuddam pāpuni Vanijā

Yathā nalo va velum va
 samuddo patidissati *

—pe—

gāthāya tassa pi nāmam pucchimsu Mahāsatto anantara
 gāthāya kathesi

Bharukaccha payātanam

—pe—

Nalamāhiti vuccatīti

Tasmim pana samudde vamsaragaveluriyam ussannam
 So tampi gāhāpetvā nāvaya pakkipāpesi

Vanijā Nalamāham atikkamantā Valabbhāmukhasa
 muddam nāma passimsu, tattha udakam kaddhitva kad
 dhitvā sabbatobhāgena uggacchati tasmim sabbatobhā
 gena uggatodokam sabbatobhāgena chinnaṭṭamahasobbho
 viya piññīyati umiā uggatāya ekato papātasadīsam
 hoti bhayajanano saddo uppajjati sotāni bhindanto viya
 hadayam phalento viya Tam disvā vanijā bhitatasitā

Mahābbayo bhimsanako
 samuddo suyyatamānuso
 yathā sobbho papāto ca
 samuddo patidissati

—pe—

gāthāya tassa nāmam pucchimsu

Bharukacchā payātanam

—pe—

Valabbhāmukhīti vuccatīti

Bodhisatto anantaragāthāya tassa nāmaṃ ācikkhivā
 'tāta, imaṃ Vaḷabbhāmukhaṃ samuddaṃ pattā nivattitum
 samatthā nāvā nāma natthi, ayaṃ sampattanāvaṃ ni-
 mujjāpetvā vināsaṃ pāpeti' āha. Tañca nāvaṃ satta
 manussasatani abhīrūhīṃsu, te sabbe maraṇabhayaabbhīta
 ekappahāreṇeva Avicimhi paccamānā satta vija
 atikaruṇasaraṃ muñcīṃsu.

Mahāsatto 'ṭhapetvā maṃ aṇṇo etesaṃ sotthibhāvaṃ
 kātum samattho nāma natthi, saccakiriyaṃ tesāṃ
 sotthiṃ karissāmi' ti cintetvā te āmantetvā 'tātā, maṃ
 khippaṃ gandhodakena nabāpetvā abataratthāni nivāsa-
 ṇpetvā puṇṇapātiṃ sajjetvā nāvāya dhure ṭhapetvā' ti.
 Te vegena tathā karīṃsu. Mahāsatto ubbohi hatthehi
 puṇṇapātiṃ gahetvā nāvāya dhure ṭhito saccakiriyaṃ
 karonto osānagāthamāha :

Yato saāroṃi attānaṃ
 yato pattosmi viññutaṃ
 nūbbijānāmi sañcieca
 ekapāṇampi hīṃsitaṃ,
 etena saccavajjena
 sotthiṃ nāvā nivattatū'ti.

Cattāro māse videsaṃ pakkhantā nāvā nivattitvā iddhiṃ
 viya iddhānubhāvena ekadivaseneva Bharukacchapāṭ-
 ṭanaṃ agamāsi, gantvā ca pana thale pi aṭṭhūsabhaṇṇattaṃ
 thānaṃ pakkhanditvā nāvikassa gharadvāre aṭṭhāsi.
 Mahāsatto tesāṃ vāṇijānaṃ suvaṇṇaparajātamaṇippari-
 vajirāni bhājetvā adāsi, 'ettakehi vo ratanehi alaṃ, mā
 puna samuddaṃ pavasiṭṭhā' ti ca tesāṃ evādaṃ datvā
 yāvajjitaṃ dānādāni puññāni katvā devapuraṃ pāresi.

SILĀNISAMSA-JĀTAKA

‘Passa saddhaya silassā ti Idam Sattha Jetavane viharanto ekam saddham upāsakam arabbha kathesi. So kira saddho pīsanño ariyasāvako ekadivasiṃ Jātavanam gacchanto sāyam Aciravatitīram gñtvā navike nāvam tīre thapetvā dhammasavanatthāya gate titthe navam adisiā buddharammanam pītīm gahetva nadīm otari. Pada udākamhi na osidimsu. So pathavitale gacchanto viya vemajjham gatakale vici passi. Athassa buddharam mana pītī mandā jatā padā osiditum arabhimsu. So pana buddharammanam pītīm dalham katvā udakapittheneva gñtvā Jetavanam pavisitvā Satthāram vanditvā ekam antam nisīdi.

Sattha tena saddhim patisanthāram katvā upāsaka kacci maggam āgacchanto appakīlamathena agatosi? ti pucchitvā bhante buddharammanam pītīm gahetvā udakapitthe patittham labhitva pathaviṃ maddanto viya agatomhīti vutte na kho upāsaka tvaññeva Buddha gune anussaritvā patittham laddho pubbe pi upāsaka samuddamayjhe nāvāya bhinnaya Buddhagune anussa rantā patittham labhimsu ti vatvā tena yācīto atitam ahari.

Atite Kassapasammāsambuddhakāle sotāpanno ariya sāvako ekena nahāpitakutumbikena saddhim nāvam abhirūhi. Tassa nahāpitassa bhariyā ayya imassa sukhadukkhān tava bhāroti nāhāpitam tassa upāsakassa hatthe nikkhīpi. Atha sā nāvā sattame divase samudda mayjhe bhinnā. Te pi dve jana ekasmiṃ phalake nīpannā ekam dipakam pīpuṇimsu.

Tattha so nahāpito sakune māretvā pacitvā khādanto upāsakassāpi deti. Upāsako 'alam mayhanti na khādati. So cintesi 'imasmin thāne ambakam thapetvā tīpi saraṇāni aññā patitthā natthi' ti so tinnam ratanānam guṇe anussari.

Athassa avussarantassa tasmin dīpake nibbatto nāgarājā sarīram mahāpāvam katvā māpesi. Samuddadevatā niyyāmakā abosi. Nāvā sattabhi ratanehi pūrayittha. Tayo kūpakā indanilamañimayā ahesum, sovañṇamayo laṅkāro, rajatamayāni yottāni, sovañṇamayāni padarāni. Samuddadevatā nāvāya thatvā 'atthi Jambudīpagāmikā?' ti ghoresi.

Upāsako 'mayam gamissāmā' ti āha. 'Tena hi, ehi, nāvam abhirūhā' ti. So nāvam abhirūhitvā nahāpitam pakkosi. Samuddadevatā 'tuyham yeva labbhati na etassa' ti āha. 'Kiṃ karamā?' ti. 'Etassa sīlaguṇācāro natthi, tam karamam, aham hi tuyham nāvam ābarim, na etassāti. "Hotu, aham attanā dinnadāne rakkhitasīle bhāvita bhāvanāya etassa pattim dammi' ti. Nahāpito 'anumodāmi sāmī' ti āha.

Devatā 'idāni gaphissāmi' ti tampi āropetvā ubho pi jane samuddā nikkhametvā nadiyā Barāṇasim gantvā attano ānubhāvena dvinnampi tesam gehe dhanam patitthāpetvā 'paṇḍiteheva nāma saddhīm samasaggo nāma kātabbo ti, soce hi imassa nahāpitassa imā upāsakena saddhīm samasaggo nabhavāna samadhamajjhe yeva nassīssa' ti paṇḍitasamaggassa guṇam kathāya-mānā imā gāthā avoca :

Pasa saddhāya sīlassa
cāgassa ca ayaṃ phalam,

nāgo nāvāya vannena
 saddham vahaṭi upāsakam
 Sabbhīreva samāsetha,
 sabbhī kubbetha santhavam,
 satam hi saunivāseṇa
 sotthum gacchati nahāpītoti

Evam samuddādevatā ākāse thatvā dhammam desetvā
 ovaditvā nāgarajānam gaubhītvā attano vimānameva
 agamāsī

Satthā imam dhammadesanam āharitvā saccāni pakā
 setvā jatakam samodhanesi (saccapariyosāṇe upasako
 sakadāgamiphaḷe patitthahi) 'tadā sotāpanna-upāsako
 parinibbaya, nāgarajā Sāriputto vhesi, samuddādevatā
 ahaṃevā' ti

CAMMASĀTAKA-JĀTAKA

'Kalyāṇarūpo vatāyaṇ' ti. Idam Satthā Jetavane viharanto cammasātakam nāma paribbājakam ārabba kathesi. Tassa kira cammameva nivāsanañ ca pārupanañ ca. So ekadivasaṃ paribbājakārāmaṃ nikkhamitvā Sāvathiyam bhikkhāya caranto eḷakānaṃ yujjhanatṭhānaṃ sampāpuṇi. Eḷako taṃ disvā pabaritukāmo osakki: Paribbājako 'esa mayham apacitīm dasseti' ti na paṭik-kami.' Eḷako vegenāgantvā taṃ ūrumhi pabaritvā pātesi.

Tassa taṃ asantapaggahakāraṇaṃ bhikkhusanghe pakaṭaṃ ahosi. Bhikkhū dhammasabbhāyaṃ kathaṃ samuṭṭhāpesuṃ: 'āvuso, cammasātika-paribbājako asantapaggahaṃ katvā vināsaṃ patto' ti.

Satthā agantvā 'kāya vuttha bhikkhave etarahi kathaṃ sannisinnā?' ti pucchitvā 'imāya nāma' ti vutte 'na bhikkhave idāneva pubbe pesa asantapaggahaṃ katvā vināsaṃ patto' ti vatvā atītaṃ āhāri.

Atīte Bārāṇasīyaṃ Brahmaḍatte rajjaṃ karente Bodhisatto ekasmiṃ vāṇijakule nibbattitvā vāṇijaṃ karoti. Tadā eko cammasātako paribbājako Bārāṇasīyaṃ bhikkhāya caranto eḷakānaṃ yujjhanatṭhānaṃ patvā eḷakaṃ osakkantaṃ disvā 'apacitīm me karoti' ti saññāya napaṭikkamitvā 'imesaṃ ettakānaṃ manussānaṃ antare ayaṃ eko eḷako amhakaṃ guṇaṃ jānāti' ti tassa añjaliṃ paggaṇhitvā tṭho paṭhamam gātham āha:

Kalyāṇarūpo vatayaṃ cattuppado
subhaddako ceva supesalo ca,
yo brāhmaṇaṃ jātimaṇṭūpapaṇṇaṃ
apacīyati mendavaro yasassi ti.

Tasmim khane āpane nisinnu panditavanijo tam parib
bajakam nisedhento dutiyam gatham aha

Ma brāhmaṇa ittaradassanena
vissasam āpiyī catuppadassa
dāhappahāram abhikankhamāno
avasakkaṭi dāsaṭi suppahāraṇṭi

Tassa pana panditavanijassa kathentasseva mendako
vegenâgantva ūrumbi pabaritva tattheva vedanamattam
katvā pātesī So paridevamāno nipayī Sattha tam
karanam pūjāsento tatijam gātham āha

Sattha bhaggaṃ vattito khāribbāro,
 sabbam bhaṇḍam, brāhmaṇassidha bhinnam
 bāha paggayha kandaṭṭha
 abhidhāvatha, haññate brahmacārī ti

Catuttham gātham Paribbajako āha

Evam so nibato seti
 30 apujyam namassati
 yathāhamajja pabato
 bato mendena dummattī ti

Iti so paridevanto tatttheva jivitaikkhayam patto ti
 Sattthi imam desanam aharitva jatakam samodhānesi
 'tadā cāmmaṣṭako etarahi cāmmaṣṭako va, paḍḍito
 vānijo pana ahameva' ti

VEDABBHA-JĀTAKA.

Atīte Bārāṇasīyaṃ Brahmadaṭṭe rajjaṃ karente, ekasmiṃ gāmake aññataro brāhmaṇo Vedabbhaṃ nāma mantam jānāti. So kira manto anaggho mahārāho; nakkhat-tayoge laddhe taṃ mantam parivattetvā ākāse ullokite ākāśato sattaratanaṇṇaṃ vassati.

Tadā Bodhisatto tassa brāhmaṇassa santike sippaṃ uggahati. Athekadivaṣaṃ brāhmaṇo Bodhisattam ādāya kenacideva karaṇīyena attano gāmaṃ nikkhamitvā Cetiyarāṭṭhaṃ agamāsi. Antarāmagge ekasmiṃ araṇṇi-ṇāṭṭhāne pañcasatā pesanākacorā nāma panthaghātaṃ karonti. Te Bodhisattaṇa Vedabbhabrāhmaṇaṇa gahimsu.

Kasmā panete pesanākacorā ti vuccanti? Te kira dve jane gahetvā ekaṃ dhanaharaṇatthāya pesenti, tasmā 'pesanākacorā' ti vuccanti; te pi ca pītāputte gahetvā pītaram 'tvaṃ amhākaṃ dhanam āharitvā puttaṃ gahetvā yahitī' vādanti. Etenupāyena mātudhītaro gahetva mātaram vissajjenti, jeṭṭhakakanitṭhe gahetvā jeṭṭhaka-bhātikaṃ vissajjenti, ācariyanterāsike gahetvā antevā-sikaṃ vissajjenti.

Te tasmim pi kze Vedabbhabrāhmaṇaṃ gahetvā Bodhisattam vissajjesuṃ. Bodhisatto ācariyaṃ vanditvā 'ahaṃ ekāhadvīhaccayena āgamissāmi, tumhe mā bhāyittha, api ca kho pana mama vacanaṃ karotha, aṇṇa-vassāpanakanaṃ khattayogo bhavissati, mā kho tumhe dukkhaṃ asabanto mantam parivattetvā dhanam vassa-payittha, sare vassāpessatha, tumhe viṇāsaṃ pāpeṇiyyatha ime ca pañcasatā corā' ti. Evaṃ ācariyaṃ evaditvā dhanat-thāya agamāsi. Corāpi suriye atthaṃ gate brāhmaṇaṃ

bandhitvā nipajjāpesum Tam khamam yeva pācinaloka
 dbhūtuto paripunnam candamandalaṃ utthahi Brāhmaṇo
 nakkhattam olokeno 'dhanavassāpanakanakkhattayogo
 laddho, kim me dukkheṇa anubhūtena? mantam pari
 vattetvā ratanavassāṃ vassāpetvā corānam dhanam datvā
 yathāsukham gamissāmi' ti cintetvā core āmantesi 'bho
 corā, tumhe mama kimatthāya gahitthā?' ti 'Dhanat
 thāya nyyā' ti

'Sace vo dhanena attho khippam mama bandhanā
 mocetvā sīrāṃ nahāpetvā ahatavatthāni acchādetvā
 gandhehi vilimpāpetvā pupphāni gilandhāpetvā tṭhapethi'
 ti Corā tesāṃ katham sutvā tathā akāmesu Brāhmaṇo
 nakkhattayogaṃ sūtvā mantam parivattetvā ikāsam
 ullokesi Tāvadeva ikāsi ratanāni patimesu

Corā tam dhanam sīrāṃ iddhitvā uttarisangesu bhau
 dikam katvā piyimesu Brāhmaṇo pi tesam piechato va
 agumisi Atha te core aññe piñcesati corā gahimesu.
 'Kumattham amhe gahithi?' ti ca vutti dhanatthāya
 ti āhisesu 'Yadi vo dhanena attho etadā brāhmaṇaṃ
 gahatha eso ikāsam ulloketvā dhanam vassāpetu, amhā-
 kam patam eteneva dinnam' ti

Corā core vissajjetvā 'ambhikampi dhanam dehi' ti
 brāhmaṇaṃ gahimesu Brāhmaṇo 'aham tumhākaṃ
 dhanam dadeyyam, dhanavassāpanakanakkhattayogo pana
 ito amavaccharamatthake bhavissati, yadi vo dhanena
 attho alhivāsetha tvaṃ dhanavassāṃ vassāpeyissīmi' ti tha.

Corā kuyhittvā ambho dutthabrāhmaṇa aññesam id-
 neva dhanam vassāpetvā amhe aññam amavaccharam
 alhivāpeyissī' ti tighena sīrāṃ brāhmaṇaṃ divedhā chin-
 ditvā magge chādāpetvā vegena anubandhitvā tehi corehi
 sālhimā juyhittvā te sabbe pi māretvā dhanam āliya

puna dve koṭṭhāsā hutvā aññamaññaṃ yujjhित्वा adḍhatiyāni purisasatāni ghātetvā etena upāyena yāva dve janā avasitṭhā ahesuṃ tāva aññamaññaṃ ghātayimsu. Evaṃ taṃ purisasabhaṣaṃ vināsaṃ pattam.

Te pana dve janā upāyena taṃ dhanam āharitvā ekasmiṃ gāmusamīpe gahanatṭhāne dhanam paṭicchadetvā eko khaggaṃ gabetvā rakkbhanto nisīdi, eko tapḍule gabetvā bhattaṃ pacāpetuṃ gāmaṃ pāvīsi. 'Lobho ca nāmesa vināsamūlam evā' ti. Dhanasantike nisinno cintesi: 'tasmiṃ āgate imaṃ dhanam dve koṭṭhāsā bhavissanti, yannūnāhaṃ taṃ āgatamattameva khaggena paharitvā ghāteyyan?' ti so khaggaṃ sannaḍayhitvā tassa āgamanam olokento nisīdi.

Itaro pi cintesi 'taṃ dhanam dve koṭṭhāsā bhavissanti, yannūnāhaṃ bhatte viṣaṃ pakkhipitvā taṃ purisaṃ bhojetvā jīvitakkhayaṃ pāpetvā ekako va dhanam gaḥheyyan?' ti so niṭṭhite bhatte sayam bhuñjitvā sesake viṣaṃ pakkhipitvā taṃ ādāya tattha agamāsi. Taṃ bhattaṃ otāretvā tṭhitamattameva itaro khaggena dvidhā chetvā taṃ paṭicchanne tṭhāne chaḍḍetvā tañca bhattaṃ bhuñjitvā sayam pi tattheva jīvitakkhayaṃ pāpuṃ. Evaṃ taṃ dhanam nissāya sabbe pi vināsaṃ pāpuṃsū.

Bodhissatto pi kho ekāhadvīhaccayena dhanam ādāya āgato. Tasmiṃ tṭhāne ācariyaṃ adivā vipphakkuṃṇaṃ pana dhanam divā ācariyena manna vacanaṃ akatvā dhanam vacāpitaṃ bhavissati, ebbhehi vināsaṃ pūttehi bhavitabbanti mahāmaggena pāyāsi. Gacchvato ācariyaṃ mahāmagge dvidhā chinnaṃ divā manna vacanaṃ akatvā mutoti dārūni uddharitvā eṭṭakam katvā ācariyaṃ jhāpetvā vanupupphhehi pūjetvā parato gacchanto jīvati.

khayam patte pañcasate parito addhatiyasateti anuk
 lamena avasāne dve jane jivitakkhayam patte adisvā
 cintesi imam dvihī unam purisāsahassam vināsam pat
 tam aññehi dvihī corehi bhavitābbam te pi santhambhi
 tum na sakkhissanti kahan nu kho te gatā? ti gacchanto
 tesam dhanam ādiya gahanatthānapavittamaggam disvā
 gacchanto bhandālabaddhassa dhanassa rāsīm disvā ekam
 bhittapīṭim avattharivā matam addassa

Tato idanāma tehi katam bhavissatīti sabbam
 fiatvā kahanu so puriso? ti vicinanto tampi pañcchanne
 thāne apaviddham disvā ambhikam acariyo mama vaca
 nam akatvā attano dubbacabhāvena attanāpi, vināsam
 patto aparampi tena purisāsahassam vināsitam anupā
 jena vata akāranena attanā vaddhim patthayamānā
 ambhikam ācariyo viya mabhināsam eva pīpunissanti ti
 cintetvā imam gātham āha

Anupājena yo attham

icchati so vibhajjati

cetā hanimisu te labbham

sabbe vjāsanam ajjagū ti

Esam Bodhisatto jātū ambhikam ācariyo anupājena
 atthāne parakkamam karonto dhanam acariyo tvā attanā
 jivitakkhayam patto aññehi ca vināsappraccayo jīto evam
 eva yo aññe pi anupājena attano attano attham icchitvā
 vjāsam karissati sabbaso attanā ca vināsappraccayo
 ca vināsappraccayo bhavissatīti vanaṃ unnaletvā deva
 tāsū siṅghakāraḍa dālamānāsu imāya gihīya dhammam
 dāya vā tam dhanam upājena attano gātham āharitvā
 dānādāni purīcīni karonto jīvattiyulam thatvā jivitapa
 riyosāne saggapātham pūrajamāno ngamāsi

DADHIVĀHANA-JĀTAKA.

Atīte Bārāṇasīyam Brāhmadatte rajjam kārente Kāsiraṭṭhe cattāro bhātaro brāhmaṇā isipabbajjam pabbajitvā Himavantapadeso paṭipāṭiyā paṇṇasālā katvā vāsam kappesum. Tesam jeṭṭhabhātā kalam katvā Sakkattam pāpuni. So tam kāraṇam 'ñatvā antarantaraṃ sattatṭhadvivasaccayena tesam upatṭhānam gacchanto ekadvivasam jeṭṭhakatāpasaṃ vanditvā ekamantaṃ nīditvā 'bhanto, kena te attho?' ti pucchi.

Paṇḍurogatāpaso 'agginā me attho' ti āha. So tassa vāsipharasukam adāsi. (Vāsipharasuko nāma dāyādo pavasanavasena vāsi pi hoti pharasu pi). Tāpaso 'ko me imam adāya dārūni āharissati?' ti āha. Atha nam Sakko evam āha: 'yadā te bhante dārūhi attho imam pharasum hatthena pihaṃsitvā 'dārūni me āharitvā agginā karoyyāsi' ti vadeyyāsi, dārūni āharitvā agginā katvā dassati' ti.

Tassa vāsipharasukam datvā dattiyampi upasāṅkamitvā 'bhante, kenā te attho?' ti pucchi. Tassa paṇṇasālāya hatthiṃ naggo hoti. So hatthiṃ upaddato 'hatthiṃ nam me vasena dukkham uppajjati, te palāpehi' ti āha Sakko tassa ekam bherim upasāmetvā 'bhante imasmiṃ tale pahate tumhākam paccāmittā palāyēsanti, imasmiṃ tale pahate mettācittā hutvā caturangibhiyā senāya parivāresanti' ti vatvā tam bherim datvā kaṇiṭṭhasaṃ santikam gantvā 'bhante kena te attho?' ti pucchi.

So pi paṇḍurogadhatuko va. Tasmā 'dadhinaṃ me attho' ti āha. Sakko tassa ekam dadhighaṭam datvā 'ace tumhe icchamānā imam āvajjesatha, mahānadi hutvā mahā-

gham pavattetiā tumhākam rajjam gahetva dātum samat-
tho pi bhavissati ti vatiā pakāmi

Tato patthāya vāsipharasuko jetthabhatikassa aggim-
karoti, itarena bheritale pahate hatthi palayanti, kanit-
tho dadhim paribhujati. Tasmim kāle eko sukaro ekas-
mim purānagamatthāne caranto ānubhāvasampannam
ekam manikkhandham addasa. So tam manikkhandham
mukhena dasitvā tressanubhāvenā ākise uppatitva samud-
damayhe ekam dipakam gantvā 'ettha dāni mayā vasitum
vattisiti otaritvā phāsukaṭṭhāne ulumbiraruḷḷhassa
hetthā vāyam kappesi. So ekadivasam tasmim ruḷḷha-
mūle manikkhandham purato thāpetvā niddam okkamā

Atheho Kāsiraṭṭhavāsimanussō 'nirupāḷāro esā amhā-
kaṇ ti mātapiṭṭhi gehā nikkaddhito ekam pattanagāmam
gantvā nīvikānam kammakaro hutvā nāvam āruyha
sammūḍā mayhe bhinnāya nāvāya phalāke nīpanno
tam dipam pitvā phalāphalīni pariyesanto tam sūkaram
niddiyantam diavā sūnikam gantvā manikkhandham
ganhitvā tassā ānubhāvena ākise uppatitvā ulumbā-
ruḷḷhe nīvīhitvā cintesi. Ayaṃ sūkaro imasmiṃ māpik-
khanthassa ānubhāvena ākisevīriko hutvā idha vāyati
maññe, mayā pūna vāṭhamameva imadhā mātetvā māpī-
sāṃ khālitvā pucchā gantum vattati ti. So ekadhā dap-
dakaṃ bhāṇitvā tassā sise pātesi

Sukaro pabujjhitvā manum āvāsanto ito cito ca
kampamāno vidhāvati. Ruḷḷhe nisinnapariso hāsi
Sukaro olokento tam diavā ruḷḷham āsena paharitvā
ta' heva māva. So pūna o'aritvā aggim hatvā tassā
madhāṃ pūtesvā bhīḷitvā ākise uppatitvā Himavan-
tamaṭṭhakena gāhīrī'o āvāpīṭṭhāṃ diavā jetṭhatāpa-

sassa assame otaritvā dvihatīhaṃ vasitvā tāpasassa vatta-
paṭivattaṃ akāsi, vāsīpharasukassa ānubhāvaṃ ca passi.

So 'imaṃ mayā gahetum vattatī' ti maṇikkhandhassa
ānubhāvaṃ tāpasassa dassetvā 'bhante, imaṃ me gahetvā
vāsīpharasukaṃ detthā' āha. Tāpaso ākāseṇa caritukāmo
taṃ gahetvā vāsīpharasukaṃ adāsi. So taṃ gahetvā
thokaṃ gantvā vāsīpharasukaṃ pabaṃsītva 'vāsīpharasuka,
tāpasassa sīsaṃ chinditvā maṇikkhandhaṃ me āharā' ti
āha. So gantvā tāpasassa sīsaṃ chinditvā maṇikkhan-
dhaṃ āharī.

So vāsīpharasukaṃ paṭicchaṇṇatthāne thapetvā
majjhimatāpasassa santikaṃ gantvā kaṭipāhaṃ vasitvā
bheriyā ānubhāvaṃ disvā maṇikkhandhaṃ datvā bheriṃ
gahitvā purimaṇyeneva tassa pi sīsaṃ chindāpetvā
kaṇiṭṭhaṃ upasaṅkamitvā dadhighaṭassānubhāvaṃ disvā
maṇikkhandhaṃ datvā dadhighaṭaṃ gahetvā purimaṇy-
eneva tassa sīsaṃ chindāpetvā maṇikkhandhaṃ ca vāsi-
pharasukaṃ ca bheriṃ ca gahetvā ākāse uppatitvā Bārā-
ṇasiyā avidūre thatvā Bārāṇasirañño 'yuddhaṃ vā me
detu rajjaṃ vā' ti ekassa purisassa hatthe paṇṇaṃ pāhesī.

Rājā sāsaṇaṃ sutvā va 'coraṃ gaṇhiṣṣāma' ti nikkha-
mi. So ekaṃ bheritalaṃ paharī, caturaṅginī eṇā pari-
vāresī. Rañño avattharaṇabhāvāṃ āitvā dadhighataṃ
vissajjesī, mahānadiṃ pavatti, mahājano dadhighaṃ osiditvā
nikkhamitum nāsakkhī. Vāsīpharasukaṃ pabaṃsītva
'rañño sīsaṃ āharā' ti āha, vāsīpharasukaṃ gantvā sīsaṃ
āharitvā pādamūle nikkhipī, eko pi āvudhaṃ ukkhiyitum
nāsakkhī.

So mahantena balena parivuto nagaraṃ paṇisīva
abhiśeṇaṃ karetvā Dadhivāhanaṃ nama rājā hutvā bhadda-

mena rajjam kāresi Tassekadivasam mahānādiyam
jalakarandake kilintassa Kannamundadabato devatāpari-
bhogam ekam ambapakkam āgintvā jale laggi Jalam
ukkipantā tam disvā rañño adamsu Tam mahantam
ghatappamānām parimandalam suvannavinnam ahosi
Rājā kissa phalam nāmetān? ti vanacārake pucchitvā
'ambaphalanti sutva paribhuñjitva tassa atthim attano
uyyane ropāpetva khīrodakena siñcāpesi Rukkho nibbat-
titvā tatiya samvacchare phalam adāsi

Ambassa sakkāro maha ahosi, khīrodakena siñcanti,
gandhapañcangulikam denti, mālādāmāni parikkhipanti,
gandhatelena dipam jālenti parikkhepo panassa pata-
sāniyā ahosi Phalanā madburāni suvannavannani ahe-
sum Dadhivāhanarajā aññesam rajūnam ambaphalam
pesento atthito rukkhanibbattanabhayena ankuranibbat-
tanatthānam mandukantakena vijjitvā pesesi Tesam
ambam kbāditvā atthi ropitam na sampajjati Te 'kin
nu kho ettha kāranān? ti pucchantā tam kāranam
jānimsu

Atbeko rājā uyyānapalam pakkosivā 'Dadhi-
vāhanassa ambaphalanam rasam nāsetvā tittakabhāvam
kātum sakkhissasi? ti pucchitvā 'āma devā ti vutte 'tena
hi gacchā' ti sahassam datvā pesesi So Bārānasim
gantvā 'eko uyyānapālo āgato' ti rañño ārocāpetvā tena
pakkosipīto pavāsitvā rājānam yanditvā 'tvam uyyāna-
pālo' ti puttāho 'āma devā' ti vatvā attano ānubhāvaṃ
vannesi Rājā 'gaccha, ambhākam uyyānapālassa santike
hohi' ti āha

Te tato patthāya dve janā uyyānam patijagganti
Adhunāgato uyyānapālo akālapupphāni pupphāpento

akālaphalāni gaṇṭhāpento uyyānaṃ ramaṇiyaṃ akāsi.
 Rājā tassa pasīdītvā porāṇaka-uyyānapālaṃ nīharitvā
 tasseva uyyānaṃ adāsi. So uyyānassa attano hattha-
 gatabhāvaṃ ñatvā ambarukkhaṃ parivāretvā nimbe ca
 paggavavalliyo ca ropesi. Anupubbena nimbā vadḍhimsu.
 Mūlehi mūlāni sakkāhi sakkā samsatṭhā onaddhā vinad-
 dhā ahesuṃ. Tena asāta-amadhurasamsaggena tāva
 madhuraphalo ambo tittako jāto, nimbapappasadisaraso.
 Ambaphalānaṃ tittakabhāvaṃ ñatvā uyyānapālo palāyi.

Dadhivāhano uyyānaṃ gaṇṭvā ambaphalaṃ khādanto
 mukhe pavitṭhaṃ ambayūsaṃ nimbakasaṭaṃ viya ajjho-
 haritum asakkonto kakkāretvā utṭhubi. Tada Bodhi-
 satto tassa atthadhammānusāsako ahoṣi. Rājā Bodhi-
 sattaṃ āmantetvā 'paṇḍita, imassa rukkhassa porāṇaka-
 pariḥārato pariḥīnaṃ utthi, evaṃ sante pissa phalaṃ
 tittakaṃ jātaṃ, kin nu kāraṇa?' ti pucchanto pīṭhamāṃ
 gātham āha :

Vaṇṇagandharasūpeto
 ambāyaṃ ahuvā puro,
 taṃ va pūjaṃ labhamāno
 kenāambo kaṭukapphalo? ti.

Athassa kāraṇaṃ ācikkhanto Bodhisatto dutiyaṃ
 gātham āha :

Pueimandaparivāro
 ambo te Dadhivāhana,
 mūlaṃ mūlena samsatṭhaṃ,
 sakkā sakkā nīcevare,
 asātaṃ sannivāseṇa
 ten ambo kaṭukapphalo ti

Rājā tassa vacanaṃ sutvā sabbe pi pucimande ca paṇḍitā
 gave ca chindāpetvā mūlāni uddharāpetvā samantā amad-
 huraṃ paṇḍitā harāpetvā madhuraṃ paṇḍitā pakkhā-
 petvā khīrodakasakkharodakagandhodakehi ambāni pa-
 tiyaggāpesi. So madhurameśasāggena puna madhura-
 va abosi. Rājā pakati-uyyānapālakasseva uyyānāni
 niyyādetvā yavatāyukam thatvā yathākammam gato

MAHĀSENARĀṆṆO VATTHU.

Bhagavati parinibbute Pātaliputta-nagare Mahāsena nāma rājā rajjam kāreti dhammiko dhammarājā. So pana pitupitāmahādīnam dhanarāsim oloketvā "ime imam sāpateyyam pahāya maccuno mukhamupagatā. Abo samsārikānam aññānata! dhanam t̥hapetvā attano vināsam ca attānam t̥hapetvā dhanavināsam ca na jānantīhi. Sampattiyā adbigamam ca vināsamcāti sabbam cintetvā dhammam ca sutvā paṭiladdhasaddho divase divase dasusahasāsam bhikkhūnam madburena annapānena santappento anekāni puññāni upacinto ekadivasam rabo paṭisallīno evam cintesi:—Evam rājanīyogena janassa piṇam katvā dinnadānato sahatthena kammam katvā laddhena dinnadāne mahāpphalaṃ mahānisamsam bhavissati. Evam mayā katabbanti. So subhādamaccassa rajjam niyyādetvā attano kaṇṭṭhikam ādāya kamci ajānāpetvā aññataravesena nagarā nikhamma Uttaramadhuram nāma nagaram agamāsi.

Tattha mahāvibhavo eko seṭṭhi paṭivasati. Te seṭṭhino samīpam upagamma t̥hitā teva kimatthāyāgatāti vutte Rājā 'tava gehe bhatiyā kammam karissāmiti' vatvā tenānuññāto tiṇi vassāni kammamakāsi.

Tato ekadivasam seṭṭhi te disvā pakkositvā 'atīva tumhe sukhumalatarā, tathāpi imasmiṃ gehe kammakarapena ciraṃ vasittha. Ettakam kalam kiṃci kammepi kusitam na paññāyati, pigova anācārampi. Yāgubbattam t̥hapetvā aññam upakārampi mame santikā natthi. Kenatthena kammam karothāti pucchi.'

Rājā tassa vacanam sutvā 'imasmin Janapade sāhoo manāpabhāvam bahuso sūyati Tasmā sālīnamatthaya idhāgatamba ti āha' Tam sutvā tesam tuttho setthi sālīnam sakataśahassam vācāsi Rājā sālīm labhitva setthino evamāha 'bho imam ambhīkam nagaram papetbāti'

Tam sutvā setthi sādhuṭi vatvā sālīparipunnasakata śahassam rañño nagaram pāpesi Rāja nagaram gantva setthissa nānāvanna vittha hirañña suvaṇṇādīhi sikkate puretvā patīpesetvā mettīm thīram katva abhatavihāyo rājageho sannicayamakāsi

Atha rāja katipāhaccayena musalam paggayha sahat theneva vīhim koteti Kottitakottitam kanitthikā papphoteti Evam ubho pi tandulanam mahantam rāsim katvā dirudakādayo abhūtvā ambilabhattam pacitvā rājagehe pañcasata-āsāñño paññāpetvā kalam uggho sesum "Āgacchantu ayyā anukampam upādāya mama gehe bhūñjantu ti" Tam sutva pañcasatā bhikkhu ākāseṇa āgamimsu Rājā te yāvadattham parivisi Tato tesam antare Piyaṅgudipavāsī eko Mahāsīva thero nāma bhattam gahetvā ete mam passantu' ti adhitthayitvā ākāseṇa piyaṅgu dīpam gantvā bhattam pañcasatānam bhikkhūnam datvā paribhūñji Tam tāssanubhavana sabbesam yavadattham ahoṣi Etam appakenapi deyya dhammena sappurisa dāyakanam manam pasādetvā pattittham karonti' ti Vuttam hi —

Appakenapi medhāvi dāyakanam manam pati
Saddham vaddhenti Candova ramsinā khīrasāgaram
Aṭṭhāne na niyojenti karontā neva sannidhim
Paribhogamakavāna neva nāsentī paccayam

Na pāpentā ca theyyassa na karontā tathevinaṃ
Vibhajanti te susīlesu sayam bhutvāna sīlavā'ṭi

Atha rāja kaṇiṭṭhikāya saddhim tattheva t̥hito
Piyangūdīpe paribhuñjante pañcasata bhikkhu disvā
hattho udaggo ahosi. Atha te aparabhāge attanā
katam dānavaram anussarantā na cireneva ubhopi sotā-
pannā abesuntī.

Na ganentāttāno dukkham viḥāya mahatiṃ sirim,
Ayaṭim bhavamicchantā sujanevaṃ subbe ratā.
Āyāseva katam puñṇam mahantaphaladāyakam,
iti mantvāna madhāvī sahattheneva tam kareti.

KAPANASSA VATTHU

Amhākam Bhagavatī parinibbute Bārāṇasī nagaravāsī
eko duggatapuriso paragehe bhatim katvā Jivikam
kappeti. Tasmim sīmaye nagaravāsīno yebhuyyena
tasmim tasmim thāne mandapādayo kārapetvā mahādā
naṃ denti. Tam disvā duggato evaṃ cintesi ‘ ahaṃ pubbe
akatapuññattā paragehe bhatim katvā kicchena kasireṇ
jivāmi nivāsanapārupanampi vāsattānamattampi
dukkhato labhami. Idāni Buddhuppādo vattati bhikkhu
saṅghopi. Sabbe ime dānam datvā saggamaggam
sodhenti. Mayāpi dānaṃ datuṃ vattati. Esa me diḡha
rattaṃ hitāya sukhāya bhaviyati. Apīca mayhaṃ taṇhā
lanāhi mattampi natthi. Akatavīriyena taṃ matthikam
piṇetum na sakkā etadattthāyāhaṃ uyyogaṃ katvā
dānam dassāmiti cintetvā tato paṭṭhāya bhatim pariyesa-
māno gantvā tattha tattha bhatim katvā laddhanivāpe ca
bhikkhācariyā laddhatilalandulādayo ca ekattha sīm-
haritvā manuse samādapetvā tasmim mandapam kāra-
petvā vanakusumādihī taṃ alankaritvā bhikkhu nima-
ntetvā mandape nisīdapetvā sabbesaṃ pāyāsam patiyā
detvā bhojesi.

Atha so maraṇakāle attanā katam tūṃ dānavaraṃ
anussari. So tena kusalakammeni suttappabuddho viya
devaloke nibbatti. Tasmim tena katapuññānurupaṃ
mahantaṃ kaṇakavimānaṃ nibbatti. Samantā tigāvuta
tṭhāne devatā nānāvīdhāni turiyāni gahetva upahāraṃ
karonti. Niccaṃ devaccharāsahassam taṃ parivāretvā
tiṭṭhanti. Evaṃ so mahantaṃ sampattim anubhavati.

Athekadivasam suvaṇṇasela vihāravāsī Mahāsaṅgharakkhi-
tatthero pattapaṭṭisambhido devacārikam caramāno tam
devaputtam anupamāya devasampattiya virocamaṇam
disvā upasaṅkamma t̥hito tena katakamman pucchi.

* * * * *

So devaputtapissa attanā katapuñṇakamman vitthā-
rena kathaesi. Theropi manussalokaṃ āgantvā manussa-
nam attanā paccakkbato diṭṭham dibbasampattiṃ pakāsesi.
Tam sutvā mahājano kusalakamman katvā yebbhuyena
sagge nibbattoti.

MIGAPOTAKASSA VATTHU.

STORY OF A FAWN.

Sihalaḍḍiḍe kira Uddalolakavihāram nāma ramanīyam
ekam vihāram ahoṣi Tada vihāropavane bahumigasūka
rā vasanti Athekasmim gāme nesādaputto tasmim bahu
migasulāre disvā ekadivasaṃ ekasmim passe kottḥakam
katvā vanapariyante pannam banditvā dhanukalāpam
paggajha miḡāgamanam olokeno kottḥake atṭhāsi

Atheko miḡo tattha gocaram ganhitvā pāṇiyam pātum
tittham gacchanto tasmim assemapade dhamma-avāsa-
tṭhāya ghutṭhasaddam sutvā pasāritagīvo uttungakanno
anikkhittadakkhiṇapādo dhammakatṭhikassa sare nimittam
ganhitvā atṭhāsi Tasmim khane nesādo tam ekappabā-
reneva vijjitvā jivitakkhayaṃ pāpesi Atha so kālam
katvā tattheva vihāravāsi Mahābhayattṭherassa kaṇitṭhi-
kāya lucchiyam patisandhim ganhitvā dasamāsaddhamā-
saccayena matukucchito nikkhamitvā kamena abhivad-
dhento sattavassiko ahoṣi Tato tam mātāpitaro abhaya-
tṭherassa santikam nesum So na cirena kālena pabbājesi.
So pana kumāro pubbe miḡabhutenattanaṃ dhammasa-
nānubhāvena kharaggeyeva arahattam pāpuni

Tassapana mātulattṭhero patiladdhapañcābhīṇṇo
appatta arahatta-maggaphalo hoti Athekasmim divase
sāmanero padoseva upajjhāyassa santikam agamāsi
Athaesa upajjhāyo hattham vaddhetvā pāṇinā canda-
mandalam parimaddento atṭhāsi, Sāmanero tam disvā
'Bhante etam rakkhitum vattatiti āha' Thero pana tam
aggaphalo arahatte patitṭhitabbhavam ajānanto tassa
vacanam na samvā manasākāsi Atha Sāmanero iddhiyā
Candasahassam āharitvā tṭherassa dassetvā 'Bhante
Candasatam vā saḥassam vā sata saḥassam vā āharanam
na bhāriyam Yo pana ekameva tanham pajahati so
eva uttamo' emamāha.

MALUTA-JĀTAKA.

STORY OF THE WIND.

Atīte ek asmiṃ pabbatapāde Siho ca Vyaggho ca dve
sahāyakā ekasmiṃ yeva gubhāyaṃ vasanti. Tadaṃ Bodhi-
satto pi isipabbajjāṃ pabbajitvā tasmīṃ yeva pabbata-
pāde vasati. Athekadivasaṃ tesāṃ sahāyaskānaṃ sītaṃ
nissāya vivādo udapādi. Vyaggho "Kāle yeva sītaṃ hoti"
āha; Siho "Junhe yeva 'ti. Te ubbo pi attano kaṅkhaṃ
chinditum asakkontā Bodhisattaṃ pucchāsu. Bodhi-
satto imaṃ gāthamāha !—

Kāle vā yadi vā junhe yadā vāyati māluto,
Vātajānīhi sītāni, ubbetthamaparājītāni.

Evam Bodhisatto te sahāyake saññāpesi.

MAHĀSILAVA-JĀTAKA.

Atīte Bārānasīyam Brahmādatte rajjam kārente
 Bodhisatto rañño aggamahesiyā kucchismim nibbatto
 Tassa nāmagahanādivare Silavakumāro ti nāmam akamsu
 So soḷasavassapadesiko va sabbasippeesu nipphattim
 patvā aparabbhāge pitu accayena rajje patitthito Mahā
 silavarāja nāma ahoṣi dhammiko dhammarāja So
 nagarassa catūsu dvāresu caḷasso, majjhe ekam, nivesa
 nadvāre ekanti cha dānasāḷā kāretvā kapaṇaddhikānam
 dānam deti, siḷam rakkhati uposathakammam karoti,
 khanti mettānuddayasānampanno anke nisinnam puttam
 paritosayamāno viya sabbasitte paritosayamāno dham-
 mena rajjam kāreti

Tasseko amacco antopure padubbhivā aparabbhāge
 pākato ahoṣi Amaccā rañño ārocesum Rājā parigāhanto
 attanā paccakkhato hitvā tam amaccam pakkosāpetvā
 andhabāla, ayuttan te katam na tvam mama vijite
 vasitum arahasi, attano dhanāñ ca puttadārañ ca gahetvā
 aññattha yāhi' ti ratthā pabbājesi

So Kāsirattham atikkamma Kosala rājānam upattha-
 hanto anukkamena rañño abbhantare viśāsiko jāto So
 ekadivasam Kosalarājānam āha 'deva Bārānasīrajjam
 nimakkhikamādhipatalasādisam, rājā atimuduko, appen-
 eva balavāhanena sakkā Bārānasīrajjam gāhātunti

Rājā tassa vacanam sutvā 'Bārānasīrajjam nāma
 mahā, ayañ ca 'appeneva balavāhanena sakkā gāhātun'
 ti āha kinnu kho payuttakacoro siyā? ti cintetvā
 'payuttako si, maññe' ti āha.

'Nāham deva, payuttako, saccam eva vadāmi, sace me na saddahatha manusse pesetvā paccanagāmaṃ hanāpetha; te manusse gahetvā attano santikaṃ nīte dhanam datvā vissajjessatī' ti.

Rajā 'ayam ativiya sūro hutvā katheti, vīmaṃsissāmi tāva' ti attano purisa pesetvā paccanagāmaṃ hanāpesi.

Te core gahetvā Bārāṇasirañño dassesum. Rājā te disvā 'tata, kasmā gāmaṃ hanathā?' ti pucchi. 'Jīvitum asakkontā devā' ti. 'Atha kasmā mama santikaṃ na āgamittha? ito dāni paṭṭhāya evarūpaṃ mā karitthā' ti tesam dhanam datvā vissajjesi.

Te gantvā Kosalarañño tam pavattim ārocesum. So ettakenāpi gantum avisabanto puna majjhe janapadam hanāpesi. Te pi core rājā tatheva dhanam datvā vissajjesi. So ettakenāpi agantvā puna pesetvā antaravithiyam vilumpāpesi. Rājā tesam pi corānam dhanam datvā vissajjesi yeva.

Tadā Kosalarājā 'ativiya dhammiko rājā' ti natvā 'Bārāṇasirajjam gahessāmi' ti balavāhanam ādāya niyyāsi,

Tadā pana Bārāṇasirañño mattavārane abhimokkham āgacchantē anivattanadhammā asaviyāpi sise patantiyā asantesanasabbhāvā Silavamahārājassa ruciyā sati sakala-Jambudīpe rajjam gahetuṃ samatthā sahasasamattā abhejjavarasūramahāyodhā honti. Te 'Kosalarājā āgacchatī' ti sutvā rājānam upasaṅkamitvā 'deva, Kosalarājā kira Bārāṇasirajjam gaṇhissāmi' ti āgacchati, gacchāmanam ambhakaṃ rajjasimam anokkentanattāneva pothetvā gaṇhāmā ti vadimsu.

Tatā, maṃ nissāya aññesam kilamanakiccam utthi, rajjatthika rajjam gaṇhanto, mā gamitthā' ti nivārepi.

Kosalarājā eīmam atikkamītvā janapadamajjham pāvīsi Amaccā puna pi rājānam upasankamītvā tathēva vadimsu Rājā purīmanayeneva nivāresi Kosalarājā bahinagare thatvā 'rajjam va detu, yuddham vā' ti Silavamahārājassa sāsanam pesesi Rājā tam sutvā 'na tthi mayā saddhim yuddham, rajjam ganhatu' ti patisāsanam pesesi Puna pi amaccā rājānam upasankamītvā 'deva na mayam Kosalarāṇṇo nagaram pavisitum dema bahinagare yeva nam pothetvā ganhāma' ti āhamsu Rājā purīmanayeneva nivāretvā nagara dvārāni avapurapetvā saddhim amaccasahassena mahātale pallankamajjhe nisīdi

Kosalarājā mahantena balavāhanena Bāranasīm pavīsi So ekampi patisattum ppassanto raṇṇo nivesanadvaram gantvā amaccaganaparivutim apārutadvare nivesane alaṅkatapatīyattam mahātalam āruvha nisinnam nirapāṇḍham Silavamahārājānam saddhim amaccasahassena ganhāpetvā 'gacchatha, imam rājānam saddhim amaccehi pacchābāham gāḥabandhanam bandhitvā āmakasusānam netvā galappamāne avāṭe khanītvā eko pi hattham ukkhipittum na sakkoti evam pamsuṃ pakkhipitva nikhanatha, rattim sigālā agantva etevam katabbavuttakam karissanti' ti āha

Manussā coraraṇṇo anam sutvā rājānam saddhim amaccehi pacchābāham gāḥabandhanam bandhitvā nikkhāmesuṃ Tasmīṃpi lāle Silavamahārājā coraraṇṇo āghātamattam pi nākāsi Tesu pi amaccesu evam bandhitvā niyamānesu eko pi raṇṇo vacanam bhūditum samattho nāma nāhosi, evam suvinīṭa kirassa paṇisā

Atha te rājapurisā sāmaccam Silavarājānam āmakasusānam netvā galappamāne avāṭe Khanītvā Silava-

'nabharājānaṃ majjhe ubbosu passesu sesāmacce' ti sabbe pi āvātesu otāretvā paṃsum ākiritvā ghaṇaṃ ākoṭetvā agamamsu.

Silavarājā amacce amantetvā 'corarañño upari kopam akatvā mettam eva bhavetha tātā' ti ovadi. Atha adḍharattasamaye 'manussamāṃsaṃ khadḍissāma' ti sigālā āgamimsu. Te disvā rājā ca amaccā ca ekappabhāre-neva saddaṃ akāmsu. Sigālā bhitā palāyimsu. Te nivattitvā olokenā pacchato kassaci anāgamanabbhāvaṃ fiatvā puna paccāgamimsu. Itare pi tatheva saddaṃ akāmsu. Evaṃ yāvatatiyaṃ palāyitvā puna olokenā tesu ekassāpi anāgamanabbhāvaṃ fiatvā 'vajjhappattā ete bhavissanti' ti sūra hutvā nivattitvā puna tesu saddaṃ karontesu pi na palāyimsu. Jeṭṭhakasigālo rājānaṃ upagañchi, sesā sesānaṃ sautikaṃ agamamsu.

Upāyakusalo rājā tassa attano santikā āgatabbhāvaṃ fiatvā dasitum okāsaṃ dento viya gīvaṃ ukkhipitvā taṃ gīvāya dasamānaṃ hanukaṭṭhikena ākaḍḍhitva yante pakkhipitvā viya gāḷhakaṃ gaṇhi. Nāgabalena rañña hanukaṭṭhikena ākaḍḍhitvā gīvāya daḷhagabitasigālo attānaṃ mocetum asakkonto maraṇabhayatajjito mahā-viravaṃ viravi. Avasesasigālā tassa taṃ atṭassaraṃ sutvā 'ekena parisenesa gaḥito bhavissati' ti amacce upasaṅkamitum asakkontā maraṇabhayatajjitā sabbe palāyimsu.

Rañña hanukaṭṭhikena daḷhaṃ katvā gabitasigālo aparāparaṃ saṃsaranto paṃsu sīthilo abosi. So pi sigālo maraṇabhayaabbhito catūhi pādehi rañño uparimabbhāge paṃsum apabbūhi. Rājā paṃsuno sīthilabbhāvaṃ fiatvā sigālaṃ vissajjetvā nāgabalo thāmasampanno aparāparaṃ

sañcaranto ubho hatthe ukkhipitvā āvātamukhavattiyam
olubbha vātacchinnavalabako viya nikkhamitva tūto
amacce assāsetva paṃsum viyūhitva sabbe uddharitva
amaccaparivuto āmakasusane atthasi

Tasmim samaye manussā ekam matamanussam āmak
asusane chaddentā dvinnam yakkhānam simantirikāya
chaddesum Yakka tam matamanussam bhājetum assā
konta mayam imam bhājetum na sakkoma ayam Sila
varājā dhammiko esa no bhājetva dassati etassa santikam
gacchamā ti tam matamanussam pade gahetvā kaddhantā
rañño santikam gantvā deva ambākam imam bhājetvā
dehiti āhamsu

Bho yakkhā aham imam tumhākam bhājetvā
dādeyyam aparisuddho paṇambi nahāyissami tāvā ti

Yakkhā corarañño ṭhapitavasitā udakam attano
anubhāvena āharitvā rañño nahānatthāya adamsu, na
bātvā tūtassa samharitvā ṭhapite corarañño sātake
āharitvā adamsu te nivāsetva tūtassa catujātigandhas
amuggam āharitvā adamsu gandhe vilimpitvā tūtassa
suvannasamugge maṇḍālavantesu ṭhapitāni nānāpupphāni
āharitvā adamsu pupphāni pilandhitvā ṭhitakāle aññam
kim karomā ? ti pucchimsu

Rājā attano chātākāḷāram dassesi Te gantvā cora
rañño sampāditaṃ nānaggarasabhojanam āharitvā adamsu
Rājā nahātanulitto manditapasādhito nānaggarasa
bhojanam bhūñji. * Yakkhā corarañño ṭhapitavasitapa
niyam suvannabhinkareneva suvannasarakena pi saddhim
āharimen

Athassa paṇiyam pivitva mukkam vikkaletvā batthe
dhovitakāle corarañño sampāditaṃ pañcasugandhikapa

rivāram tambūlam āharitvā adamsu, tam khāditvā
 t̥hitakale 'aññam kim karomā?' ti pucchimsu, 'gantvā
 corarañño ussisake nikkhittam maṅgalakbaggam āharathā'
 ti tam pi gantvā ābarimsu.

Rājā khaggam gahetvā tam matamanussam vjukaṁ
 t̥hapāpetvā matthakamajjhe asina paharitvā dve koṭṭhāse
 katvā dviṇṇam yakkhānam samavibhattam eva vibhajitvā
 adasi, datvā ca pana khaggam dhovitvā sannayhitvā
 aṭṭhasi.

Atha te yakkhā manussamaṁsam khāditvā subhā
 butvā tuṭṭhacittā 'aññam te mahārāja kim karomā?' ti
 pucchimsu. 'Tena hi, tumhe attano ānubhāvena maṁ
 corarañño sirigabbhe otāretha, ime ca amacce attano
 attano gehe patitṭhāpettha ti. Te 'eadhū devā' ti sam-
 paṭicohitvā tathā akamsu.

Tasmim samaye corarājā alaṅkatasirigabbhe sirisaya-
 napiṭṭhe nīpanno niddāyati. Rājā tassa pamattassa
 niddāyantassa khaggatalena udaram pahari. So bhūto
 pabujjhivā dipālokena Sīlavamahārājānam sājñānitvā
 sayanā vuṭṭhāya dhitim npatṭhapetvā t̥hito rājānam āha:
 'Mahārāja, evarupāya rattiya gahitārakkhe pihitadvāre
 bhavane ārakkhamanussehi nirokāse t̥hāne khaggam
 'sannayhitvā alaṅkatapāṭiyatto katham nāma tvaṁ imam
 sayanapitṭham āgato?' ti.

Rājā attano āgamanākaram sabbam vitthārato kathesi.
 Tam sutvā corarājā saṁviggamānaso 'mahārāja, aham
 manassabhūto pi samāno tumhākaṁ guṇam na jānāmi,
 paresam lohitamaṁsakkhādahehi pana kakkhaḷehi pharusehi
 yakkhehi tava guṇā jātā; na dānāham naṁinda, eva-
 rūpe sīlasampanne taya dubbhissāmi' ti khaggam ādāya

sapatham katvā rājānam khamāpetvā mahāsayane nipaj-
jāpetvā attanā khuddakamuñcake nipajjtvā pabhātāya
ruttiyā utthite Suriye bheriñcarāpetva sabbasenīyo ca
amaccabrāhmanagāhīpatike ca sannipātāpetvā tesam
purato ākāse punnacandam ukkhipanto viya Sīlavarañño
gune kathetvā parisamajjhe yeva puna rājānam
khamāpetvā rajjam paticchāpetvā ito patthāya tumbhākam
uppanno corupaddavo mayham bhāro mayā gahitārākhā
tumbhākam rajjam karothā' ti vatvā p-suññakārakassa
ānam katvā attano balavāhanam āliya sakaratthameva
gato

+

* Sīlavamahārājāpi kho alankatapatīyatto setacchattassa
hetthā sirabhupālake kañcanapallinke nisinnō attano
sampattim oloketvā 'ayañ ca evarūpā sampatti amac-
casahassassa ca jivitapatilābho mayi viriyam akaronte na
kiñci abhavissa, viriyābaleṇa panāham natthāsi ca imam
yasam patilābhim, amaccasahassassa ca jivitadānam
adāsim āsācchedam vata akatvā viriyameva kattabbam,
kataviriyassa hi phalam nāma evam samijjhati ti cintetvā
udānavasena imam gātham aha

Āsimsetheva puriso,
na nibbindeyya paṇḍito,
passāmi voḥam attānam,
yathā iccham tathā ahū ti

Evam Bodhisatto 'aho vata bho sīlasampannānam viriya-
phalam nāma samijjhati' ti imāya gāthāya udānam udāne-
tvā yāvajivam puññāni karitva yathākammam gato

UCCHAṄGĀ JATAKA.

'Ucchaṅge deva me putto' ti idaṃ Satthā Jetavane viharanto aññataram jānapeditthim arabbha kathesi.

Ekasmim hi samaye Kosalaratthe tayo janā aññatarasmim aṭavimukhe kasanti. Tasmim samaye anto aṭaviyaṃ corā manasse vilumpitvā palāyimsu. Te cora pariyesitvā apassantā taṃ tñānaṃ āgantvā 'tunbe aṭaviyaṃ vilumpitvā idāni kassakā viya hotthā' ti te 'corā ime' ti bandhitvā anetvā Kosalarañño adamsu.

Athekā itthi āgantvā 'acchādanamme dettha, acchādanamme detthā' ti paridevanti puhappuna rājani-
vesanaṃ pariyāti. Rājā tassā saddarā sutvā 'dehimissa acchādanan' ti āha. Sātakam gabetvā agamaṃso. Sa taṃ disvā 'nāhaṃ etaṃ acchādanam yācāmi' ti āha. Manussa gantvā rañño nivedayimsu: 'na kiresā imaṃ acchādanam katheti, sāṃkaccādanam katheti' ti.

Ātha naṃ rājā pakkosāpetvā 'tvam kira sāṃkaccādanam yācasi?' ti pucchi. 'Āma deva, itthiya hi sāṃkico acchādanam nāma, sāṃkikamhi asati sabassamūlampi sātakam nivatthā naggā yeva nāma'. Imassa pana-
tthassa sūdhanattham:

"Naggā nadi anodakā,
naggam rattham arājikam
itthi pi vidhavā naggā
yassāpi dasa bhātaro ti."

idaṃ suttam aharitabbam.

Rājā tassā posanno 'te tayo janā kim honti?' ti pucchi. 'Eko me deva sāṃkico, eko bhātā, eko putto' ti. Rājā 'ahan te tottho, imesu tisu ekaṃ demi, katamam

icchasī? ti pucchī Sā āha 'aham deva jivamānā ekam
sāmikam labhissāmi puttam pi labhissāmeva, mātāpi
tunnam pana me mātatta bhātā va dullabho bhātaram
me dehi devā' ti Rājā tussitvā tayo pi vissajjesi Evam
tam ekikam nissāya tayo janā dukkhato muttā Tam
kāranam bhikkhsanghe pakatam jātam

Athekadivasam bhikkhū dhammasabhāyam sanu
patitā 'āvuso, ekam itthim nissāya tayo janā dukkhā
muttā' ti tassā gunakathāya nisidimsu Satthā āgantvā
'kāya nuttha bhikkhave etarahi kathāya sannisinā? ti
pucchivā 'imāya nāmā' ti vutte 'na bhikkhave esā itthi
idāneva te tayo jane dukkhā mocesi, pubbe pi mocesi
yevā' ti vatvā alitāni āharī

Atite Bārānasīyam Brahmadatte rajam kārente tayo
janā atavimukhe kasanti ti sabbam purimasadisam eva
Tadā pana raññā 'tisu janesu kam icchasī? ti vutte sā
āha 'tayo pi dātum na sakkotha devā? ti 'Āma na
sakkomi' ti 'Sace tayo dātum na sakkotha bhātaram
me dethā' ti 'Puttakam vā sāmikam vā ganha, kim te
bhātārā? ti ca vuttā 'ete nāma deva sulabbā, bhātā
pana dullabho' ti vatvā imam gātham āha

'Ucchange deva me putto,
pathe dhāvantīyā pati,
tañ ca desam na passāmi
yato sodariyam ānaye ti"

Rājā 'saccam esā vadatī' ti tutthacitto tayo pi jane band
hanāgarato ānetvā adāsī Sā tayo pi te gahetva gatā

Satthāpi 'na bhikkhave idāneva, pubbe pesā ime
tayo jane dukkhā mocesi yevā' ti imam dhammadesanam
āharitvā anusandhim ghatetvā jātakam samodhānesi
'atite cattāro etarahi cattāro va, rājā pana ahantena
samayenā' ti

KASIBHĀRADVAJASUTTA

1. Kassako patijānāsi,
na passāma te kasiṃ ;
kasiṇno pucchito brūhi
yathā jānemu te kasiṃ.
2. Saddhā bijaṃ, tapo vuttṭhi,
paññā me juganaṅgalam,
hiri isā, mano yottaṃ,
sati me phalapācanaṃ.
3. Kāyagutto vacigutto
āhāre udare yato
succaṃ karemi niddhānaṃ
soraccaṃ me pamocanaṃ.
4. Viriyaṃ me dhuṛadhoreyyaṃ
yogakkhemādhivāhanaṃ
gacchati anivattantaṃ
yattha gantvā na socati.
5. Evaṃ esā kasi kṭṭhā,
sā hoti amatapphalā ;
etaṃ kasiṃ kasitvāna
sabbadukkhā pamuccatīti.

PARĀBHAVASUTTA

Asantassa piya honti
sante na kurute piyam
asatam dhammam roceti
tam parābhavato mukham
Niddāsīti sabhā itti
anutthata ca yo naro
alaso kodhapaññāno
tam parābhavato mukham
Yo mātaram va pitaram vā
jinnakam gatayobbanam
pahu santo na bharaṭi
tam parābhavato mukham
Yo Brāhmanam va samanam va
aññam vapi vanibbakam
musavadena vañceti
tam parābhavato mukham
Pahutavitto puriso
sahirañño sabhujano
eko bhuñjati sādūni
tam parābhavato mukham
Jatitthaddho dhanatthaddho
gottatthaddo ca yo naro
sam ñātim atimaññati,
tam parābhavato mukham
Itthidhutto surādhutto
akkhadutto ca yo naro
laddham laddham vināseti,
tam parābhavato mukham

VASALASUTTA

Kodhano upanāhi ca
pāpamakkhi ca yo naro
vipassadiṭṭhi māyāvi
taṃ jaññā 'vasalo' iti.

Ekajam vā dijam vāpi
yodha pānam vibhīssati
yassa pāne dayā natthi
taṃ jaññā 'vasalo' iti.

Yo hanti pariṇundhati
gāmaṃ nīgamāni ca
niggāhako sammāññāto
taṃ jaññā 'vasalo' iti.

Gāme vā yadi vāraññe
yam paresam manāyitam
theyyā adinnam ādiyati
taṃ jaññā 'vasalo' iti.

Yo have iṇam ādāya
cojjamāno palāyati
'na hi iṇam atthīti'
taṃ jaññā 'vasalo' iti.

ALAVAKASUTTA.

Q Kim sudha vittam purisassa settham,
kim su sucinnam sukhamāvabāti
kim su have sādutaram rasānam
katham jivim jivitam āhu settham ?

A 'Saddbhidha vittam purisassa settham,
dhammo sucinno sukhamāvabāti
saccam have sādutaram rasānam
paññājivim jivitamāhu settham '

Q Katham su tarati ogham,
katham su tarati annavam,
katham su dukkham acceti,
katham su parisujjati ?

A Sadhāya tarati ogham
appamādena annavam
viriyena dukkham acceti
paññāya parisujjati

Q Katham su labhate paññam
katham su vindate dhanam,
katham su kittim pappoti,
katham mittāni ganthati,
asmā lokā param lokam
katham pecca no socati

- A. Saddahāno arahataṃ
dhammaṃ nibbānapptiyā
sussūsā labhate paññaṃ
appamatto vicakkhano.

Patirūpakāṇi dhuravā
utthātā vindate dhanam,
saccena kittim pappoti,
dadam mittāni ganthati.

Yassete catturo dhammā
saddhassa gharamesino
saccaṃ dhammo dhīti cāgo
sa ve pecca na socati.

* * * *

DIPAVAMSA

Bhānavāram Patthamaṁ

CHAPTER I

YAKKHADAMANAM

- 1 Dipāgamanam Buddhasea
dhātu ca bodiyāgamam
saṅgahācariyavādaṁ ca
dīpamhi eśanāgamam
narindāgamanam vaṁsam
kittayissem, sunātha me !¹
- 2 Piṭipāmojjajananam
pasādeyyam manoramam
anekākārasampannam
cittikatvā sunātha me !
- 3 Udaggacittā sumasā
pahatthā tutṭhamānasā
niddosam bhadravacanam
sakkaccam sampaticchatha !
- 4 Sanātha sabbe paṇḍhāya mānasam,
vaṁsam pevaṁkhami paramparāgatam
thutippasattham bahunābhivaṇṇitam
etamhi nānākusumam va ganthitam

5. Anūpamaṃ vaṃsavaraggavāsīnaṃ
appubbaṃ anaññaṃ tathā suppakāsitaṃ
ariyāgataṃ uttamasabbhī vaṇṇitaṃ
suṇātha dīpatthutī sādhusakkataṃ.
6. Āsabbhaṃ thānapallaṅkaṃ
acalaṃ daḥhaṃ akaṇṇṇitaṃ
caturaṅge puṭṭhāya
nisīdi purisuttamo.
7. Nisajja pallaṅkavare narāsabho
dumindamūle dipadānamuttamo
na chambhaṭṭi vitabbayo va kesarī
disvāna Māraṃ sahasenavāhanaṃ
8. Māravādaṃ bhinditvāna
vitṛṣetvā sasenakaṃ
jayo attamano dhiro.
santacitto samāhito.
9. Vipassanākammatṭhānaṃ
maṇasikāraṇi ca yoniso
sammasi bahuvichāraṃ dhammaṃ
anekākāraṇissitaṃ.
10. Pubbenivāsaññaṇi ca
dibbacakkhuṇi ca cakkhumā
sammāsanto mahāñāṇi
yāme tayo atikkamī.
11. Tato pacchimayāmanāhi
paccayākāraṃ vivatṭṭayi
anulomaṃ paṭilomaṇi ca
manasākā sirighaṇo.

- 12 Ñatvā dhammam pariññāya
 pahānam maggabhāvanam
 anusāsi mahāñāni
 vimutto upadhisankhaye
- 13 Sabbaññetaññānavaram
 abhisambuddho mahāmuni
 Buddho Buddho' ti tam nāman
 samaññā patthamanā abhū
- 14 Eyyhitvā sabbadhammānam
 udānam katvā pabbankaro
 tadeva pallankavare
 satiāham vitunāmayi
- 15 Samitasabbasantāso
 * katakicco anāsavo
 udaggo sumano hattho
 vicintesi bahum hitam
- 16 Khane khane laye Buddho
 anbbalokamavekkhati
 pañcacakkhum vivaritvā
 olokesi bahū jane
- 17 Anāvaranaññānaṃ tam
 pesesi dipaduttamo,
 addasa virajo Sattā
 Lankādīpaṃ varuttamam
- 18 Soḍesaṃ utusampannam
 subhikkham ratanālakaram
 pubbabuddhamanucīpanāṃ
 ariyagapasevitam

19. Laṅkādiṇṇavaram diṣvā
sukhettaṃ ariyālayaṃ
fiatvā kālāṃ akālāṃ ca
vicintesi anuggaho :
20. "Laṅkādiṇṇe imaṃ kālāṃ
"yakkhabhūtā ca rakkhasā
"sabbe buddhapāṭikūṭṭhā,
"sakkā uddharitum balaṃ.
21. "Niharitvā yakkhagane
"piṣāce avaruddhake
"khemam katvāna taṃ dīpaṃ
"vasāpessāmi mānuse.
22. Tīṭṭhantesa ca ime pāpe
yāvatāyumaśesato,
sāsananantarā bhavissati
Laṅkādiṇṇavare tahiṃ.
23. Uddharitvānaṃ satte
pasādetvā bahū jaṇe
ācikkhītvāna taṃ maggaṃ
sāḥjaṃ ariyāpathaṃ
24. Anupādā pariniḥḥāyi
suriyo attabaṅgato yathā ;
pariniḥḥute catumāse
bessati paṭhamasaṅgaho ;
25. Tato paraṃ vassasate
vassānattihārasāni ca
tatiyo saṅgaho hoti
pavattattihāya sāsanaṃ.

- 26 Imasmim Jambudīpamhi
bhavissati mahīpati
mahāpuñño tejavanto
Asol adhammo ti vissuto
- 27 Tassa rañño Asoka'ssa
putto hessati pandito
Mahindo sutasampanno
Laṅkādīpam paśādayam
- 28 Buddho hi tvā imam
bahum atthūpasambhitam
kalākālam imam dīpam
ārakkham sugato karī
- 29 Pallankam anūmisā ca
caṇḍamam ratanāghar
Ajapālamucalindam
Khirapālena sattamam
- 30 Sattasattāha karaniyam
katvāna vividham Jino
Bāṇasim gato Viro
dhammacakkam pavattitu
- 31 Dhammacakkam pavattento
pakāsento dhammamutt
atthārasannam kotinam
dhammābhisamayō ahu
- 32 Kondañño Bhaddiyo Vappo
Mahānāmo ca Assaji
ete pañca mahātherā
vimuttā anattalakkhaṇe

33. Yaasasahāyā cattāri
puna paññāsa dārake
Bārāṇṣi Isipatane
vasanto uddhari Jino.
34. Bārāṇṣiṃ vasitvāna
vutthavasso Tathāgato
Kappāsike vanasaṇḍe
uddhari Bhaddavaggiye.
35. Anupubbaṃ caramāno
Uruvelāṃ avasari,
addasa virajo Sattha
Uruvelakassapaṃ jaṭiṃ.
36. Agyāgāre abhināgaṃ
damesi parisuttamo,
disvā acchariyaṃ sabbe
nimantimsu Tathāgataṃ :
37. "Hemantaṃ cātumāsamhi
idha vihara Gotama,
mayam taṃ niccabhattena
sadā vpaṭṭhabhāmase."
38. Uruvelāyaṃ hemante
vasamāno Tathāgato
jaṭile sapārisajje
vinesi purisāsabho.
39. Mahāyaññaṃ pakappimsu
Aṅgā ca Māgadhā ubbo,
disvā yaññe mahālābham
vicintesi ayoniso :

- 26 Imasmim Jambudīpamhi
bhavissati mahīpati
mahāpuñño tejavanto
Asoladhammo ti vissuto
- 27 Tassa rañño Asoka'ssa
putto hessati pandito
Mahindo sutasampanno
Lankadīpam pasādayam
- 28 Buddhō natvā imam hetum
bahum atthupasambhitam
kalākālam imam dīpam
ārakkham sugato kari
- 29 Pallankam antmisañ ca
caṅkamam ratanāgharam
Ajapalamucalindam
Khīrapalena sattamam
- 30 Sattasattāha karaniyam
katvāna vividham Jino
Bārāṇasim gato Viro
dhammacakkam pavattitum
- 31 Dhammacakkam pavattento
pakāśento dhammamuttamam
atthārasannam kotinam
dhammābhisamayō ahu
- 32 Kondañño Bhaddiyo Vappo
Mahānāmo ca Assaji
ete pañca mahātherā
vimuttā anattalakkhaṇe

33. Yasasabāyā cattāri
puna paññāsa dārake
Bārāṇasī Isipatane
vasanto uddhari Jino.
34. Bārāṇasīm vasitvāna
vutthavasso Tathāgato
Kappāsike vaṇasaṇḍe
uddhari Bhaddavaggiye.
35. Anupubbañ caramāno
Uruvelāṃ avasari,
addasa virajo Satthā
Uruvelakassapañ jaṭim.
36. Agyāgāre abhināgaṃ
damesi purisuttamo,
disvā acchariyaṃ sabbe
nimantimāsu Tathāgataṃ :
37. "Hemantañ cātumāsamhi
idha vihara Gotama,
mayā tam niccabbattena
sadā upaṭṭhabhāmase."
38. Uruvelāyaṃ hemante
vasamāno Tathāgato
jaṭile sapārisajje
vinesi purisāsabho.
39. Mahāyaññāṃ pakappimāsu
Aṅgā ca Māgadhā ubho,
disvā yaññe mahālābham
vicintesi ayoniso :

- 40 "Mahiddhiko Mahāsamaṇo
 "ānubhāvañ ca taṃ mahā,
 "sace mahājanakāye
 "vikubbeyya katheyya vā,
41. "Parihāyissatī me lābho
 "Gotamassa bhavissatī ·
 "aho nūna Mahā Samano
 "nāgaccheyya samāgamaṃ
- 42 Caritaṃ adhimuttiṃ ca
 āsayaṃ ca anūsayaṃ
 cittassa soḷasākāre
 vijānātī Tathāgato.
43. Jaṭilassa cintitaṃ katvā
 paracittavidū Muni
 pindapātam Kurudipe
 gantvāna mahā-iddhiyā,
- 44 Anotattadabe Buddho
 paribhuñjitvāna bhojanaṃ
 tattha jhānasamāpattiṃ
 samāpajjī bahum hitaṃ.
45. Buddhacakkhūhi Lokaggo
 sabbalokam vilokayī,
 addasa virajo Satthā
 Lankādīpavaruttamaṃ
46. Mahāvanaṃ mahābhīmaṃ
 āhu Lankātalam tadā
 nānāyakkhā mahāghora
 luddā lohītabhakkhaka.

47. Caṇḍā ruddā ca piṣācā
mānārūpavihesikā
nānādhimuttikā sabbe
sannipāte samāgatā.
48. Tattha gantvāna tammajjhe
vīmaṃsetvāna rakkhase
nīharitvā piṣācānaṃ'
"maṇussaṃ hontu issarā"
49. Imam attham mabāviro
cintayitvā bahum hitam
nabhem abbhoggamivāna
Jambudīpā idhāgato
50. Yakkhasamāgamamajjhe
upari siramatthake
nisīdenam gabetavāna
dissamāno nabe t̥hito.
51. Thitam passanti Sambuddham
yakkhasenā samāgatā
"Buddho" ti tam na maññanti :
yakkho aññataro iti.
52. Gaṅgātīre Mahiyāsu pokkhalesu
patit̥ṭṭhite thūpat̥ṭṭhāne Sabhangaṇe
tasmim padesasmim t̥hito naruttamo,
samappito jhānasamādhimuttamam.
53. Jhānam lahum khippanisantikāro
muni samāpajjati cittakkhaṇe
sahasā tamut̥ṭṭhāti jhānakkhaṇiyā
samāpayi sucittehi pāramigato.

- 54 Thito naro iddhi vikubbamāno
yakkho va mahiddhi mahānubhāvo,
khanīyam ghaṇā meghasahassadhārā
pavassati sitalavātaduddini
- 55 Aham karomi te unham
mama detha nisiditum
atthi tejabalam mayham
prissayavinodanam
- 56 Sice vinoditum sakka
nisidahi yathicchitam
sabbehi samanulīṇātam
tava tejabalam kara
- 57 Unham yācatha mam sabbe
bhīyyo tejam mahātapam
khippam karoma accunham
tumhehi abhipatthitam
- 58 Thite majjhantike kāle
gimbhānam Suriyo yathā
evam yakkhānam atapo
kāye thapito dāruṇam
- 59 Yathā kappaparivatte
catusuriya atapo
evam nisidane Satthu
tejo hoti tatuttari
- 60 Yatha suriyam udentam
na sikkā āvaritum nabhe
evam nisidanāṇi sammam
natthi āvaranam nabhe

61. Nisīdanam kappajalam va
tejam suriyam va paṭhavi,
mahātāpam vikirati
aggijalam vanappakam.
62. Aṅgāraraṣijalitātāpam
nīsidanam abbasamam padissati
pakkaṃ va ayomayapabbatūpamam.
63. Dīpesu uṇham nidasseti dussaham,
yakkhā eupaṭisaram gavesayum
puratthimam pacchimadakkhiṇuttaram
uddham adho dosa dīsā imāyo
64. Kham gamissāma sukhi aroga,
kadā pamuṭṭhāma imam subheravam ?
65. Sace ayam yakkho mahānubhāvo
tejo samāpajjati pajjalayati
sabbeva yakkhā vilayā bhavissare
bhūsam va muṭṭhi rajam vatakhittam.
66. Buddho ca kho isinisabho sukhāvaho
disvāna yakkhe dukkhite bhayaṭṭite
anukampako kāruṇiko mahesi
vicintayī attasukkam amānuse.
67. Athaṇṇadīpam paṭirūpakam imam
ninnam thalam sabbaṭṭhānekaśādisam
nadīpabbatataḷākasuniṃmalam
dīpam Girim Lankātalasamūpamam,
68. Sunibbhayam gopitasāgarantakam
pahūtabhakkham bahudhaṇṇamākulam
utusamattham harisaddalam mahim
varam, Giridīpam imassa uttarim,

- 69 Rammam manuññam haritam susitalaṁ,
ārāṁavanarāmaneyyakam varam
santidha phullaphaladhārino dumā
suññam vivittam na ca koci issaro
- 70 Mahannave sāgaravārimajjhe
sugambhire umi sadā pabhijjare
suduggame pabbatayālamussite
sudukkaram aṭṭha aritthamantaram
- 71 Paravānarosā parapitthimamsikā
akārunika parabethane ratā
candā ca ruddā rabbasā ca niddaya
vidappanikā sapathe idha ime
- 72 Aṭṭha rakkhasā yakkhaganā ca dutthā
dīpam imam Lankacīranivāsitaṁ
dadami sabbam Giridīpaporaṇam
vasantu sabbe supajā anigba
- 73 Imañ ca Lankātaḷaṁ mānusaṇaṁ
porāṇakappatthitavutthavāsaṁ
vasantu Lankatale maṇusā bahū
pubbeva Ojāvaramaṇḍasādisaṁ
- 74 Etehi aññehi guṇehupetaḥ
maṇussaṇḍaso anekabhaddako
dīpesu dīpasati sāsaṇagate
supunnacando va nabhe uposathe
- 75 Dīpam ubho māṇusā rakkhasā ca
ubho ubhinnaṁ tulayaṁ sukhaṁ
bhīyyo sukhaṁ lokavidū ubhinnaṁ
parivattayī gonayugam va pāsukam

76. Saṅkaḍḍhayi Gotamo dīpam iddhiyā
bandhaṃ va goṇaṃ daḷharajjukaḍḍhitam,
dīpena dīpaṃ upanāmayi Muni
yugaṃ va nāvaṃ daḷhadhammaveditam.
77. Dīpena dīpaṃ yugalaṃ Tathāgato
katvaṇṇāraṃ viparī ca rakkhase,
vasantu sabbe Giridīpa-rakkhasā
sapakkamāsā vasanaṃ va vatthitam.
78. Gaṅgaṃ gimhaṇhi yathā pipāsītā
dhāvanti yakkhā Giridīpamatthikā,
paviṭṭhā sabbe anivattane puna,
pamuñci dīpaṃ yathābhūmijaṃ Muni.
79. Yakkhā sutuṭṭhā supabattiharakkhasā
laddhā sudīpaṃ manasābhipatthitam
abbhāyimsu sabbe atippamoditā,
otarimsu sabbe chaṇe pakkhattamaḥam.
80. Nātvāna Buddhe'sukhite amānuse
katvāna mettāṃ parittāṃ bhāpi Jīno;
katvāna dīpaṃ tividhaṃ padakkhiṇaṃ
saddārakkhaṃ yakkhaganavinodanaṃ.
31. Santappayitvā piṣāce amānuse
rakkhaṇaṃ katvā daḷhaṃ mettābhāvanam
upaddavaṃ dīpe vinodetvā gato
Uruvelaṃ puna Tathāgato ti.
- Bhāṇāvāraṃ paṭṭhamaṃ yakkhadamaṇaṃ nīṭṭhitam

CHAPTER II

Bhāṇavāram dutiyam

- 82 Araham pana Sambuddho
Kosalānam puruttamam
upanissāya vibaso
Sudattārāme sirighano
- 83 Tasmiṇ Jetavane Buddho
Dhammarāja pabhaṅkaro
sabbalokam avekkhanto
Tambapannivaraddasa.
- 84 Atikkante pañcavassamhi
Tabapannitalam agā,
avaruddake vinodetvā
suññaṃ dipam akā sayam
- 85 Uragā aṇṇa dipamhi
pabbateyyā samutthitā,
ubho viyūlhasangāmam
yuddham karimsu dārunam
- 86 Sabbe mahiddhikā nāgā
sabbe ghoraṇṇā ahū
sābheva kibbisā candā
madamānā avassutā
- 87 Khippakāpi mahāteja
paduṭṭhā kakkhalā kharā
ujjhānasaññi sulopā
uragā vilaratthikā

88. Mahodaro mahātejo
Cūḍodaro ca tejaso
ubho pi bahasampannā
ubho pi vappātisayā.
89. Na paesati koci samam samuttari,
Mahodaro mānamattena tejasā
dīpaṃ vināscsi sasalakānaṃ :
ghātemi sabbe paṭipakkhapaṇṇage.
90. Cūḍodaro gajjati mānaniesito :
āgacchantu nāgasahassakoṭṭiyo,
hanāmi sabbe raṇaṃojjhamāgate,
thalam karomi satayojanaṃ dīpaṃ.
91. Padūsayanti visavegadussahā
sampajjalanti vragā mahiddhikā
rosadhammā bhujagindamoecchitā
ussahanti raṇasattu iradditum.
92. Disvāna Buddho vragindakuppanaṃ
dīpaṃ vinasanti nivattaṇṇetukā
lokassa cārī sngato bahum hitaṃ
vicintayi aggasukhaṃ sadevake.
93. Sace na gaccheyyaṃ na paṇṇagā sukhi,
dīpaṃ vināsaṃ na ca sādhuṇāgate ;
Nāge anukampamāno sukhatthiko
gacchāmahaṃ dīpasukhaṃ samicchitum
94. Laṅkādiṇe guṇaṃ disvā
pubbe yakkhavinoditaṃ
mama sādhuḥkataṃ dīpaṃ
mā vināsentu paṇṇagā.

- 95 Idam vatvāna Sambuddho
utthahitvāna āsanā
gandhakuṭṭito nikkhamma
dvāre atthāsi cakkhumā.
- 96 Yavata Jetavane ca
ārāme vanadevatā
sabbeva upatthahimāsu
“mayam gacchāma cakkhuma.”
- 97 “Alam sabbe pi tittthantu
Samiddhi-y-ekovagacchatu”,
“avagaccha sabarukkho
dhārayitvāna pitthito”
- 98 Buddhassa vacanam sutvā
Samiddhi sumano ahū,
samūlam rukkhamaḍḍaya
saha gacchi Tathāgatam.
99. Naruttamantaṃ Sambuddham
devarājā mahiddhiko
chāyam katvāna dhāresi
Buddhasetthassa pitthito.
- 100 Yattha nāgānam sangāman
tattha gantvā naruttamo
ubhonāgavaramajjhe
ṭṭhito Satthānukampako
101. Nabhe gantvāna Sambuddho
ubhonāgānamupari
tibbandhakārataman ghoram
akāsi lokanāyako.

102. Andhaṃ tamaṃ tadā hoti,
kesari mahā-iddhiyā,
aṇḍhakārena onaddho
pihito sarukkho ahū.
103. Aññaṃaṇñaṃ na passanti
tasitā nāgā bhayaṭṭitā,
jīvitampi na passanti
kuto saṅgāma kārītum.
104. Sabbe saṅgāmaṃ bhinditvā
pamuñcitvāna āvudhaṃ
namassamānā Sambuddhaṃ
sabbe tñhā katañjali.
105. Salomaṭṭhe natvāna
disvā nāge bhayaṭṭite
mettacittena pharitvāna
upharāmsiṃ pamuñcayi.
106. Alokova mahā ñsi
abbhuto lomahaṃsano,
sabbe passanti Sambuddhaṃ
nabhe candanā va nimmalaṃ.
107. Chahi vaṇṇehi upeto
jalanto nabhakantaro
dasa disā virocento
tñhito nāge abhāsatha :
108. "Kīmatthiyam mahārāja,
nāgānaṃ vivādo ahū?
Tumheva anukampāya
jāvāgacchiṃ tato aham."

- 109 "Ayañ Cūḷodaro nāgo,
ayannāgo Mahodaro
mātulo bhāgineyyo ca
vivadanto dhanatthiko "
- 110 Anudayam candanāgānam
Sambuddho ajjhabhāsatha
'appo hutvā mabā hoti
kodho bālassa āgamo '
- 111 "Kim uddissa babū nāgā
mahādulkkham nigacchattha ?
imam parittam pallaṅkam,
mā tumhe nāsayissatha ,
aññamaññam vināsetha
akataṃ jīvitaṃ kkhayam "
- 112 Samvejesi tadā nāge
nirayaḍukkhena cakkhumā,
manussayonim dibbañca
nibbānañ ca pakittaya
113. Pakāsayantam saddhammam
Sambuddham dipaduttamam
sabbe nāgā nipatitvā
khamāpesum Tathāgātam.
- 114 Sabbe nāgā samāgantvā
samaggā hutvāna pannagā
upesum saranam sabbe
asitā pānakoṭṭiyo
Sabbe nāgā vinassāma
imam pallaṅkabhetyakam

115. Adāya pallaṅkavaram
 ubho nāgā samatthikā :
 paṭigaṇḍhaṭṭha pallaṅkam
 anukampāya cakkhumā.
116. Adhivāsesi Sambuddho
 tuṇhibhāvena cakkhumā ;
 adhivāsanam viditvāna
 tuṭṭhā mahoragā ubho :
117. Nisīdatumam Sugato
 pallaṅkam veḷuriyamayam
 pabhassaram jātivantam
 nāgānam abhipatthitam.
118. Paṭiṭṭhapimāsu pallaṅkam
 nāgā dipānomentare,
 nisīdi tattha pallaṅke
 dhammarāja pabbhākarō.
119. Pasādetvāna Sambuddham
 asīti nāgakoṭṭiyo
 tattha nāgā parivisuṃ
 annapānaṃ ca bhojanam.
120. Onītapattapāṇim tam
 asīti nāgakoṭṭiyo
 parivāretvā nisīdimāsu
 Buddhaseṭṭhassa santike.
121. Kalyāṇike gaṅgāmukhe
 nāgo ahū saputtako
 mahānāgaparivāro
 nāmenāpi Maṇi-akkhiko.

- 122 Saddho sarakasampanno
sammaditthi ca silavā
nagasamāgamaṁ gantvā
bhiyyo abhirrasidati
- 123 Disvā Buddhabalam nāgo
anukampam Manikkhiko
abbhivādetvā nisidi
āyāsesi Tathāgatam —
- 124 Imam dipānukampāya
pathamam yakkhavinoditam, ^d
idam nāgānamanoggahaṁ
dutiyaṁ dipānukampaṇam
- 125 Puna pi Bhagavā imam
anukampam Mahāmuni
abhañcupatthahissāmi
veyyāvaccam karomaham
- 126 Nāgassa bhāsitaṁ sutvā
Buddho sattānukampako
Lankādīpahitattbhāya
adhiyāsesi Sugato
- 127 Paribhuñjitvā pallankam
vutthahitvā pabhankaro
divāvihāraṁ akāsi ^{h t}
tattha dipantare Muni
- 128 Dipantare dipānaggo
divasam vitināmayi
samāpatti samāpajji
brahmayihārena Cakkhumā

129. Sāyaṇhakālasamaye
 nāge āmantayī Jino :
 "idheva hotu pallaṅko,
 khīrapālo idhāgacchatu,
 nāgā sabbe imaṃ rukkhāṃ
 pallaṅkaṃ ca namaṣsatha."
130. Idam vatvāna Sambuddho
 anusāsetvāna paṇṇage
 paribhogacetiyam datvā
 puna Jetavanam gato.
 Nāgadamanam niṭṭhitam.
131. Aparampi atṭhame vasse
 nāgarāja Maṇikkhiko
 nimantayī Mahāvīram
 pañcabbikkhusate saha.
132. Parivāretvāna Sambuddham
 vasibhūta mahiddhikā,
 uppatitvā Jetavane
 kammanāno nabbe muni
 Laṅkādīpaṃ anuppatto
 gaṅgaṃ Kalyāṇīsamukham.
133. Sabbe ratanamandapam
 uragā katvā mahātale
 nānāraṅgehi vatthehi
 dibbadassehi chādayam.
134. Nānāratanaḷaṅkāra
 nānāphulla vicittakā
 nānāraṅgadhaṇṇekā
 maṇḍapam nānāḷaṅkatam.

- 135 Sabbasanthatam santharitvā
paññāpetvāna asanam
Buddhapamukhasaṅghassa
pavesetvā nīśidimsu
- 136 Nīśiditvāna Sambuddho
pañcabhikkhusate saha
samāpatti samāpajji
mettam sabbadissam phari
- 137 Sattakkhattum samāpajji
Buddho jhānam sasāvako
tasmim thāne mahāthūpo
patitthāsi cetiyamuttamam
- 138 Mahādānam pavattesi
nāgarāja Mañikkhiko
patiggahetva Sambuddho
nāgadānam sasāvako
bhutvana anumoditvā
nabhuggacchi sasāvako
- 139 Orohitvā nahhe Buddho
• thāne Dīghavāpīcetiye
samāpajji samāpattim
jhānam lokānukampako
- 140 Vutthahitvā samāpatti
tamhi thāne pabbhaṅkaro
vehāyassam kamamāno
Dhammarājā sasāvako
Mahāmeghavane tattha
bodhitthānam upāgami

141. Pūrimā tīpi mahābodhi
 . patitṭhiṃsu mahītale
 tam thānaṃ upagantvāna
 tatthajhānaṃ samāpajji.
142. Tisso Bodhi imaṃ thāne
 tayo Buddhānasāsane,
 mamañ ca bodhi idheva
 patitṭhissat añāgate.
143. Sasāvako samāpatti
 vuṭṭhahitvā naruttamo
 yattha Meghavanarammaṃ
 agamāsi narāsabho.
144. Tatthāpi so samāpattiṃ
 samāpajji sasāvako ;
 vuṭṭhahitvā samāpatti
 byākurosi pabhaṅkaro :
145. Imaṃ padesaṃ paṭhamam
 Kakusandho lokanāyako
 imaṃ pallaṅkathānaṃhi
 nisīditvā paṭiggahi.
146. Imaṃ padesaṃ dutiyaṃ
 Kenāgamano narāsabho
 imaṃ pallaṅkathānaṃhi
 nisīditvā paṭiggahi.
147. Imaṃ padesaṃ tatiyaṃ
 Kaccapo lokanāyako
 imaṃ pallaṅkathānaṃhi
 nisīditvā paṭiggahi.

141. Ahaṃ Gotamasambuddho
 Sakyaputto narāsaḥ
 imaṃ pallaṅkathānamhi
 nisīdītvā samappito ti.

Bhāṣavāraṃ dutīyaṃ

CHAPTER III.

Bhāṇavāraṃ tatīyaṃ

149. Atitakappe rājāno
ṭhapetvāna bhavābhavā
imambhi kappe rājāno
pakāṣissāmi sabbaso.
150. Jātiṃ ca nāmagottaṃ ca
āyuṃ ca anupālanam
sabbam taṃ kittayissāmi,
taṃ supāṭha yathākatham.
151. Paṭhamābbhisitto rājā
bhūmipālo jutindharo
Mahāsammato nāma nāmena
rājasaṃ karesi khattiyo.
152. Tassa puttō Rojo hāma,
Vararojo nāma khattiyo,
Kalyāṇa-Varakalyāṇā
Upasatho mahissaro,
153. Mandhātā sattamo tesam
catudīpambhi issaro,
Caro, Upacaro rājā,
Cetiyo ca mahissaro,
154. Mucalo, Mahāmucalo,
Mucalinda, Sāgaro pi ca,
Sāgaradevo, Bharato ca,
Aṅgīso nāma khattiyo,

- 155 Ruci Mahārucci nāma,
 Patipo, Mahāpatāpo pi ca,
 Paṇādo, Mahāpaṇādo ca
 Sudassano nāma khattiyo,
- 156 Mahāsudassano nāma,
 duve Nerū ca Accimā,
 aṭṭhaviṭṭa rājāno
 āyu tesam asakkheyyā
- 157 Kusavati Rājagaha
 Mithilāyam puruttame
 rājjam karāṃsu rājāno,
 tesam āyu asakkheyyā.
- 158 Dasa dasa sataññeva,
 sataṃ dasa sāhasaṃ
 bhassam dasa dasasahasāñña,
 dasa dasasahasam atasahasāṃsiyo
- 159 Dasa sataśahasāñña koṭi,
 dasikoṭi koṭippakoṭiyo
 nahutañña ninnahutañña,
 abbudo ca, nirabbudo
- 160 Abhiham, ataññeva
 ahaham, kumudāni ca,
 sogandhikam, uppalalo
 puṇḍarikāpudumako,
- 161 Ettakā ganitā sakkhepā
 gāṇitigāṇikā tahiṃ,
 ito uparimabbhūmi
 asakkheyyāti vuccati

162. Ekasatañca rājāno
 Accimassāpi atarajā
 mahārājjaṃ akāresuṃ
 nagare Pakulasavhaye.
163. Tesāṃ pacchimako rājā
 Arindamo nāma khattiyo
 puttā paputtakā tassa
 chapaññāsāñca khattiya
 mahārājjaṃ akāresuṃ
 Ayujjhanagare pure.
164. Tesāṃ pacchimako rājā
 Dupposabo mahiesaro,
 puttā paputtakā tassa
 saṅghī te bhūmipālakā
 mahārājjaṃ akāresuṃ
 Bārāṇasipuruttame.
165. Tesāṃ pacchimako rājā
 Abhītatto nāma khattiyo,
 caturāsīti sahasāni
 tassa puttāpaputtakā
 mahārājjaṃ akāresuṃ
 Kāpilānagare pure.
166. Tesāṃ pacchimako rājā
 Brahmadatto mahiesaro,
 puttā paputtakā tassa
 chattiṃsāpi ca khattiya
 mahārājjaṃ akāresuṃ
 Hatthipuraṇavuttame.

- 167 Tesam pacchimako rājā
Kambalavasabho ahū,
puttā paputtakā tassa
battimsāpi ca khattiya
nagare Ekacakkhumhi
rajjam kāresum te idha
- 168 Tesam pacchimako rājā
Purindado Devapūjito
puttā paputtakā tassa
atthavisati khattiya
mahārajjam akāresum
Vajirāyam puruttame
- 169 Tesam pacchimako rājā
Sādhino nāma khattiyo,
puttā paputtakā tassa
dvāvīsa rājakhattiya
mahārajjam akāresum
Madhurāyam puruttame.
- 170 Tesam pacchimako rājā
Dhammagutto mahabbalo,
puttā paputtakā tassa
atthārasa ca khattiya
nagare Ariṭṭhapure
rajjam kāresum te idha.
- 171 Tesam pacchimako rājā
narindo Sīttināmako,
puttā paputtakā tassa
sattarasa ca khattiya
nagare Indapatthamhi
rajjam kāresum te idha

172. Tesāṃ pacchimako rājā
 Brahmadevo mahīpati,
 puttā paputtakā tassa
 pannarasa ca khattiyā
 nagare Ekacakkhumbhī
 rajjāṃ kāresuṃ te idha.
173. Tesāṃ pacchimako rājā
 Baladatto mahīpati,
 puttā paputtakā tassa
 coddasa rājakhattiyā
 mahārajjāṃ akāresuṃ
 Kosambimhī nagare pure.
174. Tesāṃ pacchimako rājā
 Bhaddadevo ti vissuto,
 puttā paputtakā tassa
 nava rājā ca khattiyā
 nagare Kappagocchambhī
 rajjāṃ kāresuṃ te idha.
175. Tesāṃ pacchimako rājā
 Naradevo ti vissuto,
 puttā paputtakā tassa
 satta ca rājakhattiyā
 mahārajjāṃ akāresuṃ
 Rojānanagare pure.
176. Tesāṃ pacchimako rājā
 Mahindo nāma khattiyo
 puttā paputtakā tassa
 dvādasa rājakhattiyā
 mahārajjāṃ akāresuṃ
 Campakanagare pure.

- 177 Tesam pacchimako rājā
Nāgadevo mahipatī
puttā paputtakā tassa
pañcavisa ca khattiyā
mahārājam kārayimsu
Mithilānagare pure
- 178 Tesam pacchimako rājā
Buddhadatto mahābbalo
puttā paputtakā tassa
pañcavisa ca khattiyā
mahārājam kārayimsu
Rājagahapuruttame
- 179 Tesam pacchimako rājā
Dīpaṅkaro nāma khattiyo
puttā paputtakā tassa
dvādaso rājakhattiyā
mahārājam kārayimsu
Takkaṣilāpuruttame
- 180 Tesam pacchimako rājā
Tālissaro nāma khattiyo
puttā paputtakā tassa
dvādaso rājakhattiyā
mahārājam kārayimsu
Kusinārāpuruttame
- 181 Tesam pacchimako rājā
Purindo nāma khattiyo
puttā paputtakā tassa
nava rājā ca khattiyā
mahārājam kārayimsu
nagare Mahitthiyake

Dīpavaṃsa.

182. Tesāṃ pacchimako rāja
Sāgaradevo mahissaro,
tassa putto Makhādevo
mahādānapati ahū.
183. Caturāsīti sahaṣṣāni
tassa puttapaṇṇakā
mahārājāṃ kārayimṣu
Mithilānagare pure.
184. Tesāṃ pacchimako rāja
Nemiyo Devapūjito
balacakkavatti rāja
sāgarantamahipati.
Nemiyaputto Kālārajanako,
putto Samāṅkaro,
ko rājā
vattiyo.

- 177 Tesam pacchimako rājā
Nāgadevo mahīpati
puttā paputtakā tassa
pañcavisa ca khattiyā
mahārājam kārayimsu
Mithilānagare pure
- 178 Tesam pacchimako rājā
Buddhadatto mahabbalo
puttā paputtakā tassa
pañcavisa ca khattiyā
mahārājam kārayimsu
Rājagabapuruttame
- 179 Tesam pacchimako rājā
Dipaṅkaro nāma khattiyo
puttā paputtakā tassa
dvādaso rājakhattiyā
mahārājam kārayimsu
Takkaśilāpuruttame
- 180 Tesam pacchimako rājā
Tālissaro nāma khattiyo
puttā paputtakā tassa
dvādaso rājakhattiyā
mahārājam kārayimsu
Kusinārāpuruttame
- 181 Tesam pacchimako rājā
Porindo nāma khattiyo
puttā paputtakā tassa
nava rājā ca khattiyā
mahārājam kārayimsu
nagare Māṭṭhīyake

182. Tesam pacchimako rājā
Sāgaradevo mahissaro,
tassa putto Makhādevo
mahādānapati ahū.
183. Caturāsīti sahasāni
tassa puttapaputtakā
mahārajjam kārayimsu
Mithilānagare pure.
184. Tesam pacchimako rājā
Nemiyo Devapājito
balacakkavatti rājā
sāgarantamahipati.
185. Nemiyaputto Kalārajanako,
tassa putto Samaṅkaro,
Asoko nāma so rājā
muddhābhīsittakbattiyo.
186. Caturāsīti sahasāni
tassa puttapaputtakā
mahārajjam kārayimsu
Bārāṇasipuruttame.
187. Tesam pacchimako rājā
Vijayo nāma mahissaro,
tassa putto Vijitaseno
abbhijātajutindharo,
188. Dhammaseno, Nāgaseno,
Samatho nāma, Disampati,
Reṇu, Kuso, Mahākuso,
Navaratho, Dasaratho pi ca,

- 189 Rāmo, Bījāratho nāma,
Cittadasā, Atthadassī,
Sujāto, Okkālo ceva,
Okkāṃukho ca Nipuro,
- 190 Candimā Candamukho ca
Sivī rājā ca Sañjavo,
Vessantaro janapati,
Jālī ca Sihavābano,
Sihassaro ca yo dhiro
pavenipālo ca khattiyo,
- 191 Dre asitī sahasāni
tassa puttapaṇṇakā
rajjam kāsresum rājāno
nagare Kāpilasābhaye
- 192 Tesam pacchimako rājā
Jayaseno mahipati,
tassa putto Sihahanu
abbhijātajutindharo
- 193 Sihahanussa ye puttā
yassa te pañca bhātaro
Suddhodano ca Dhoto ca
Sakkodano ca khattiyo
- 194 Sakkodano ca so rājā
rājā ca Amitodano,
ete pañca pi rājāno
sabbe Odānānamakā,

195. Suddhodanassāyaṃ putto
Siddhattho lokanāyako
janetvā Rāhulabhaddaṃ
bodhāya abhinikkhami.
196. Sabbe te satasahassāni
cattārī nahtāni ca
apare tūpi satarājāno
mahesakkaḥ siyāya ca
Ettakā paṭhavipālā
bodhisattakule vuttā.
197. Aniccā vata saṅkhārā
uppādavasyadhammino,
upparijjtvā nirujjhanti,
tesaṃ vūpasamo sukho ti.
Mahārājavaṃso niṭṭhito.
198. Suddhodano nāma rājā
nagare Kapilasavhaye
Sihahanussāyaṃ putto
rajjam kāresi khattiyo.
199. Pañcannaṃ pabbatamajjhe
Rajagahe puruttame
Bodhiso nāma so rājā
rajjam kāresi khattiyo.
200. Sahāyā aññamaññaṃ te
Suddhodano ca Bhātiyo
(imamhi paṭhame kappe
paveṇipā janādhipā.)
jātiyā aṭṭhavaasamhi
uppannā pañca āsaya.

- 201 "Pitā mama anusāseyya
attho rajjena khattiyo,
yo mayham vijite Buddho
uppaḷeyya narāsabho
- 202 "Dassanam pathamam mayham
upasaṅkame Tathāgato,
deseyya amatam dhammam,
pativijheyyamuttamam"
- 203 Uppannā Bimbisārassa
pañca āsayakā ime
jātiyā paṇṇarase vasse
'bhisitto pitu accaye
- 204 So tassa vijite ramme
uppanno lokanāyako,
dassanam pathamam tassa
upasaṅkame Tathāgato,
desitam amatam dhammam,
abbhaññāsi mahipati
- 205 Jātivassam mahāvīram
paṇḍitaṃsa anūnakam,
Bimbisāro samā timsā
jātavasso mahipati
viseṣo paṇḍitaḥ vassehi
Bimbisārassa Gotamo
- 206 Paññasaṇi ca dve vassāni
rajjam kareṣi khattiyo,
sattatimsampi vassāni
saha Buddhehi kārāyī

207. Ajātasattu battiṃsa
 rajjam kāresi khattiyo,
 aṭṭhavassābhisittassa
 Sambuddho parinibbuto.
208. Parinibbute ca Sambuddhe
 lokajetṭhe narāsabhe
 catuvisativassāni
 rajjam kāresi khattiyo
 Bbāpavāram tatiyaṃ

CHAPTER IV.

Bhānavāram Catuttham

- 209 Satteva satasāhassāni
bhikkusaṅgbā samāgatā
arahā khināsavā suddhā
sabbe gunaggatam gatā
- 210 Te sabbe vicinitvāna
uccinitvā varam varam
pañcasatānam therānam
akamsu saṅghasammataṃ
- 211 Dhutavādānam aggo so
Kassapo jinasāsane,
bahussutānam Ānando,
Vinayo Upālipandito,
- 212 Dibbacakkhumhi Anuruddho,
Vaṅgiso paṭibhānavā,
Puppho ca dhammakathikānam,
vicitrakathī Kumārakassapo,
- 213 Vibhajjanamhi Kaccāno
Kotṭhito paṭisambhida
āññe patthi mahātherā
agganikkhittakā bahū
- 214 Tehi caññehi therei
katakiccehi siddhuhi
pañcasatehi therehi
dhammavinayaasāṅgaho
therehi katasāṅgaho
Theravīdoti vuccati

215. Upāliṃ Vinayaṃ pucchitvā
Dhammaṃ Anandasavhayaṃ
akaṃsu Dhammasaṅgahaṃ
Vinayañcāpi bhikkhavo.
216. Mahākaseapathero ca
Anuruddho mahāgaṇī
Upālithero satimā
Ānando ca bahussuto
217. Aññe bahu-abhiññātā
sāvaka Satt huvannpiā
pattapaṭisaṃbhida dhīrā
cchaḥabhiññā mabiddhikā
samādhijhānam avucimā
saddhamme pāramigatā,
218. Sabbe pañcasatā ttherā
navagaṃ jivasāsanaṃ
uggabevāna dhāreṣuṃ
Buddhasettṭhassa santike.
219. Bhagavato sammukhā sūtā
paṭiggahitā ca sammukhā
Dhammañca Vinayañcāpi
kevalaṃ Buddhadesitaṃ,
220. Dhammadharā, vinayadharā
sabbe pi āgatāgamā
asaṃhārā asaṅkuppā
Sattukappa sadā garū,

- 221 Aggasantike gahetvā
aggadhammā Tathāgatā
agganikkhittakā therā
aggam akamsu saṅgaham,
sabbo pi so Theravādo
Aggavādoti vuccati
- 222 Sattapannagube ramme
thera pañcasatā gaṇi
nisinnā pavibhajjimsu
navaṅgam Sattbusāsanam
- 223 Suttam geyyam veyyākaranam
guthudānitivuttakam
jātakabbhutavedallam
navaṅgam Sattbusāsanam
- 224 Pavibhattā imam therā
saddhammamavināsanam
vaggapaññāsakannāma
samvuttañca nipītakam
āgamapīṭakam nāma
akamsu suttasammataṃ
- 225 Yāva tiṭṭhanti saddhammā
saṅgaham na vinassati
tīvatā sāsanaaddhānam
ciraṃ tiṭṭhati Sāttuno
- 226 Katadhammañca Vinayaṃ
saṅgaham sāsanaīrahaṃ
asāhampī asalam bhūmi
dāḍhamappaṭṭhānaṃ

227. Yo keci samano vāpi
brāhmaṇo ca bahussuto
parappavādakusalo
vālavedhī samāgato
na sakka paṭivattetuṃ,
Siueru va suppatiṭṭhito.
228. Devo Māro vā Brahmā 'ca
ye keci paṭhavīṭṭhita
na passanti anumattaṃ
kiñci dḁbbhāsitaṃ padaṃ.
229. Evaṃ sabbaṅgasampannaṃ
dhammaṇiṇaṃ saṅghaṃ
suṇibhattaṃ supāṭicchannaṃ
Satthu sabbaññutāya ca
230. Mahākassapaṃ mokkha
therā pañcasatā ca te
kataṃ Dhammañca Vinayaṃ
saṅgahaṃ avināsaṇaṃ
231. Sammāsambuddhasadisaṃ
dhammakāyasabhāvanaṃ
ñatvā janassa sandehaṃ
akāraṇaṃ Dhammasaṅgahaṃ
232. Anasīnavādo sāratto
saddhammamānuraṅkhaṇo
ṭṭhiti sāsanaṃ addhānaṃ
theravādo sahetuko.

- 233 Yāvata ariyā atthi
 sāsane Buddhasāvaka
 sabbe pi sīmanuññanti
 paṭhamam Dhammasaṅgaham
- 234 Mūlanidānam paṭhamam
 adīpubbhāgamam dhuram
 ttherā pañcasvā kata
 aggā ajāniyā kulāni tī
 Mahākassapaśaṅgaham nīṭṭhitam
- 235 Nibbute lokanāthasmim
 vassāni soḷḷasam tadā,
 Ajātasattu catuvissam
 Vijayassa soḷḷasam ahū ,
- 236 Sāmasatṭhi tadā hoti
 vassam Upālipapditam,
 Disako upasampanno
 Upāliṭṭherasāntike
- 237 Yāvata Buddhasatṭhassa
 dhammapatti pakāṣitā
 sabbam Upāli vāceyī
 navasāgam jinaḥbhāṣitam
238. Paṇḍupputtam Kevalam sabbam
 navasāgam suttamīgatam
 uggahetvāna vāceyī
 Upāli Buddhasāntike

239. Saṅghamaññhe viyākāsi
Buddho Upalipaṇḍitaṃ :
aggo vinayapāṃokkho
Upāli mayhaṃ sāsane.
240. Evaṃ opanīto santo
saṅghamaññhe mahāgaṇī
sahasraṃ Dāsakapāṃokkhaṃ
vācesī piṭake tayo.
241. Kkhipāsavānaṃ vimalānaṃ
saṅghaṇaṃ atthavādiṇaṃ
therānaṃ pañcasatānaṃ
Upāli vācesī Dāsakaṃ.
242. Parinibbutambī Sambuddhe
Upālithero mahāgaṇī
Vinayaṃ tāva vācesī
tiṃsa vassaṃ anūnakaṃ.
243. Caturāsīti sahasāni
navāṅgaṃ Satthusāsaṇaṃ
vācesī Upāli sabbaṃ
Dāsakaṃ nāma paṇḍitaṃ.
244. Dāsako piṭakaṃ sabbaṃ
Upālitherasaṇṭike
uggahetvāna vācesī
upajjhāyo va sāsane.
245. Saddbivhārikaṃ therānaṃ
Dāsakaṃ nāma paṇḍitaṃ
Vinayaṃ sabbaṃ thapetvāna
nibbuto so mahāgaṇī.

- 246 Udayo soḷasa vassāni
rajjam kāresi khattiyo
chabbasse Udayabhaddambī
Upālithero sa nibbuto
- 247 Sonako mānasampanno
vāṇijo Kāsimāgato
Giribbaje Veluvane
pabbajī Satthusaṇṇe
- 248 Disako gīṇapāṃmokkha
Māgadhānam Giribbaje
vihāsi sattatimsambī
pabbajesi ca Sonakam
- 249 Pañcatalīsavasso so
Disako nāma pindito,
Nāgadāsandasavassam
Paṇḍurājaṇṇa viṣaṇṇi
upāsampanno Sonako
thero Disakasiṇṭhike
- 250 Vācasi Disako therō
navahgam Sonakaṇṇa pi,
uggahetvāna vācasi
upajjhāyassa siṇṭhike
- 251 Disako Sonakam theram,
saddhivihāri anupubbikam,
katvā vinayapāṃmokkham
catuṣṣiṅgimhi nibbuto

252. Cattārīseva vasso
thero Sonakasavhayo,
Kālāsakassa dasavasse
aḍḍhamāsafica sesake,
253. Sattarasannam vassānam
thero āsi paṇṇako,
atikkantekādasavassam
chamāsafi cāvasesake,
254. Tasmiṃ ca samaye thero
Sonako gaṇapuggavo
Siggavam Candavajjīṇ ca
akāsi upasampadam.

Tena kho paṇa samayena vassasutamhi nibbute Bhagavati Vesālīkā Vajjiputtakā Vesāliyam dasa vatthūni dīpenti: kappati sīṅgilonakappo, kappati dvaṅgulakappo, kappati gāmantarakappo, kappati āvāsakappo, kappati anumatikappo, kappati āciṇṇakappo, kappati amatthita-kappo, kappati jalaginā pātum, kappati adasakam nisīdanam, kappati jātarūparajatanti.

255. Dasadasakavassamhi
Sambuddhe parinibbute
Vesāliyam Vajjiputtā
dīpenti dasa vatthuke.
256. Tathāgatena paṭikkhittam
sabbam dīpenti akappiyam.
Sabbakāmi ca Sāho ca
Revato Khujjasobhito

- 257 Yaso ca Sāṇasambhuto
ete saddhivihārikā
therā¹ Ānandatherassa
ditthapubba² Tathāgatam
- 258 Sumano Vāsabhaḡāmi ca
seyya³ saddhivihārikā
dve ime Anurudhassa⁴
ditthapubba⁵ Tathāgatam
- 259 Ete cattasatā bhikkhū
Vesāliyam samāgatā
Vinayam patigāhanti
thapitam Buddhasāsane
- 260 Sabbe pi visuddhacakkhū
samāpattimbī kovidā
pannabhāra visamyuttā
sannipāte samāgatā
Dutiyasāṅgaham nitthitam
Bhānavaram catuttham

CHAPTER V.

Bhāpavāraṃ Pañcamam.

261. Parinibbāna-samaye
Kusinārāyaṃ paruttame
satte satasahasāni.
jinaputta samāgata.
262. Etasmiṃ sannipātāhi
thero Kassapaśabhya
Sattukappo mahānāga,
paṭhavyā natthi idiso.
263. Arāhantānaṃ pañcasataṃ
uccinitvāna Kassapo
varaṃ varaṃ gahetvāna
akāsi dhammasaṅgahaṃ.
264. Pañīnaṃ anukampāya
sāsanaṃ dīghakūlikaṃ
akāsi dhammasaṅgahaṃ
tiṇṇaṃ māśānamaccaye
samppatte catutthe māse
dutiye vassupanāyike.
265. Sattapanṇaguhadvāre
Māgadhānaṃ Giribbaje
sattamāsehi niṭṭhāsi
paṭhamo saṅgaho ayaṃ.

- 266 Etasmim sangahe bhikkhū
 agganikkhittakā bahū
 sabbe pi pāramippattā
 lokanāthassa sasane
- 267 Dhutavādānam aggo so
 Kassapo jinaśāsane,
 bahussutanam Ānando,
 Vinaye Upālisavhayo
- 268 Dibbacakkhumbi Anuruddho,
 Vangīso patibhānavā,
 Punno ca dhammakathikānam,
 vicitrakathī Kumāralassapo
269. Vibhajjanambī Kaccāno,
 Kotthiko patisambhidā,
 aññe patthi mahātherā
 agganikkhittakā bahū
- 270 Tehi caññehi therehi
 . katasīcehi sādhuhi
 pañicasatehi therehi
 dhammavinayo ca sangho,
 therehi katasāṅgaho
 'Theravādo'ti vuccati.
- 271 Upālim Vinayam pucchitvā
 Dhammam Ānandapandītaṃ
 akamsu dhammasāṅgaham
 Vinayaṃ cāpi kevalam.

272. Jinassa santike gahitā
 dhammavinayā ca te ubho
 Upālithero ca Ānando
 saddhamme pāramigato.
273. Pariyāyadesitañcāpi
 atho nippariyāyadesitaṃ
 nitatthañi ceva neyyatthaṃ
 dīpiṃsu suttakovidā.
274. Aggassa santike aggaṃ
 gahetvā vākyaṃ Tathāgataṃ
 aggañikkhiṭṭakā tberā
 aggaṃ akaṃsu saṅghaṃ,
 tasmā hi so theravādo
 'Aggavādo' ti vuccati.
275. Visuddho apagatadoso
 theravādānam uttamo
 pavattittha cirakālaṃ
 vassānaṃ dasadhā dasāti.
276. Nikkhanto paṭhame vassasate
 sampatte dātiye sate
 mahābhedo ajāyittha
 theravādānamūttamo.
277. Vesālivajjiputtakā
 dvādasa saḥassā samāgatā
 dasa vatthūni dīpesuṃ
 Vesāliyaṃ puruttame.
278. Sīgiloṇadvāṅgulakappaṃ gāmantarārāmaśāsanam
 anumatiāciṇṇamathītajalogiñcāpi rūpiyaṃ
 nisīdanamadasaṅgaṃ dīpiṃsu Buddhasāsane.

- 279 Uddhammam ubbinayaṇi ca
 appagatam Satthusāseane
 attham dhammaṇi ca bhinditvā
 vilomaṇi dīpayimsu te
- 280 Tesam niggahanatthaya
 bahū Buddhassa sāvaka
 dvādasasatasahassāni
 jinaputta samāgatā
- 281 Etasmim sannipātasim
 pāmokkha attha bhikkhavo
 Satthukappā mahānagā
 durāsada mahāgani
- 282 Sabbakāmi ca Sālho ca
 Revato Khujjasobhito
 Vāsabhagāmi Sumano ca
 Sānavāsi ca Sambhuto
- 283 Yaso Kāṇḍakaputto
 Jinena thomito isi
 pāpānam niggahattāya
 Vesālīyam samāgatā
- 284 Vāsabhagāmi ca Sumano
 Anurudhasānuvattakā,
 avasesā therā Anandissa
 diṭṭhapubbā Tathāgatam
- 285 Susunāgassa putto Asoko
 tadā isi mahāpati,
 Pāṭaliputte nagaramhi
 rajyam kāreni khattiyo

286. Tañca paḍḍham labhitvāna
 aṭṭha therā mahiddhikā
 dasa vatthum bhinditvā
 pāpe niddhamayimsu te.
287. Niddhametvā pāpabhikkhū
 madditvā vādapāpakam
 sakavādasodhanatthāya
 aṭṭha therā mahiddhikā
288. Arabantānam sattasatam
 uccinivāna bhikkhavo
 varam varam gahetvāna
 akaṃsu dhammasaṅgaham.
289. Kūṭṭhagāmasālāyeva
 Vesālīyam purattamo
 aṭṭhamāsehi niṭṭhāsi
 dutiyo saṅgaho ayanti.
290. Nikkaḍḍhitā pāpabhikkhū
 therehi Vajjiputtakā
 aññam paḍḍham labhitvāna
 adhammavādi bahū janā,
291. Dasa saḥassi samāgantvā
 akaṃsu dhammasaṅgaham,
 tasmāyam dhammasaṅgīti
 Mahāsaṅgīti vuccati.
292. Mahāsaṅgītikā bhikkhū
 vilomam akaṃsu sāsanaṃ,
 bhinditvā mūlasaṅgaham
 aññam akaṃsu saṅgaham.

- 293 Aññattha saṅgahitam suttam
aññattha akarimsu te,
attham dhammañ ca bhindimsu
ye nikayesu pañcasu
- 294 Pariyāyadesitañcāpi
atho nīppariyāyadesitam
nitatthañceva neyyattham
ajānitvāna bhikkhavo
- 295 Aññam sandhāya bhanitam
aññattham tthapayimsu te,
byañjanacchāyāya te bhikkhū
bahu attham vināsayum
- 296 Chaddetvā el adesañca
Suttam Vinayañ ca gambhīram
paṭirūpam Suttavinayam
tañ ca aññam karimsu te
- 297 Parivāram atthabuddhāram
Abhidhammappakaranaṃ
Paṭisambhidañ ca Niddesaṃ
ekadesaṃca Jātakam,
ettakam viśaṃsetvāna
aññāni akarimsu te
- 298 Nāmañ līḅgaṃ parikkhīram
āḷappakaraṇāni ca
paḷatibhāvaṃ vijahetvā
tañca aññam akamsu te

299. Pabbāṅgamā bhinnavādā
 Mahāsaṅgītikārakā,
 tesaṃ ca anukāreṇa
 bhinnavādā babū ahū.
300. Tato aparakālamhi
 tasmim bhedo ajāyatha :
 Gokulikā Ekabyohārā
 duvidhā bhijjittha bhikkhavo.
301. Gokulikānaṃ dve bbedā
 aparakālamhi jāyatha :
 Bahussutakā ca Paññattā
 duvidhā bhijjittha bhikkhavo.
302. Cetiya ca punavādi
 Mahāsaṅgītibhedakā,
 pañca vādā ime sabbe
 Mahāsaṅgītimūlakā
303. Attamaṃ dhammaṃ ca bhindimsu
 ekadesaṃ ca saṅgamaṃ
 gaṇṭhiṃ ca ekadesamhi
 chaḍḍetvā aññaṃ akāmsu te.
304. Nāmaṃ lidḍhaṃ parikkhāraṃ
 ākappakaraṇāni ca
 pakatibhāvaṃ vijahetvā
 tañca aññaṃ akāmsu te.
305. Visuddhatheravādamhi
 puna bhedo ajāyatha :
 Mahimsāsakā Vajjiputtkā
 duvidhā bhijjittha bhikkhavo.

- 306 Vajjiputtakavādambī
catudhā bhedo ajāya^{ya}ha
Dhammuttarikā Bhaddayanika \
Chandagārikā ca Sammiti
- 307 Mahimsasakāṇṇam dve bhedi
aparakalamhī jayatha
Sabbatthavāda Dhammaguṭṭi
duvidhā bhijjittha bhikkhavo
- 308 Sabbatthavāda Kassapikā
Kassapikā Sanlantikā,
Suttavāda tato aññā
anupubbena bhijjittha
- 309 Ime ekadesa vādā
pabhinnā theravādato,
attham dhammañca bhindimsu
ekadesañca saṅgaham
ganthiñca ekadesambī
chaddetvāna akamsu te
- 310 Nāman kīṅgam parikkhāram
ikappakarapāmi ca
pakatibhīvam vijahetvā
tañca aññam akamsu te
- 311 Sattarasa bhinnavādā
eko vādo abhinna^{ko} ,
sabbevastthārasa honti
'bhinnavādena te saha.

312. Nigrodho va mahārukkho
 theravādānaṃ uttamo
 anūnaṃ anadhikañceva
 kevalaṃ jīnaśāsanaṃ,
 kaṇṭakā viya rukkhamaṃhi
 nibbatā vādasessaṃ.
313. Paṭhame¹ vassasate natthi,
 dutiye vassasatantare
 bhinnā sattarasa vādā
 uppannā jīnaśāsane.
314. Hemavatika Rājagirikā
 Siddhattha Pūbbāparaselikā
 aparo Rājagiriko
 chaṭṭhā uppannā uparāparā.

Ācariyavādaṃ niṭṭhitam.

315. Anāgate vassasate
 vassānatṭhārasāni ca
 uppajjissati so bhikkhu
 samaṇo paṭirūpakot;
316. Brahmāloka caviṭvāna
 uppajjissati mānuse,
 jacco brāhmaṇagottena
 sabhamantānapārāgā.
317. Tissotī nāma nāmena
 Putto Moggallisavhaya;
 Siggavo Candavajjo ca
 pabbajessanti dārakam.

318. Pabbajito tadā Tisso
pariyattāñca pāpuni
bhinditvā tittihyavadam
patitṭhapessatī sāsanaṃ
219. Pāṭaliputte tadā rājā
Asoko nāma nāyako
anusāsati so rajjam
dhammiko ratthavaḍḍhano
320. Sabbe sattasatā bhikkhū
anusāsetvāna sāsanaṃ
dasa vatthūni bhinditvā
therā te parinibbutā
321. Brahmaloḷā cavivāna
uppanno mānuso bhava
jātiyā soḷasa vasso
sabbamantānapāragū
322. Pucchāmi samanāṃ pañhaṃ
ime pañhe viyākara,
Iruvedam Yajurvedaṃ Śāma vedampī
mighandurā itihāñca pañcamāṃ.
323. Therena ca katokāso
pañhaṃ pucchi anantaro,
paripakkāññāpam māpavaṃ
Siggavo etadabrayi
324. Ahampi māpava pañhaṃ
pucchāmi Buddhadevitaṃ,
yadi pi kusalo pañhaṃ
byākaroḥi yathātathasā.

325. Bhāsītena sāha pañhe
na me dīṭṭhaṃ na me sutāṃ,
pariyāpuṇāmi taṃ mantāṃ,
pabbajjā mama ruccati
326. Sambādhāya gharāvāsā
nikkhamitvāna māpavo
anagāriyaṃ santibhāvaṃ
pabbaji jīnaśāsane.
327. Sikkhakāmaṃ garucittaṃ
Candavajjo bahussuto
anusāsīttha sāmaṇeraṃ
navaṅgaṃ satthusaṃsavaṃ.
328. Siggavo niharitvāna
pabbajjāpesi dāraṇāṃ,
susikkhitaṃ mantadheraṃ
Candavajjo bahussuto
navaṅgaṃ anusāsetvā
therā te parinibbutā.
329. Candaguttassa dvevasse
catuseṭṭhi ca Siggavo
taḍāṭṭhapaññāsa vassāni
Pakundakassa rājino,
upasaṃpanno Moggaliputto
Siggavattherasaṃtike.
330. Tisso Moggaliputto ca
Candavajjassa saṃtike
Vinayaṃ uggahetvāna
vimutto upadhisāṅkhaye.

- 331 Siggavo Candavajjo ca
Moggaliputtam mahājutim
vācesum pitakam sabbam
ubhatosangahapunnakam
- 332 Siggavo nānasampanno
Moggaliputtam mahājutim
katvā vinayapāṃokkham
nibbuto so chasattati
- 333 Candagutto rajjam kāresi
vassāni catuvisati
tasmīñ cuddasavassamhi
Siggavo parinibbuto
- 334 Āraññako dhutavādo
appiccho kāṇine rato
sabbaso so rato danto
saddhamme pāramigato
- 335 Pantasenāne rammo
ogāhetvā mahāvanam
eko adutiyo sūro
siho va gīṛigabbhare
- 336 Nibbute lokanāthassa
vassāni soḷasam ahu
samasaṭṭhi tadā hoti
vassam Upāḷipanditam
- 337 Ajātaśattu catuvisam
Vijayassa soḷasam ahu
Dīpako upasampanno
Upāḷtherasantike

338. Cattāḥiśeva vassāni
 Dāsako nāma paṇḍito,
 Nāgadāse dasavasse,
 Pakundakassa viśaṭi,
339. Upasampanno Sonako
 thero Dāsakasantike
 cattāḥiśavasso dāro
 thero Sonakasavhāyo.
340. Kālaekassa dasavasse,
 Tambapaṇṇiantarāvāse
 vassam ekādasam bhūve,
 Siggavo upasampanno
 Sonakatherasantike.
341. Candaguttassa dvevasse,
 catuṣaṭṭhi Siggavo tadā,
 aṭṭhapaññāsa vassāni
 Pakundakassa rājino,
 upasampanno Moggaliputto
 Siggavatherasantike.
342. Asokadhammassa chavasse
 chaṣaṭṭhi Moggaliputto ahū,
 aṭṭhacamarisa vassāni
 Moṭasivassa rājino.
 Mahindo upasampanno,
 Moggaliputtassa santike.

- 343 Uggahesi Vinayañ ca
Upāhi Buddhasantike
 Dāsako Vinayam sabbañ
 Upaltherasantike
 uggahetvāna vācesi
 upajjhāyo va sā'ane
- 344 Vācesi Dāsako thero
 Vinayañ Sonakassa pi
 pariyāpunitvā vācesi
 upajjhāyassa santike
- 345 Sonako budhisampinno
 dhammavinayakovido
 vācesi Vinayam sabbañ
 Siggavassa anuppadam
- 346 Siggavā Candavajjo ca
 Sonakasaddhivihārīkā
 vācesi Vinayam thero
 nibbho'saddhivihārīke
- 347 Tisso Moggaliputto ca
 Candavajjassa santike
 Vinayam uggahetvāna
 Vimutto upadhisañkhaye
- 348 Moggaliputto upajjhāyo
 Mahindam saddhivihārīkām
 vācesi Vinayam sabbañ
 theravādam anūnakam

349. Parinibbute Sambuddhe
Upālithero mahājotī
Vinayaṃ tāva vācesi
tiṃsa vassaṃ anūnakam.
350. Saddhivihārikam theram
Dasakam nāma paṇḍitam
Vinayatthāne thapetvāna
nibbuto so mahāmatī.
351. Dāsako Sonakam theram
saddhivihāriṃ anuppadam
katvā vinayapāmoikkham
catusatthimhi nibbuto.
352. Sonako chaḷabhiññāpo
Siggavam ariyatrajam
Vinayatthāne thapetvāna
chasatthimhi ca nibbuto.
353. Siggavo ñāpasampanno
Moggaliputtaṇca dārakam
katvā vinayapāmoikkham
nibbuto so chasattati.
354. Tisso Moggaliputto ca
Mahindam saddhivihārikam
katvā vinayapāmoikkham
chāsītivassamhi nibbuto.
355. Catusattati Upāli ca,
catusatthi ca Dāsako,
chasatthi Sonako thero
Siggavo tu chasattati,
asīti Moggaliputto,
sabbessam upasampadā.

- 356 Sabbakalamhi pamokkho
Vinaye Upalipandito
paññāsam Dāsako thero
catucattārīsañca Sonako
pañcapaññāsavassam Siggavassa
atthasatthi Moggaliputtasavhayo
- 357 Udayo sojasa vassāni
rajjam kāresi khattiyo ,
chavasse Udayabhaddamhi
Upalithero nibbuto
- 358 Susunāgo dasavassam
rajjam kāresi issaro
atthavasse Susunāgambhi
Dāsako parinibbuto
- 359 Susunāgassaccayena
honti te dasa bhātaro,
sabbe bhāvīsati vassam
rajjam kāresu vamsato ,
imēsam cchattho vassānam
Sonako parinibbuto
- 360 Candagutto rajjam kāresi
vassāni catuvīsati ,
tasmiñ cuddāsavassamhi
Siggavo parinibbuto
- 361 Bindusārasa yo putto
Asokadhammo mahāyaso
vassāni sattatimāni
rajjam kāresi khattiyo

362. Asokassa chavisativasse
Moggaliputtasavhayo
sāsanaṃ jetayitvāna
nibbuto ayusaṅkhaye.
363. Catusattativassamhi
thero Upālipaṇḍito
saddhivihārikaṃ therāṃ
Dāsakaṃ nāma paṇḍitaṃ
Vinayaṭṭhāne ṭhapetvāna
nibbuto so mahāgaṇī.
364. Dāsako Sōnakaṃ therāṃ
saddhivihārikaṃ anuppadaṃ
katvā vinayapāmoḁkaṃ
catusaṭṭhimhi nibbuto.
365. Sonako cchaḷabhiññaṇo
Siggavaṃ ariyatrajaṃ
Vinayaṭṭhāne ṭhapetvāna
cchaṭṭhimhi parinibbuto.
366. Siggavo ñāpasampanno
Moggaliputtañca dāsakaṃ
katvā vinayapāmoḁkaṃ
nibbuto so chasattati.
367. Tisso Moggaliputto so
Mahindaṃ saddhivihārikaṃ
katvā vinayapāmoḁkaṃ
asativassamhi nibbuto.
- Bhānavāraṃ pañcamaṃ niṭṭhitaṃ.

DHAMMAPADA GATHĀ.

Selections from Dhammapada.

- 1 Nahi verena verāni,
 samantidha kudācanam,
 averena ca samanti
 esa dhammo sanantano
- 2 Asāre sāramatino,
 sāre ca asāra dassino,
 te sāram nādhigacchanti
 micchāsankappagocārā.
- 3 Idha tappatī, pecca tappatī,
 pāpikāri ubhayattha tappatī
 pāpam me katanti tappatī,
 bhīyyo tappatī duggatim gato
- 4 Akkocchī mam, avadhi mam,
 ajini mam ahāsi me,
 ye ca tam upanayhanti,
 veram tesam na sammati
- 5 Na pupphagandho patī ātameti,
 na candanam tagaram mallikā vā,
 satañña gandho pativātameti,
 sabbadisā sappuriso pavāti
- 6 Jīva jīvam pi ce bhīo
 paṇḍitam piyirūpīsatī,
 na so dhammam vjānāti
 dabbī sūparasam yathā

7. Na taṃ kammaṃ kataṃ sādhu,
yaṃ katvā anutappati,
yassa assumukho rodaṃ,
vipākaṃ paṭisevati.
8. Na bhaje pāpake mitte,
na bhaje purisādhame,
bhajetha mitte kalyāṇe,
bhajetha purisuttame.
9. Abhivādanasīlissa,
niccaṃ vaḍḍhāpacāyino,
cattāro dhammā vaḍḍhanti,
āya vaṇṇo sukhaṃ balaṃ.
10. Na antalikkhe na samuddamajjhe,
na pabbatānaṃ vivaraṃ pavissa,
na vijjate so jagatippadeso,
yatra tṭṭhito muñceyya pāpakammā.
11. Sabbe tasanti dandassa,
sabbe bhāyanti maccuno,
attānaṃ upamaṃ katvā
na haṇeyya na ghātaye.
12. Sukkāmāni bhūtāni
yo dandena vibhīṃsati,
attano sukhamesāno,
pecca so na labhate sukhaṃ.
13. Sukarāni asādhūni,
attano abhitāni ca,
yaṃ ce hitaṇca sādhuṇca
taṃ ve paramadukkaraṃ.

- 14 Appasutāyam puriso
 balibaddho va jirati
 mamsāni tassa vaddhanti
 pannā tassa nā vaddhati
- 15 Yassa pāpam katam kammam
 kusaleṇa p tthiyati
 somam lokam p bhaṇseti
 ubbhā mutto va Candimā
- 16 Sabba pāpassa ākaranam,
 k salassa upasāmpadā
 sacitta pariyodāpanam
 etam Buddhānasaṅganam
- 17 Jayam veram pasīvati
 dukkham seti parājito
 upasanto sukham seti
 hitva jayaparājayam
- 18 Piyaṇo jāyate soko
 pivato jāyate bhayaṇ
 piyaṇo vippamuttassa
 natthi soko kuto bhayaṇ?
- 19 Sukarāṇi sādhuṇā sādhum
 sādhum pāpeṇa dukkaram
 pāpam pāpeṇa sukaram
 nāmaṇariyehi dukkaram
-